

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

25 oktober 2005

BELEIDSBRIEF

Energie en Natuurlijke Rijkdommen

Beleidsprioriteiten 2005-2006

ingediend door de heer Kris Peeters,
Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

INHOUD

	Blz.
Beleidsveld Energie	5
Overzicht van de wijze waarop de regering gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord, de beleidsnota, de resoluties, moties en decreten die door het Vlaams Parlement aangenomen zijn .	6
1. De doelstellingen van het energiebeleid en de bereikte effecten	6
1.1. Inleiding	6
1.2. De strategische en operationele doelstellingen	7
1.3. Bereikte effecten	7
1.3.1. Evolutie van de marktwerking	7
1.3.2. Evolutie van het energiegebruik en de uitstoot van het broeikasgas CO ₂	8
1.3.3. Evolutie van de milieuvriendelijke energieproductie	11
1.3.4. Evolutie van de sociale energiemaatregelen	15
2. Vrijmaking van de elektriciteits- en aardgasmarkt - projecten.....	16
2.1. Inleiding	16
2.2. De elektriciteitsmarkt.....	16
o Meer productiecapaciteit	16
o Meer concurrentie.....	16
o Zorgen voor een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost.....	17
o Benchmarken van de kosten.....	18
o Beperken van de kosten.....	19
o Nieuwe beleidsinitiatieven aftoetsen op een mogelijk negatieve impact op de marktwerking.....	20
o Bijsturen van de marktregulering	20
2.3. De aardgasmarkt	22
o Zorgen voor een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost.....	22
2.4. Toezicht op de marktwerking door de VREG.....	22
2.4.1. Communicatie en informatieverlening.....	23
2.4.2. Sanctionerende bevoegdheden van de VREG	25
3. Realisatie van de Vlaamse Kyotodoelstelling - projecten die de energievraag beheersen.....	25
3.1. Inleiding - ECO-beleid	25
3.2. REG in gebouwen	26
3.2.1. Energieprestatieregelgeving.....	26
3.2.2. Energieprestatiecertificatie.....	29
3.3. Andere REG-maatregelen voor huishoudens en gelijkgestelden.....	30

3.3.1. Stimuleren van energieadvies en energiediensten	30
3.3.1.1. Erkenningsregeling energiedeskundigen voor bestaande woningen	30
3.3.1.2. Derdepartijfinanciering (DPF)	31
3.3.1.3. Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten.....	31
3.3.2. Financiële ondersteuning	32
3.3.2.1. Fiscale maatregelen	32
3.3.2.2. Premies van de netbeheerders.....	33
3.4. Bevorderen van aandacht voor REG in gemeenten	33
3.5. Bevorderen van aandacht voor REG in de industrie	33
3.5.1. Algemeen beleid - Vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten versus normering	33
3.5.2. Bedrijven met een jaarlijks primair energieverbruik van ten minste 0,1 PJ.....	34
3.5.2.1. Besluit energieplanning	34
3.5.2.2. Energiebeleidsovereenkomsten - Engagements van de industrie	35
o Het benchmarkingconvenant	35
o Het auditconvenant.....	36
3.5.2.3. Energiebeleidsovereenkomsten - Tegenprestaties (versus mogelijke sancties) van de Vlaamse overheid	37
3.5.3. Kleine energieverbruikende bedrijven en energieconsulenten.....	39
3.6. REG-openbaredienstverplichtingen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders	40
3.7. Energiebeleidsovereenkomsten met de energiesector	42
3.8. Communicatiecampagnes gericht op gedragsverandering.....	42
4. Realisatie van de Vlaamse Kyotodoelstelling - projecten die het energieaanbod beheersen	43
4.1. Inleiding	43
4.2. Toewijzingsplan elektriciteitssector verhandelbare emissierechten.....	43
4.3. Milieuvriendelijke energieproductie.....	44
4.3.1. Organisatie van het overleg met de doelgroep.....	44
4.3.2. Warmtekrachtkoppeling (WKK)	44
4.3.3. Groene warmte.....	45
4.3.4. Groene stroom.....	46
o Inleiding - Actieplan Groene Stroom	46
o Algemene maatregelen	46
o Maatregelen voor de uitbouw van windenergie	49
o Belemmeringen voor de uitbouw van biomassa	50
o Nieuw ondersteuningsmechanisme voor fotovoltaïsche zonne-energie.....	51
5. Evaluatie en bijsturing sociale openbaredienstverplichtingen	52
6. Beleidsafstemming naar een Vlaams inclusief beleid	54

6.1. Afstemming van het energiebeleid op het klimaatbeleid	54
6.2. Energieonderzoek en -ontwikkeling	55
6.3. Ecologiepremie	56
6.4. REG in het mobiliteitsbeleid.....	57
6.5. Het energie-, landbouw- en mobiliteitsbeleid	57
6.6. REG in het onderwijs	59
6.7. REG in overheidsgebouwen.....	59
6.8. Milieuvriendelijke energieproductie en andere beleidsvelden.....	59
7. Intergewestelijke en federale dossiers.....	60
7.1. Overleg met het federale niveau	60
7.2. Regulatorenoverleg	61
8. Naar een efficiënter en klantvriendelijker overheidsoptreden.....	62
8.1. Beter bestuurlijk beleid	62
8.1.1. VREG.....	62
8.1.2. VEA.....	62
8.2. Coördinatie van de energiewetgeving	63
Beleidsveld Natuurlijke Rijkdommen	65
Deel 1. Implementatie oppervlaktedelfstoffendecreet en oppervlaktedelfstoffenplannen	66
Deel 2. Het grinddecreet.....	68
Deel 3. Kennis van de diepere ondergrond	69
Deel 4. Databeheer van de ondergrond.....	69
Bijlage 1: Resoluties en moties die door het parlement aangenomen zijn	71
Bijlage 2: Uitvoering van de begroting 2005.....	73
1° Energie	73
2° Natuurlijke rijkdommen	75
Bijlage 3: beleidsinvulling van de begroting 2006	76
1° Energie	76
2° Natuurlijke rijkdommen	76

BELEIDSVELD ENERGIE

DEEL 1 OVERZICHT VAN DE WIJZE WAAROP DE REGERING GEVOLG HEEFT GEGEVEN AAN HET REGEERAKKOORD, DE BELEIDSNOTA, RESOLUTIES, MOTIES EN DECRETEN DIE DOOR HET VLAAMS PARLEMENT AANGENOMEN ZIJN

1 DE DOELSTELLINGEN VAN HET ENERGIEBELEID EN DE BEREIKTE EFFECTEN

1.1 Inleiding

Het Vlaamse energiebeleid is er op gericht om het economisch en sociaal belang van de energievoorziening te verzoenen met de eindigheid van fossiele brandstoffen en de draagkracht van onze leefomgeving. Daarbij dient elektriciteit, gas en warmte beschikbaar te zijn aan concurrentiële prijzen.

Overleg met en participatie van alle actoren moeten een draagvlak creëren voor een energiebeleid dat daadwerkelijk maatschappelijk aanvaard wordt. Daarbij dient een effectieve en efficiënte aanwending van de beschikbare middelen garant te staan voor het realiseren van de doelstellingen.

Bij de beleidsontwikkeling worden in de mate van het mogelijke de kosten en de administratieve lasten voorafgaandelijk ingeschat. We plegen regelmatig doelgroepenoverleg in een voldoende vroeg stadium van de beleidsontwikkeling. We realiseren de vastgelegde beleidsdoelstellingen door waar mogelijk samenwerkingsverbanden met de doelgroepen op te zetten.

Energie is een basisrecht maar ook een basisgoed en een basisdienst. Schaarste, zowel in termen van voorraden als bevoorrading, maakt energie kostbaar en noopt ons tot een duurzaam omgaan met energie. Het rationeel omgaan met energie gaat dan ook voor op het ecologisch opwekken ervan. Al moeten vraagbeheersing en aanbodsturing hand in hand gaan. Prioritair dient de energievraag dus beheerst te worden via maatregelen gericht op meer energie-efficiëntie en een meer rationeel energiegebruik. De resterende energievraag dient in de mate van het mogelijke opgevangen te worden door een energieaanbod dat afkomstig is van een milieuvriendelijke energieproductie op basis van warmtekrachtkoppeling en de hernieuwbare energiebronnen. Hoofddoel hierbij is de Vlaamse engagementen betreffende 'Kyoto' te realiseren, voornamelijk door rationeel energiegebruik, bijkomend door gebruik te maken van hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling en aanvullend met flexibele mechanismen.

Een bijkomende uitdaging daarbij is dat energie tegelijk betaalbaar moet blijven om zowel economische als sociale redenen. Onze bedrijven moeten competitief en concurrentieel zijn en onze bestaansonzekere medeburgers moeten beschermd en gesteund worden. Een doorgedreven marktregulering om het aanbod van elektriciteit en aardgas op de Vlaamse energiemarkt concurrentieel te maken en maatregelen die de productiecapaciteit, vooral van elektriciteit, moeten waarborgen, zijn daarbij de speerpunten van het beleid.

1.2 De strategische en operationele doelstellingen

Zoals weergegeven in mijn beleidsnota Energie en Natuurlijke Rijkdommen 2004-2009, heeft het Vlaamse energiebeleid twee grote strategische doelstellingen.

Eenzijds dienen de Vlaamse energiemarkten volledig vrijgemaakt te worden waarbij er voldoende keuze en mededinging op de markt aanwezig moet zijn binnen een ecologisch en sociaal aanvaardbaar kader. Anderzijds dient de Vlaamse Kyotodoelstelling gerealiseerd te worden op een sociaal en economisch verantwoorde manier en dus op basis van een breed maatschappelijk draagvlak.

Hieronder wordt ook nog eens aangegeven welke de operationele doelstellingen zijn bij de twee algemene strategische doelstellingen.

Vrijmaking van de Vlaamse energiemarkten: van keuze naar mededinging

- Meer productiecapaciteit;
- Meer concurrentie;
- Een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost
- Benchmarks van de kosten;
- Beperken van de kosten;
- Nieuwe beleidsinitiatieven aftoetsen op een mogelijk negatieve impact op de marktwerking;
- Bijsturen van de marktregulering.

Realisatie van de Vlaamse Kyotodoelstelling

- Afstemmen van het energiebeleid op het klimaatbeleid;
- Bevorderen van een kosteneffectief en efficiënt gebruik van energie, in overeenstemming met de Europese kwantitatieve streefcijfers;
- Tegen 2010 wordt 25% van de in Vlaanderen geleverde elektriciteit opgewekt door het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling.

1.3 Bereikte effecten

1.3.1 Evolutie van de marktwerking

- De VREG publiceert op haar website maandelijks actuele informatie met betrekking tot onder meer het aantal afnemers op het distributienet, de marktaandelen van de leveranciers en het relatieve aantal afnemers dat een contract ondertekende met een standaard- of nieuwe leverancier versus het aantal nog toegewezen afnemers. Jaarlijks worden de marktaandelen van de leveranciers en netbeheerders op basis van geleverde volumes berekend. Alle statistieken worden gepubliceerd op de VREG-website. Deze statistieken zullen in de toekomst op geleidelijke wijze verder evolueren, als reactie op de nood aan informatie in de markt en bij internationale instanties.
- Begin 2005 werd de VREG-marktrapportering uitgebreid met 2 elementen die betrekking hebben op groene contracten: het aantal groene contracten en het geschatte jaarvolume dat hiermee overeenstemt.
- Vanaf 2005 publiceert de VREG ook een maandelijks indicator voor de switchdynamiek op basis van de maandelijks rapportering van de leveranciers over de in- & uitstroom van afnemers. Hierdoor biedt de VREG ook een dynamisch beeld van de markt. De rapportering van de netbeheerders geeft immers enkel een statisch beeld/momentopname. Indien hieruit blijkt dat een leverancier bijvoorbeeld netto 10 klanten verloren heeft, is het best mogelijk dat hij er 2 bijgewonnen en 12 verloren heeft, maar evengoed dat hij er 300 bijgewonnen en 310 verloren heeft. De indicator geeft de globale dynamiek van de markt weer (dus niet op het niveau van elke leverancier afzonderlijk). De gepubliceerde indicator relateert de bewegingen tot het totale aantal afnemers en geeft weer hoeveel procent van alle afnemers actief 'iets' onderneemt. Pas na minstens 1 jaar zullen we op basis van deze indicator kunnen evalueren hoe de dynamiek van de markt evolueert.

We kunnen vaststellen dat werking van de distributiemarkt in Vlaanderen voldoende is om voordelen voor de afnemers te genereren:

- De vrijmaking van de markt drukt de prijs van elektriciteit en aardgas in Vlaanderen. Dat blijkt duidelijk uit het feit dat de situatie van een Vlaams gezin met een doorsnee verbruik van aardgas en elektriciteit, gunstiger is dan deze van een gelijkaardig Waals gezin.
- Het feit dat het prijsvoordeel ten opzichte van de niet-geliberaliseerde Waalse markt zowel geldt voor gezinnen die actief een energieleverancier kozen als voor passieve gezinnen, bewijst dat concurrentie drukt op de prijzen voor alle verbruikers.
- Kiezen brengt meer voordeel. Het prijsniveau van verbruikers die een contract afsluiten, ligt lager dan de prijs die passieve afnemers betalen. Daarbovenop levert een keuze voor het laagste prijsaanbod nog veel grotere voordelen op.
- Er zijn nog steeds nieuwe aanvragen voor leveringsvergunningen vanwege energieleveranciers.

Toch vergt een succesvolle vrijmaking meer dan het mogelijk maken dat klanten van leverancier kunnen veranderen. Er is nood aan economisch verantwoorde marktwerking, waarbij de kosten verbonden aan het aantrekken van klanten en het bieden van een kwaliteitsvolle dienstverlening op een aanvaardbaar peil liggen.

De fusie van de operatoren die de werking van de gemengde distributienetbeheerders uitoefenen, biedt een potentieel aan kostenbesparing. Tijdens de debatten in het Vlaams Parlement in het kader van het maatschappelijk debat energievoorziening in Vlaanderen op 26 april, schatte het studie bureau McKinsey het totale potentieel voor kostreductie in het distributienetbeheer op bijna 1 miljard euro. De fusie van de bedrijven GeDIS, Indexis en Electrabel Netten Vlaanderen, die nu elk instaan voor een deel van de activiteiten die de gemengde netbeheerders in Vlaanderen uitoefenen, tot één operator, biedt uitzicht op vereenvoudigde interne processen, een duidelijkere communicatie en een betere dienstverlening voor de Vlaamse energieafnemers. Wel zal de concrete uitwerking van de fusie getoetst moeten worden aan de vereiste van de neutraliteit in het optreden van de netbeheerders ten aanzien van de verschillende leveranciers. Ook na de fusie zal de werking van de netbeheerders verder opgevolgd moeten worden.

Ook bij de energieleveranciers zijn belangrijke fusies en overnameoperaties lopende. Zo nemen het franse Gaz de France en het Britse Centrica samen de Belgische elektriciteitsproducent en leverancier SPE over. Dit zal wellicht gevolgen hebben voor de wijze waarop een aantal energieleveranciers zich op de Vlaamse markt zullen opstellen in de komende jaren. Zo is Centrica ook aandeelhouder van Luminus en levert de SPE dochter City Power NV ook al elektriciteit en aardgas in Vlaanderen. De leveringsvergunningen van al deze bedrijven zullen door de VREG getoetst moeten worden, om na te gaan of ze hernieuwd kunnen worden in het licht van de fusieoperaties.

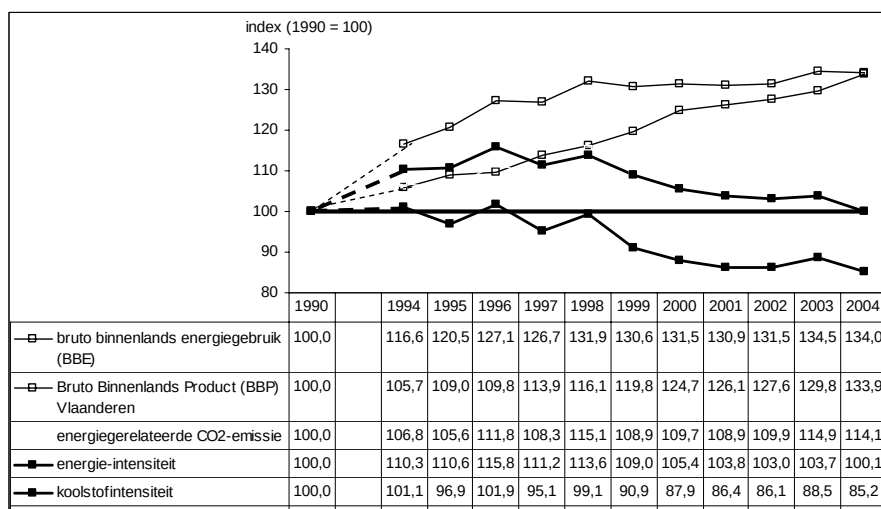
Hetzelfde geldt voor de overname van Electrabel door Suez. De weerslag van deze operatie zal bekeken moeten worden in het licht van het onderzoek naar behoud, hernieuwing of intrekking van de leveringsvergunningen van Electrabel NV en Electrabel Customer Solutions NV.

1.3.2 Evolutie van het energiegebruik en de uitstoot van het broeikasgas CO₂

Historische gegevens

Het voorlopig cijfer voor 2004 wijst op een bruto binnenlands energiegebruik in Vlaanderen van 1599 PJ, dit is een toename met 33,9% sinds 1990.

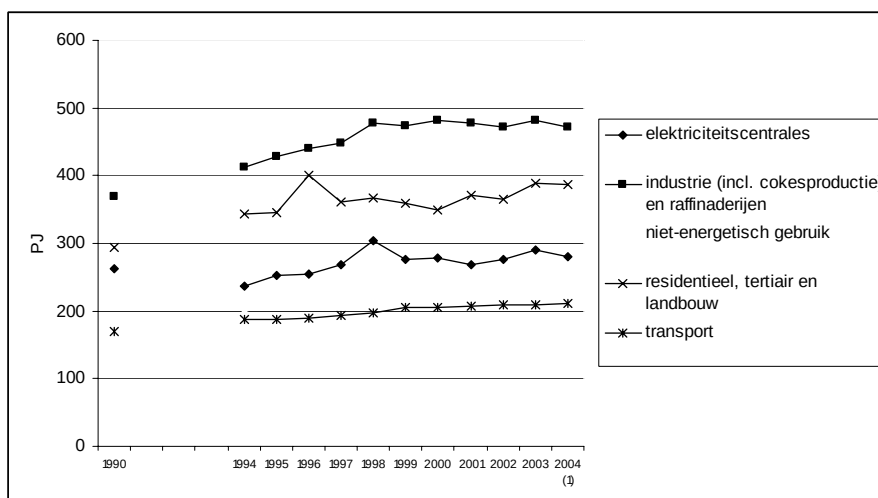
De energiegerelateerde CO₂-uitstoot bedroeg in 2004 76.322 kton. De stijging sinds 1990 (+14,1%) was minder sterk dan die van het energiegebruik, dankzij het toenemend gebruik van aardgas in de energievoorziening (bijna verdubbeld tussen 1990 en 2004). De energiegerelateerde CO₂-uitstoot heeft een aandeel van 84% in de totale broeikasgasemissies, die tussen 1990 en 2004 met 3,6% zijn gestegen.

Figuur 1: Evolutie van het energieverbruik en de energierelevante CO₂-emissies in Vlaanderen

(2004: voorlopige cijfers)

Bron: Energiebalans Vito, APS (2005)

De energie-intensiteit (bruto binnenlands energieverbruik/bruto binnenlands product) lag in 2004 op het peil van 1990. Tot en met 1998 steeg de energie-intensiteit tot 13,6% boven de waarde van 1990, maar sinds 1999 is er een dalende trend merkbaar. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door een structureel effect (minder energie-intensieve sectoren winnen aan belang in de Vlaamse economie) en duidt anderzijds op een verbetering van de energie-efficiëntie in de industrie en de energiesector. De koolstofintensiteit (energiegerelateerde CO₂-uitstoot/bruto binnenlands product) is in 2004 ten opzichte van 1990 gedaald met 14,8%.

Figuur 2: Evolutie van het sectorieel energieverbruik in Vlaanderen

(1) voorlopige cijfers

Bron: Energiebalans Vito (2005)

De industrie en de raffinaderijen nemen 30% van het bruto binnenlands energieverbruik voor hun rekening. In 2004 lag het totaal energieverbruik in deze sectoren (472 PJ) 27,6% hoger dan in 1990 (370 PJ). Sinds 1998 volgt het energieverbruik echter een vlak patroon door een daling van de energie-intensiteit.

Het totaal energieverbruik door de residentiële en aanverwante sectoren (tertiair en landbouw) is tussen 1990 (294 PJ) en 2004 (387 PJ) met 31,6% gestegen. We merken dat het energieverbruik in 2003 een

sprong gemaakt heeft ten opzichte van 2002 en dat dit niet werd weggewerkt in 2004, zoals in de industrie en in de elektriciteitssector.

Het gebruik door de elektriciteitscentrales bedraagt in 2004 280 PJ, dit is 6,9% meer dan in 1990 (262 PJ). Net zoals in de industrie, is het verloop van het energiegebruik sinds 1999 afgevlakt.

De belangrijkste stijger sinds 1990 is het niet-energetisch gebruik (het gebruik van energie als grondstof, voornamelijk in de chemie): met 179% tussen 1990 en 2004 (van 86 tot 240 PJ), tengevolge van nieuwe installaties en uitbreidingen in de loop van de jaren negentig. Na 2000 werd de stijgende trend doorbroken.

Het energiegebruik in de transportsector blijft gestaag toenemen en bedraagt intussen 211 PJ of 24,8% meer dan in 1990 (169 PJ).

Energieprognoses

Volgens de richtlijn 280/2004/EC van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 betreffende een mechanisme voor de monitoring van broeikasgasemissies binnen de Gemeenschap en de implementatie van het Protocol van Kyoto, moet elke lidstaat tweejaarlijks aan de Europese Commissie rapporteren over de geboekte vooruitgang betreffende de realisatie van de Kyotodoelstelling. De rapportering moet onder meer informatie bevatten inzake het beleid en de maatregelen voor de reductie van broeikasgassen en de prognoses van het energieverbruik en de uitstoot tot 2020.

Na goedkeuring door de Nationale Klimaatcommissie, diende België op 17 juni 2005 energie- en broeikasgasprognoses bij de Europese Commissie in. De berekeningen voor Vlaanderen waren, voor wat het energiegebruik en de energiegerelateerde emissies betreft, grotendeels gebaseerd op de prognosestudie die Vito in 2004 en 2005 in opdracht van Aminal uitvoerde. Deze prognoses omvatten de effecten van het lopende en geplande beleid.

Tabel 1: Energieprognoses Vlaanderen 2010 en 2020

Energiegebruik [PJ]	1990	2004 (voorlopig)	2010 (% tov 2004)	2020 (% tov 2004)
Transformatiesector en industrie	645	761	831 (+9,2%)	815 (+7,1%)
Niet-energetisch gebruik	86	240	237 (-1,2%)	240 (+0,0%)
Residentieel, tertiair en landbouw	294	387	328 (-15,2%)	317 (-18,1%)
Transport	169	211	217 (+2,8%)	233 (+10,4%)
Totaal	1194	1599	1613 (+0,9%)	1605 (+0,4%)

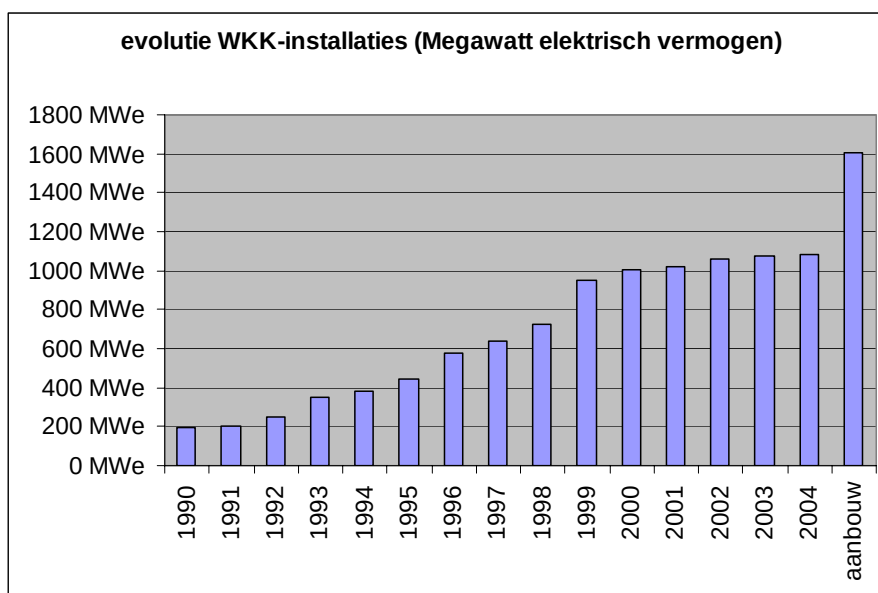
Volgens deze prognoses blijft het totaal bruto binnenlands energiegebruik in 2010 en in 2020 op het peil van 2004. Neerwaartse en opwaartse evoluties van het energiegebruik in de diverse sectoren heffen elkaar op. Er wordt een stijging verwacht van het energiegebruik in de transformatiesector en de industrie tussen 2004 en 2010 met 9,2% waarna een daling optreedt. Het energiegebruik in 2020 bevindt zich echter nog steeds 7,1% boven het huidige niveau. De stijgende trend in de transportsector zet zich verder waardoor het energiegebruik in 2020 volgens deze prognoses 10,4% hoger zal liggen dan in 2004. In de residentiële en aanverwante sectoren (tertiair en landbouw) daarentegen zet zich een neerwaartse trend in die uitkomt op 15,2% en 18,1% minder energiegebruik in 2010 respectievelijk 2020. Het niet-energetisch gebruik blijft stabiel tot 2020.

1.3.3 Evolutie van de milieuvriendelijke energieproductie

WKK-inventaris eind 2004

De WKK-inventaris 2004, opgesteld door VITO, leert dat eind 2004 een elektrisch vermogen aan WKK-installaties was opgesteld van 1081 MW. Momenteel is ongeveer 520 MW aan bijkomende WKK-installaties in aanbouw. Deze bijkomende installaties zullen eind 2005, begin 2006 operationeel zijn.

Figuur 3: Evolutie van het opgesteld vermogen WKK in Vlaanderen

Van het eind 2004 totaal opgesteld vermogen aan WKK-installaties is 791 MW kwalitatief. Het vermogen van de kwalitatieve WKK-installaties was verdeeld over 149 MW aan motoren, 331 MW aan gasturbines, 191 MW aan STEG's (stoom- en gasturbines), 92 MW aan netgekoppelde stoomturbines en 27 MW aan stoomturbines voor directe mechanische aandrijving.

Deze kwalitatieve installaties leverden een primaire energiebesparing op ten opzichte van gescheiden opwekking van 3097 gigawattuur, of gemiddeld 15% ten opzichte van gescheiden opwekking.

In 2004 werd 12% van het totaal bruto Vlaams elektriciteitsverbruik opgewekt door WKK-installaties. Als doelstelling werd tegen 2010 een aandeel van 25% duurzame energieproductie vooropgesteld. Duurzame energieproductie omvat naast WKK ook hernieuwbare energiebronnen, waarvoor een afzonderlijke doelstelling van 6% tegen 2010 geldt.

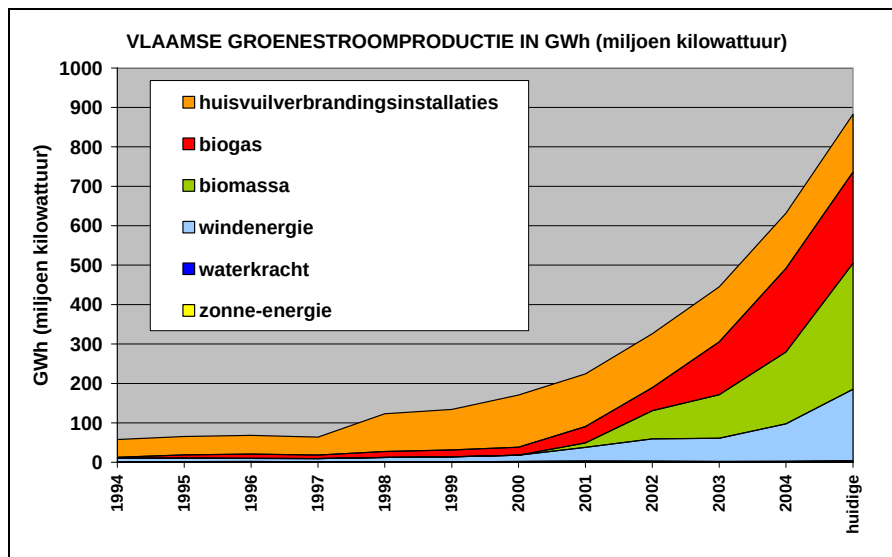
Huidige realisatiegraad groenestroomdoelstelling en verdere prognoses

De groenestroomproductie in Vlaanderen kende een sterke groei sinds de invoering van het groenestroomcertificatensysteem (zie Figuur 4 en Figuur 5). Dit is vooral goed zichtbaar wanneer men enkel de hernieuwbare energiebronnen exclusief restafval beschouwt, dat pas sinds het voorjaar 2004 werd erkend als hernieuwbare energiebron. Deze productiecapaciteit (exclusief restafval) steeg van ongeveer 40 GWh in 2000 naar ongeveer 1200 GWh eind 2005 (op jaarbasis). De totale groenestroomproductiecapaciteit (inclusief restafval) kan momenteel geraamd worden op meer dan 1300 GWh op jaarbasis, voldoende voor het huishoudelijk verbruik van ongeveer 900.000 Vlamingen.

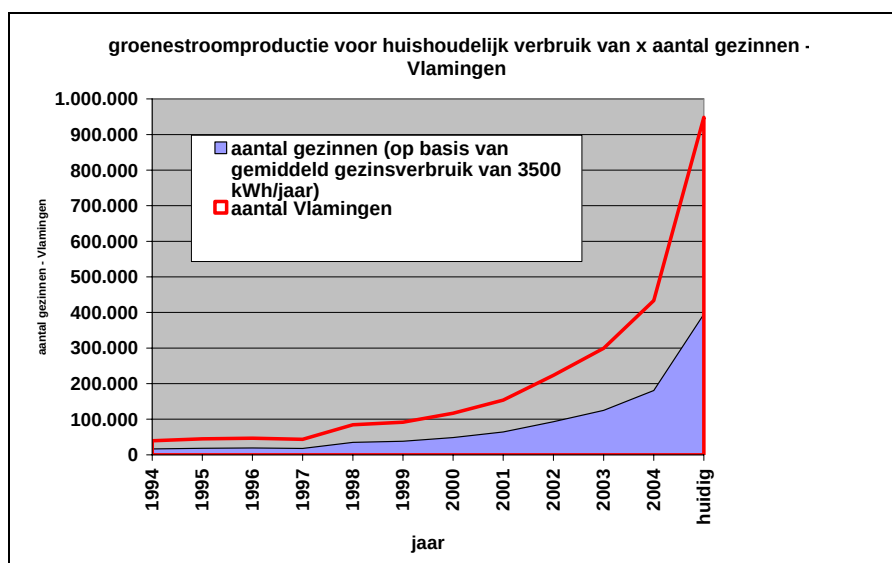
Het geïnstalleerd vermogen voor groenestroomproductie erkend door de VREG bedroeg eind 2004 200 MW en is inmiddels verder gestegen tot 358 MW. Voor eind 2005 wordt een verdere stijging verwacht tot 425 MW door de ingebruikname van grote biomassa-projecten en windparken.

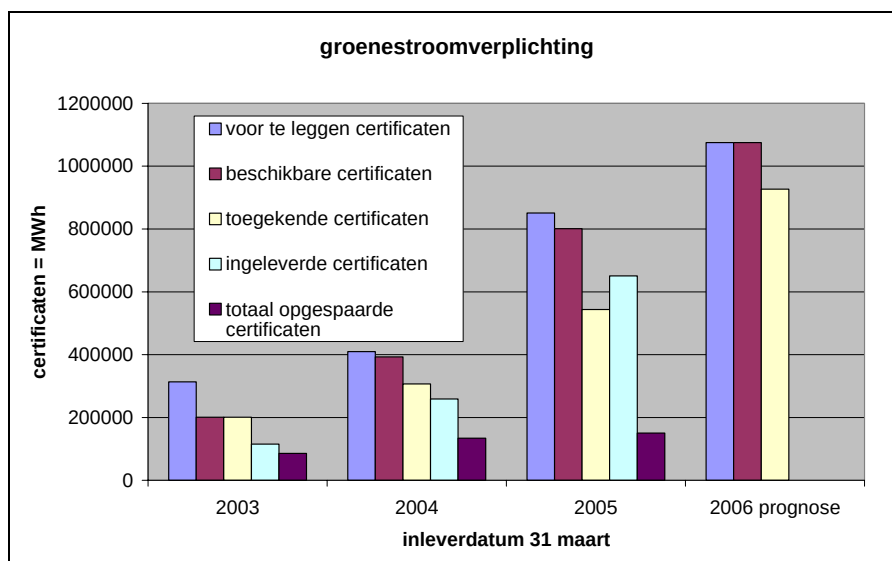
De groenestroomproductie gebeurt voor meer dan 80% in biomassa- en biogascentrales, die regelbaar zijn en waarvoor geen back-up centrales moeten worden voorzien. Deze biomassa- en biogascentrales kunnen ook geïntegreerd worden in bestaande elektriciteitscentrales of op bestaande industriële sites, zodat geen bijkomende visuele hinder veroorzaakt wordt.

Figuur 4: Evolutie van de Vlaamse groenestroomproductie in GWh

Figuur 5: Evolutie van het aantal huishoudens waarvan het verbruik kan worden gedekt door de Vlaamse groenestroomproductie

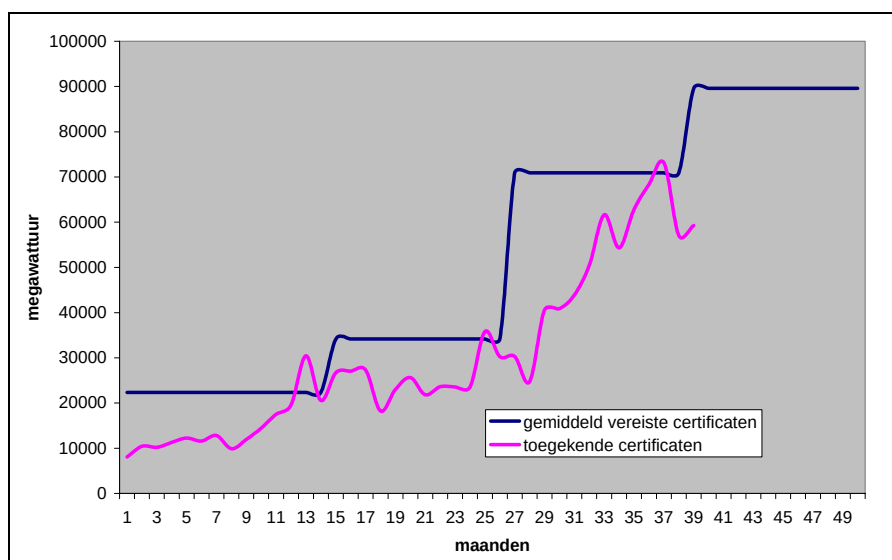

Figuur 6: Evolutie van de beschikbaarheid van de groenestroomcertificaten

Volgens de berekeningen van de VREG was voor de eerste inleveringsronde op 31 maart 2003 ongeveer 64% van de vereiste certificaten beschikbaar. Voor de inleveringsronde op 31 maart 2005 was 94% van de in te leveren certificaten beschikbaar (met inbegrip van de certificaten overgedragen van de vorige inleveringsronde). Voor de inleveringsronde op 31 maart 2006 wordt een evenwicht tussen de in te leveren en beschikbare certificaten verwacht.

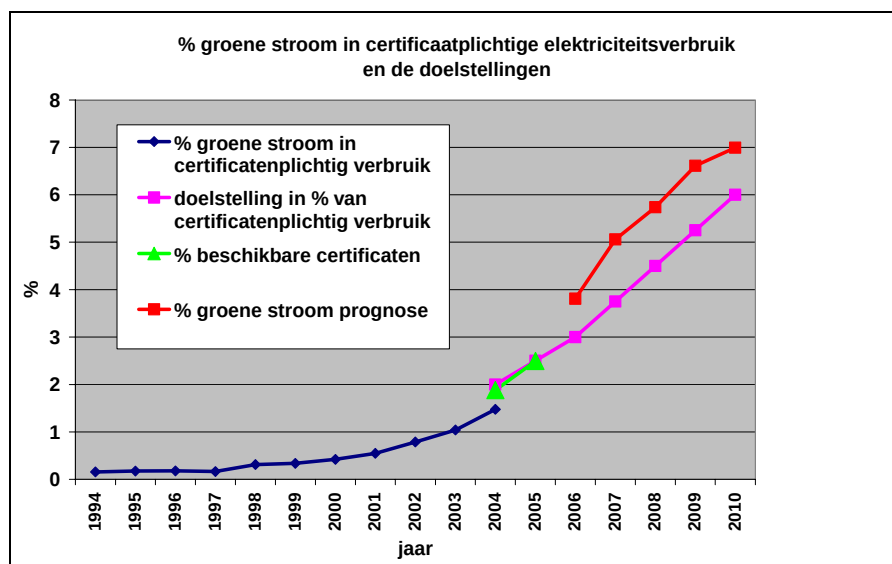
De momenteel opgestelde, operationele en erkende groenestroomproductiecapaciteit komt overeen met ongeveer 2,5% van het jaarlijks Vlaams elektriciteitsverbruik, of 3,2% van het certificatenplichtige jaarverbruik.

Om te kunnen voldoen aan de certificatenverplichting, was de gemiddeld vereiste maandelijkse groenestroomproductie 22.370 megawattuur per maand tijdens de eerste verplichtingsperiode (0,8% van de elektriciteitsleveringen), en vervolgens 34.163 en 70.913 megawattuur per maand voor de tweede en derde verplichtingsperiode (1,2 respectievelijk 2% van de certificaatplichtige leveringen). Deze niveaus zijn aangegeven op onderstaande grafiek, samen met de werkelijk toegekende groenestroomcertificaten per maand. Op de grafiek is duidelijk zichtbaar dat de vereiste productieniveaus ook telkens behaald worden naar het einde van elke verbintenisperiode toe.

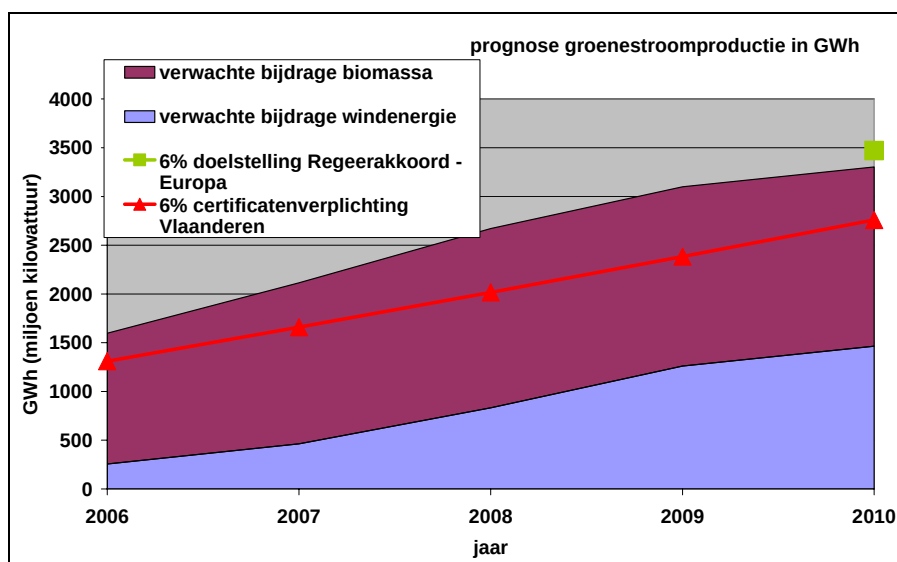
Figuur 7: Evolutie van de invulling van de certificatenverplichting

Samen met de recent in gebruik genomen windturbineprojecten en biomassaprojecten (plantaardige olie en meestook houtafval), zal reeds in 2005 ongeveer een evenwicht bereikt worden tussen de groenestroomproductie en de opgelegde groenestroomquota voor de inleveringsronde in 2006. Vanaf productiejaar 2006 wordt een overschot aan certificaten verwacht, rekening houdend met de projecten voor de co-verbranding van houtafval, meegedeeld door de elektriciteitsproductiesector, energierecuperatie uit restafval, en plantenolie (zie de grafiek hieronder).

Figuur 8: Evolutie van het evenwicht tussen groenestroomverplichting en -productie

Figuur 9: Prognose van de groenestroomproductie in Vlaanderen

De prognoses voor 2010 geven aan dat ook de doelstelling opgenomen in het Vlaams regeerakkoord en de Europese richtlijn (6% van het totale bruto elektriciteitsverbruik) volledig gerealiseerd kan worden.

1.3.4 Evolutie van de sociale energiemaatregelen

De vrijmaking van de energiemarkten ging gepaard met de invoering van een aantal nieuwe sociale maatregelen ten aanzien van huishoudelijke afnemers, met het oog op het vermijden van energiearmoede of een achteruitgang van de situatie van mensen met betalingsmoeilijkheden. In de besluiten op de sociale openbaredienstverplichtingen werd ondermeer de procedure uitgewerkt die leveranciers en netbeheerders moeten volgen wanneer ze te maken hebben met wanbetalers. Jaarlijks worden door de marktpartijen een aantal statistieken bezorgd aan de VREG die moeten toelaten de evolutie op te volgen van een aantal indicatoren met betrekking tot energiearmoede.

De netto toename van het aantal ingeschakelde budgetmeters bleef beperkt tot 616. Slechts een derde van de gezinnen die beleverd worden door de netbeheerders, neemt elektriciteit af via een budgetmeter. De netbeheerders kijken tegen een achterstand aan wat betreft het plaatsen van budgetmeters. In de zuivere sector werd pas in 2004 gestart met het plaatsen van budgetmeters en werden daarnaast ook nog heel wat stroombegrenzers geplaatst. De gemengde sector plaatst enkel nog stroombegrenzers daar waar om technische redenen geen budgetmeter kan geplaatst worden.

Per einde 2004 hadden 2.251 Vlaamse gezinnen geen toegang meer tot de elektriciteitsvoorziening omwille van wanbetaling. Voor aardgas gaat het om 1.189 gezinnen.

Een perfecte vergelijking tussen 2003 en 2004 is niet mogelijk, omwille van het feit dat 2003 een overgangsjaar voor de huishoudelijke afnemers was. Tot 1 juli werden zij van energie voorzien door hun netbeheerder, vanaf 1 juli werden ze beleverd door de leverancier van hun keuze of door de standaardleverancier.

Toch werd geprobeerd om de cijfers 2003 en 2004 te vergelijken. Hieruit blijkt dat de cijfers voor 2004 relatief lager uitkomen dan de vergelijkbare cijfers 2003, met uitzondering van het aantal dossiers dat werd doorgestuurd naar een erkende instelling voor schuldbemiddeling. Deze algemene tendens is wel het resultaat van soms uiteenlopende cijferevoluties op niveau van de individuele leveranciers.

De belangrijkste evolutie bij de netbeheerders ligt in het feit dat de zuivere netbeheerders vanaf 2004 gestart zijn met het plaatsen van budgetmeters. Het aantal afsluitingen in 2004 ligt heel wat lager dan in het volledige jaar 2003, omdat zo goed als geen LAC-zittingen plaatsvonden in de periode van vlak na de vrijmaking tot eind 2004. Pas nadat vanaf mei 2004 het contract van een aantal huishoudelijke afnemers werd opgezegd door hun commerciële leverancier en zij beleverd werden door de netbeheerder, werden de LAC's vanaf het laatste trimester 2004 terug regelmatig samengeroepen. Dit betekent dat we in 2005 meer dan waarschijnlijk opnieuw een stijging van het aantal afsluitingen zullen zien.

In het kader van de evaluatie van de besluiten op de sociale openbaredienstverplichtingen, ijvert de VREG ervoor om de administratieve overlast te beperken bij zowel de overheid als de marktpartijen, door enkel die informatie op te vragen die nodig is om het beleid te kunnen evalueren. Daarnaast moeten de concrete problemen bij de toepassing van art. 23 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 januari 2003 met betrekking tot de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt, zoals gewijzigd op 20 juni 2003, en art. 21 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2003 met betrekking tot de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte aardgasmarkt, weggewerkt worden.

2 VRIJMAKING VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASMARKT - PROJECTEN

2.1 Inleiding

In het eerste jaar van deze legislatuur heeft er een verdere verfijning en bijsturing plaats gevonden van de vrijmaking van de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkten.

2.2 De elektriciteitsmarkt

Meer productiecapaciteit

Op het vlak van productiecapaciteit en importcapaciteit is vooral de federale overheid bevoegd. Het Vlaams gewest dient werk te maken van een aantrekkelijk investeringsklimaat. De VREG kan op dit vlak weinig invloed uitoefenen, behalve via goede informatie en een correcte en duidelijke toepassing van de wetgeving. De Vlaamse Regering kan incentives geven om bestaande drempels om decentrale productiecapaciteit uit te bouwen, weg te werken.

De kost die gepaard gaat met de certificatsystemen dient voor de leverancier, en in fine voor de eindafnemer, zo laag mogelijk te worden gehouden. Een mogelijke kostenverlaging zou kunnen resulteren uit een doordachte methodiek van uitwisseling van certificaten, in eerste instantie tussen de verschillende gewesten. De verschillende toepassingsmodaliteiten vereisen echter een voorafgaande analyse en een samenwerkingsakkoord tussen de gewesten zodat kan worden vermeden dat de doelstellingen van de Vlaamse Regering inzake investeringen in en productie van hernieuwbare energie niet worden gehaald.

Een gunstig investeringsklimaat voor decentrale productie op basis van HEB en WKK kan bevorderd worden door het verbeteren van de marktwerking van de certificatenmarkten. Nu het aantal uitgereikte certificaten dichterbij het jaarlijkse quotum komt, verschuift het mogelijke knelpunt van het investeringsniveau naar het handelsniveau. Indien immers ruime hoeveelheden uitgereikte certificaten niet beschikbaar zijn voor handel, dan vermindert dit de liquiditeit van de certificatenmarkt en drijft dit de prijs omhoog voor de partijen die certificaten moeten inleveren.

Daarnaast moet ook specifieke aandacht gaan naar de voorwaarden onder dewelke kleine producenten hun stroom op het net kunnen plaatsen. In principe geldt hier ook de marktwerking; het risico bestaat echter dat er weinig interesse bestaat van de kant van de leveranciers om aankoopcontracten af te sluiten voor beperkte en weinig voorspelbare volumes elektriciteit. Er dient onderzocht te worden of er een vangnet of bijkomende ondersteuning noodzakelijk is.

Meer concurrentie

Op het vlak van de verbetering van de bestaande productie- en importcapaciteit is vooral de federale overheid bevoegd. Vanuit de Vlaamse bevoegdheden kan vooral de uitbouw van de milieuvriendelijke decentrale elektriciteitsopwekking aanleiding geven tot meer concurrentie. Omdat de commerciële waarde van decentrale productievormen ten opzichte van centrale productie minder is, moet milieuvriendelijke productie worden ondersteund.

Milieuvriendelijke productie wordt voornamelijk ondersteund door de certificatsystemen: groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. Dit certificatsysteem wordt aangevuld met een minimumsteungarantie om meer (rechts)zekerheid te bieden aan potentiële investeerders. Bij gecombineerde inzet van certificatsystemen en een systeem van minimumsteun komt het op het correct vastleggen van de modaliteiten van beide systemen aan, zodat deze systemen elkaar aanvullen

en daardoor versterken. Alleen op die manier kan een stabiel investeringsklimaat voor projecten van WKK- en HEB-productie gegarandeerd worden.

In uitvoering van de Europese Richtlijnen worden garanties van oorsprong ingevoerd, als onderdeel van de certificaten, voor zowel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen als uit kwalitatieve warmtekrachtkoppeling. Dit verhoogt de transparantie naar de afnemer toe en biedt tevens de mogelijkheid aan leveranciers om hun producten te differentiëren. De garanties van oorsprong zullen als virtueel product uitwisselbaar zijn op Europese schaal. Hiertoe zal de VREG haar databank koppelen aan die van de andere bevoegde Europese instanties. Op termijn ontstaat hierdoor een eenheidsmarkt voor stroom uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve warmtekrachtkoppeling.

Zorgen voor een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost

Stappenplan

De VREG blijft toekijken op de onafhankelijkheid van de distributienetbeheerders (DNB's) ten aanzien van de leveranciers. Onafhankelijkheid van de distributienetbeheerders en aardgasnetbeheerders ten opzichte van de elektriciteits- en aardgasleveranciers is een van de, zoniet de belangrijkste, voorwaarde die in het Vlaamse energierecht worden opgelegd. Onafhankelijkheid is immers een voorwaarde voor onpartijdigheid, die alle netbeheerders moeten respecteren ten overstaan van de energieleveranciers. Deze voorwaarde van onafhankelijkheid zou een probleem kunnen stellen voor de gemengde intercommunales aangezien een leverancier rechtstreeks aandeelhouder is van deze netbeheerders. Er moet dan ook worden op toegezien dat de wetgeving op dit vlak door alle DNB's wordt nageleefd. De VREG heeft een onafhankelijke studie laten uitvoeren naar het gebruik van IT-systemen door de verschillende dochterondernemingen van Electrabel en de gemengde DNB's. Op basis van deze studie werd een stappenplan opgesteld om de IT-systemen op te splitsen en om andere vormen van samenwerking die onverenigbaar zijn met de correcte en neutrale werking van de DNB's uit te sluiten. Maatregelen op korte termijn (beperkte toegang en confidentialiteit) moeten ervoor zorgen dat het risico op inbreuken tegen de unbundling geminimaliseerd wordt. Op langere termijn moet een gescheiden systeem dit garanderen.

Reeds bij de voorlopige aanwijzing van de gemengde distributienetbeheerders werd erop gewezen dat de unbundling, zoals vereist door de Vlaamse wetgeving, niet gerespecteerd was. Bij de definitieve aanwijzing op 5 september 2003 stipuleerde de VREG uitdrukkelijk dat het probleem van unbundling bleef bestaan. Meer bepaald werd de volgende passage opgenomen in de beslissing tot aanwijzing:

"Concreet zal de netbeheerder in overleg met de VREG een door GeDIS opgemaakt, en door de VREG goedgekeurd, stappenplan uitvoeren teneinde te garanderen dat de netbeheerder blijvend zal voldoen aan de onafhankelijkheidsvereisten. De VREG zal bovendien nagaan in hoeverre deze realisaties kunnen garanderen dat een inbreuk op artikel 15 onmogelijk wordt."

Bij de aanwijzing van gemengde aardgasnetbeheerders op 14/10/2003 werd een gelijkaardige bepaling opgenomen. Op 22 juli 2003 heeft GeDIS een stappenplan aan de VREG bezorgd. Een audit in opdracht van de VREG toonde een aantal lacunes in het ingediende stappenplan aan. Deze lacunes sloegen op elementen die een inbreuk konden betekenen op artikel 12 van het Besluit DNB's. Als gevolg van deze beoordeling hebben verschillende besprekingen plaatsgevonden, waarbij de VREG vaststelde dat er hoe langer hoe meer redenen (o.a. vrijmaking in Wallonië die vervroegd zou worden, wat uiteindelijk niet werd doorgevoerd, en de IT-planning bij ECS) werden aangehaald om de uitvoering van het stappenplan te vertragen.

Op 13 februari 2004 heeft de VREG de principes van het stappenplan vastgelegd en op 26 mei de timing die gevolgd diende te worden. Sindsdien volgt de VREG de correcte uitvoering van het stappenplan op. Vooral het respecteren van de timing voor de realisatie van verschillende stappen in het proces vormde voor de distributienetbeheerders een probleem. In sommige gevallen moest de VREG overgaan tot een ingebrekestelling van de gemengde DNB's om de naleving van de voorziene timing te realiseren.

Uiteindelijk besliste de VREG op 3/05/05 om boetes op te leggen aan de gemengde distributienetbeheerders, teneinde een correcte uitvoering van het stappenplan gericht op een neutrale behandeling van alle energieleveranciers te verzekeren. De VREG zal ook in de toekomst verder toezien op de problematiek van de unbundling en zonodig verdere verplichtingen opleggen.

Ondertussen zien we op Europees vlak een duidelijke tendens naar versterking van de unbundling. Vanuit de Europese Commissie wordt onderzoek op sectoraal niveau gedaan om na te gaan of de mededinging in deze sector voldoende is. In Nederland wordt geopteerd voor een volledige unbundling, door het verbieden van het aanhouden van kapitaal in netbeheeractiviteiten door leveranciers. In Wallonië tenslotte sprak de bevoegde minister zich recent eveneens uit voor een volledige uittreding van de privé-partner uit de gemengde intercommunales.

Fusie netbeheerders/operators

Binnen de gemengde sector zullen de huidige drie werkmaatschappijen (GeDIS, Indexis en ENV-Netmanagement) fusioneren.

De fusie biedt een belangrijk potentieel aan kostenbesparing, kan het overzicht van de energiesector voor de afnemers erdoor verbeteren en biedt het uitzicht op een betere dienstverlening aan de Vlaamse energieafnemers die gevestigd zijn in de gebieden waar de gemengde distributienetbeheerders actief zijn.

De VREG zal dan ook de totstandkoming van deze fusieoperator opvolgen en de modaliteiten van deze operatie toetsen aan de vereisten van unbundling, namelijk het maximaal garanderen van een neutrale opstelling van de netbeheerders ten aanzien van de verschillende energieleveranciers die actief zijn in hun netgebied.

Het stappenplan dat werd overeengekomen met betrekking tot onder andere de informatica-infrastructuur en de werking van het call-center voor distributienetbeheerders, dient correct te worden uitgevoerd, rekening houdend met de nieuwe operatorstructuur. De VREG zal toezien op de nadere uitwerking van de statuten. Meer in het bijzonder, hoe de samenstelling van de diverse beslissingsorganen en comités zal gebeuren en hoe de bevoegdheden tussen deze organen zullen worden opgesplitst. Het is van belang dat de geplande fusie maximaal benut wordt om elk vermoeden van niet-neutrale opstelling van de distributienetbeheerders en hun personeel te ontkrachten.

Kwaliteit dienstverlening en investeringsplannen

De VREG staat in voor de kwaliteitsbewaking van de netbeheerders. De distributienetbeheerders rapporteren jaarlijks voor het voorgaande activiteitenjaar. De VREG publiceert op basis hiervan een rapport met een aantal kengegevens voor de distributienetten in Vlaanderen. Mede op basis van deze kwaliteitsrapportering worden de investeringsplannen van de distributienetbeheerders beoordeeld, zodat ook in de toekomst een goede kwaliteit kan worden gegarandeerd aan de eindafnemer. Op deze wijze raakt het principe van kwaliteitsregulering met prikkels op het gebied van efficiëntie en effectiviteit ingeburgerd in afwachting van de creatie van een homogeen bevoegdheidspakket inzake distributie.

Benchmarken van de kosten

Prijsevolutie in Vlaanderen

De VREG bestudeert constant de prijsevolutie op de energiemarkt. De studies die hierover in 2004 en 2005 werden gepubliceerd droegen bij tot een beter inzicht in de voordelen van de vrijgemaakte energiemarkt. Zo werd zwart op wit aangetoond dat voor alle typecategorieën van (huishoudelijke) afnemers in heel Vlaanderen, een beter aanbod bestaat dan de voorwaarden die gelden voor de afnemers die geen actieve leverancierskeuze maakten. De conclusies van de opeenvolgende rapporten zijn zeer gelijklopend. De vrijmaking oefent een significant en onaanvechtbaar neerwaarts effect uit op de prijzen voor huishoudelijke en kleine elektriciteitsafnemers. De passieve afnemers die bij de standaardleveranciers zijn gebleven, betalen de hoogste prijs, terwijl gezinnen die een actieve keuze maakten gemiddeld gezien van lagere energieprijzen genieten. Alle eindafnemers zijn in Vlaanderen globaal ook goedkoper af dan in Wallonië, waar de vrijmaking werd uitgesteld tot 1 juli 2007.

De VREG zal deze studierapporten op semesteriele basis blijven publiceren om zo de afnemers te informeren en de tot nu toe passief gebleven afnemers te sensibiliseren alsnog een actieve leverancierskeuze te maken. Het aanvoelen dat bij een deel van de bevolking blijft bestaan, namelijk dat de liberalisering niet geleid heeft tot prijsdalingen op de Vlaamse energiemarkt, kan enkel op basis van objectief en degelijk studiewerk ontkracht worden.

De VREG zal de methodologie van deze studies verder verfijnen. Zo was het rapport van de prijssituatie op 1 juli 2005 voor het eerst gebaseerd op gewogen gemiddelden, zowel wat de marktaandelen van de leveranciers, als wat het belang van de distributienetbeheerders betreft. Dit leidde tot een veel representatiever beeld van de Vlaamse energieprijzen.

Benchmarking van de kosten binnen Europa

In december 2003 besliste de Ondernemingsconferentie om een vergelijkende studie te laten uitvoeren van de industriële eindgebruikerskosten voor elektriciteit in Vlaanderen, Nederland, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. De studie vatte midden september 2004 aan en werd op 20 januari 2005 beëindigd.

Hieruit blijkt dat in Frankrijk over het algemeen zowel de energieprijz, de zogenaamde commodity, als de kosten voor de distributie en het transport het goedkoopste uitvallen. Althans voor de markten die al iets langer geliberaliseerd zijn. De totaalprijzen in Vlaanderen schommelen verder zowat op het gemiddelde van deze in de ons omringende landen, maar naargelang de concrete situatie is dat nu eens gunstiger ten opzichte van een land of regio, dan weer eens meer ten opzichte van een ander buurland of regio. Wat de belastingen, heffingen en kosten voor openbardienstverplichtingen betreft, scoort Vlaanderen doorgaans goed tot zeer goed. Nochtans blijkt deze goede score in een eerder slechte score om te slaan eens men de cijfers ook voor de heel hoge verbruiken analyseert. In dit geval speelt vooral het feit mee dat in het buitenland de heffingen voor grootverbruikers doorgaans worden gemodereerd en zelfs geplafonneerd. De recente beslissing om de federale bijdrage in België te modereren en te plafonneren werd nog niet in rekening gebracht. Wanneer eveneens rekening wordt gehouden met de federale bijdrage ter compensatie van de inkomstenderving van de gemeenten als gevolg van de liberalisering, dan situeren de heffingen en lasten (kosten van diverse verplichtingen inbegrepen) zich ook voor de lagere industriële verbruiken boven deze van de buurlanden, met uitzondering van Duitsland. De SERV en het VESOC hebben deze resultaten besproken met het oog op de remediëring, zoals in de Ondernemingsconferentie overeengekomen.

Beperken van de kosten

Potentiële nieuwe beleidsinitiatieven mogen niet kostenverhogend werken en noodzakelijke initiatieven moeten zo kostenefficiënt mogelijk worden uitgevoerd:

Opnieuw kan hier verwezen worden naar het potentieel aan kostenbesparing binnen de activiteit van het distributienetbeheer. De fusie van de operatoren die instaan voor de uitvoering van de taken van de gemengde distributienetbeheerders in Vlaanderen, is hier een belangrijk aandachtspunt.

De fusie van de bedrijven GeDIS, Indexis en Electrabel Netten Vlaanderen, die nu elk instaan voor een deel van de activiteiten die de gemengde netbeheerders in Vlaanderen uitoefenen, tot één unieke operator, biedt uitzicht op vereenvoudiging van de interne processen, een duidelijkere communicatie en een betere dienstverlening voor de Vlaamse energieafnemers. De huidige situatie is verwarrend voor de Vlaamse energieafnemers, doordat verschillende bedrijven onder eigen naam instaan voor de verschillende taken die de netbeheerders opgelegd kregen in het kader van de Vlaamse wetgeving die uitvoering geeft aan de vrijmaking van de energiemarkt. De komst van de fusieoperator biedt dus kansen om het inzicht in de werking van de energiemarkt te verbeteren door de situatie te vereenvoudigen.

Ook de afschaffing van de maatregel die de gratis distributie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen door de distributienetbeheerders oplegde, leidde tot een vereenvoudiging van administratieve processen en tot een kostenbesparing.

Nieuwe beleidsinitiatieven aftoetsen op een mogelijk negatieve impact op de marktwerking**Lage intrededrempels**

Er is nog steeds belangstelling van nieuwe leveranciers (zowel van elektriciteit als van aardgas) om de Vlaamse energiemarkt te betreden. Op 31 december 2004 beschikten zeventien leveranciers over een leveringsvergunning voor elektriciteit. In 2005 werden al twee bijkomende vergunningen uitgereikt. De intrededrempels voor het verkrijgen van een leveringsvergunning vormen geen probleem: er is geen kost verbonden aan het aanvragen en de samenstelling van het aanvraagdossier mag geen probleem zijn van een onderneming die over de nodige competenties beschikt om als leverancier de Vlaamse markt te betreden. Wel dient onderzocht te worden of er de facto drempels zijn op niveau van de marktwerking, die de toetreding van nieuwe leveranciers kunnen hinderen of zelfs blokkeren. De VREG is hierover een onderzoek opgestart in de loop van juni 2005.

Bijsturen van de marktregulering**Noodleverancier**

De VREG stelde een nota voor met een aantal voorstellen en denkpistes voor een 'definitieve' noodleveranciersregeling. Deze nota werd voorgelegd aan de marktspelers, beroepssectoren, regulatoren en het grote publiek.

In een concurrentiële markt is het niet ondenkbaar dat een leverancier failliet gaat of om een andere reden zijn activiteiten moet stopzetten. Dit mag de elektriciteits- of aardgasvoorziening aan de klanten niet in het gedrang brengen. Gezien de technische aspecten van de levering van elektriciteit en aardgas is dit een reëel gevaar: onevenwicht tussen de vraag naar en het aanbod van energie veroorzaakt operationele netproblemen en kan leiden tot de ineenstorting van het net.

Gezien de vraag van de sector tot harmonisatie van de toekomstige noodleveranciersregelingen, heeft het overleg van de regulatoren (CREG, VREG, CWaPE en BIM) besloten een werkgroep 'noodleveranciersregeling' op te richten. Deze werkgroep is in de loop van 2005 samengekomen, maar er werd nog geen voorstel uitgewerkt. Bedoeling is om een noodleveranciersregeling te hebben vóór medio 2006.

Tijdelijke aansluitingen

De VREG voerde onderzoek naar de problematiek van 'aansluitingen voor tijdelijke levering'. Dit zijn situaties waarin een gebruiker van elektriciteit of aardgas zijn energie niet ontvangt op een manier die overeenstemt met de principes van de vrijmaking. Concreet gaat het om leveringssituaties op markten, foren en andere tijdelijke publieke manifestaties, maar ook om aansluitingen op bouwwerven. De VREG werd in 2004 veelvuldig gecontacteerd over de problematiek van aansluitingen voor tijdelijke levering. Verschillende aannemingsfederaties en vertegenwoordigingsorganisaties van markt- en foorkramers klaagden mistoestanden aan. Ook steden en gemeenten namen contact op met de VREG om te informeren naar de stand van zaken in verband met deze aansluitingen.

Op grond van deze besprekingen nam de VREG het standpunt in dat doorlevering van energie door de gemeenten aan eindafnemers kan, maar wel als onderdeel van een bredere dienstverlening (ter beschikking stellen van standplaats, energie, water, kabel, ...). De resultaten van het onderzoek en het overleg dat de VREG hierover voerde, werden aan de minister overgemaakt.

Bij volgende overlegondes zullen ook de belangenverenigingen van marktkramers en fooreizigers betrokken worden. Vervolgens zullen voorstellen worden geformuleerd voor aanpassingen aan de wetgeving.

Directe lijnen

De voorwaarden voor aanleg van een directe lijn zijn nog niet ingevuld. Bij de uitwerking hiervan zullen we erover waken dat het beleid betreffende de ondersteuning van decentrale productie-eenheden niet leidt tot een onoordeelkundige aanleg van verbindingen die ertoe leiden dat het distributienet op een minder efficiënte wijze kan worden geëxploiteerd. Het macro-economische belang prevaleert hier op het micro-economische, zonder echter barrières te creëren voor nieuwe initiatieven.

Regulering van de toegang tot het distributienet

Er was nood aan een uniform toegangscontract voor de hele Vlaamse markt. Dat bleek uit de signalen die de VREG van de leveranciers ontving. Het toegangscontract kon immers van netbeheerder tot netbeheerder verschillen. De VREG kondigde aan dat zij samen met de netbeheerders wil werken aan een model-toegangscontract, met een meer evenwichtige verdeling van verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden. Bedoeling is te komen tot één uniforme tekst voor elektriciteit én aardgas, die door alle Vlaamse netbeheerders gebruikt wordt. Alle netbeheerders verklaarden zich akkoord met dit initiatief. De besprekingen zullen in de loop van 2005 kunnen worden afgesloten met een akkoord over een uniform toegangsreglement voor alle netbeheerders, zowel voor elektriciteit als voor aardgas.

Regulering van de aansluiting op het distributienet

Daarnaast startten ook besprekingen over een aansluitingsreglement voor de netbeheerders. Verwacht wordt dat deze ook in de loop van 2005 tot een akkoord zullen leiden. Op termijn wordt ook hier gestreefd naar een uniform aansluitingscontract/reglement voor alle netbeheerders.

Technische Reglementen

De procedures voor de vrije energiemarkt kennen nog beperkingen. In samenwerking met de sector stelt de VREG deze procedures regelmatig bij. Deze staan beschreven in de Technische Reglementen en in de UMIG, de handleiding voor de uitwisseling van commerciële gegevens tussen netbeheerders en leveranciers. De nieuwe UMIG-versie betekent een verdere positieve stap in de informatie-uitwisseling tussen de marktpartijen. Zo zijn er nu een aantal bijkomende berichtensequenties voor specifieke processen.

Synthetische lastprofielen

De synthetische lastprofielen voor elektriciteit en gas dienen verder verfijnd te worden. Deze profielen zijn noodzakelijk om de hoeveelheden energie die verbruikt worden door afnemers zonder telemeting, toe te wijzen aan de verschillende leveranciers. Van deze afnemers wordt immers enkel de hoeveelheid energie die ze verbruiken gemeten, maar niet het tijdstip waarop de energie verbruikt wordt. De synthetische lastprofielen zijn afgeleid uit historische verbruikscijfers, rekening houdend met de jaarkalender en meteorologische parameters. Er werd gekozen voor een opstart van de markt met een beperkt aantal profielen. Voordeel hiervan is een geringe statistische afwijking op het gemiddelde; nadeel is uiteraard de geringe aangepastheid aan specifieke verbruiksprofielen. De VREG zou dit meer naar haar kunnen toetrekken, maar dit kost geld (inschakeling van datamining-technieken). Anderzijds kan de vraag gesteld worden of de digitalisering van informatie en een eventuele openstelling van de metermarkt niet op termijn kan leiden tot een geringer gebruik van synthetische profielen. De VREG zal tevens de methodieken van allocatie (belangrijk voor het handhaven van het evenwicht op de netten) en reconciliatie (belangrijk voor een juiste afrekening onder leveranciers) analyseren en suggesties doen ter verbetering van de marktwerking.

Contractloze levering: verhuisproblematiek en onterechte leverancierswissels

Na twee jaar volledige vrijmaking van de markt blijken de meeste processen goed gedefinieerd en uitvoerbaar. In een beperkt aantal gevallen biedt de regelgeving onvoldoende juridische zekerheid aan de marktpspelers. Dit is het geval bij verhuizingen waarbij de leverancier of de netbeheerder niet van dit feit op de hoogte wordt gesteld. Hiervoor dient een regeling te worden voorzien die nutteloze kosten vermijdt en afnemers ertoe aanzet om zo snel mogelijk de noodzakelijke informatie aan hun leverancier over te maken. Naar aanleiding van de hertekende verhuisprocedures verwacht de VREG een verdere daling van het aantal fout lopende processen.

Een ander scenario dat tot problemen kan leiden zonder aanpassing van de regelgeving is het eindecontractscenario waarbij of de leverancier of de afnemer zelf hun onderling contract opzeggen en de afnemer niet tijdig een nieuwe leverancier heeft gezocht of gevonden.

Op deze problemen aan te pakken, werkte de VREG enerzijds aan praktische informatie gericht op de verhuizende eindafnemer (de verhuisfolder) en anderzijds aan het invoeren van aangepaste marktprocessen. Hierbij werden nog enkele lacunes in de regelgeving vastgesteld.

Verfijning warmtekrachtcertificatensysteem

De besluiten kwalitatieve WKK en WKK-certificaten worden geïntegreerd en op basis van de eerste ervaringen met het systeem van WKK-certificaten zullen een aantal bijstellingen worden voorgesteld. Zie verder de hoofdstukken 'Warmtekrachtkoppeling (WKK)' op pag. 46 en 'Groene warmte' op pag. 47.

Marktmonitoring

In Nederland heeft de regulator een monitoringsysteem opgezet (het 'Market Surveillance Committee') om de ontwikkelingen op de Nederlandse elektriciteitsmarkt te volgen. Om te kunnen vaststellen of de concurrentie op deze markt na de liberalisering goed op gang is gekomen, verzamelt de regulator informatie over de markt en analyseert deze gegevens met het oog op de prijsontwikkeling en het gedrag van de ondernemingen die actief zijn op deze markt. Deze activiteit wordt in Nederland ondersteund door een speciaal hiertoe ingestelde commissie met onafhankelijke deskundigen uit binnen- en buitenland. Er zal worden onderzocht of een marktmonitoringsysteem zinvol is in Vlaanderen.

2.3 De aardgasmarkt

Het toezicht op en de regulering van de aardgasmarkt wordt zoveel mogelijk geïntegreerd met deze van de elektriciteitsmarkt.

Zorgen voor een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost

De bijzondere aandacht voor een onafhankelijk, slagvaardig en kwaliteitsvol distributienetbeheer gelden zowel voor de elektriciteits- als de aardgasmarkt.

Studie uitbreiding aardgasdistributienetten

In lijn met het regeerakkoord en de beleidsnota heeft de VREG voorgesteld om de aardgasnetbeheerders te verplichten om in 2010 een aansluitbaarheidsgraad van 95% te bereiken in woongebied, en vervolgens via een reeks tussenstappen in 2030 een aansluitbaarheidsgraad van 95 % te bereiken over heel het distributiegebied. Dat betekent dat in 2010 95 % van alle woningen of gebouwen in woongebied op het aardgasnet moeten kunnen worden aangesloten. Onder woongebied worden volgende gebieden uit het gewestplan verstaan:

- woongebieden;
- woongebieden met culturele, historische en/of esthetische waarde;
- woonuitbreidingsgebieden.

De controle op de naleving van deze doelstellingen dient te gebeuren aan de hand van het investeringsplan dat de aardgasnetbeheerders jaarlijks moeten indienen.

Met het oog op het efficiënt gebruik van de aardgasdistributienetten is het van groot belang dat de uitbreiding van de netten ook effectief aanleiding geeft tot een grotere aansluitingsgraad. Dit zou kunnen worden bekomen door een beperking van de kost van aansluiting tot ongeveer 250 € (het bedrag dat vroeger werd aangerekend) voor een eenvoudige aansluiting.

2.4 Toezicht op de marktwerking door de VREG

Op basis van informatie vanuit de Vlaamse energiemarkt (bijvoorbeeld vragen en klachten over ongevraagde leverancierswissels of de afhandeling van de energielevering in geval van verhuis), werkt de VREG initiatieven uit om de marktwerking te verbeteren en de Vlaamse burgers en marktspelers beter te informeren. Communicatie met de marktactoren leidt tot een hogere transparantie en efficiëntie op de Vlaamse energiemarkt.

2.4.1 Communicatie en informatieverlening

Uit de vragen en klachten die de VREG bereiken, maar ook uit de pers blijkt duidelijk dat een belangrijk deel van de Vlaamse afnemers het mechanisme van de energiemarkt en de nieuwe taakverdeling tussen leveranciers en netbeheerders nog niet begrijpt. Dit schrikt de afnemers af. De VREG heeft zich steeds ingespannen om de burger van de nodige informatie te voorzien, maar dit is duidelijk nog onvoldoende gebleven. De gebruiker moet nog vertrouwd gemaakt worden met "kopen van energie".

Objectieve informatieverlening is cruciaal voor de correcte en transparante werking van de energiemarkt in Vlaanderen. De VREG wil uitgroeien tot de referentie-instelling op het vlak van de Vlaamse energiemarkt. Een prioriteit blijft de informatie die duidelijk maakt wat de VREG wél kan doen voor de Vlaamse energieafnemer en wat niet. De VREG ontvangt immers steeds meer vragen – en klachten – over onderwerpen die niet tot haar bevoegdheid behoren, wanneer het gaat over de contractuele band tussen leverancier en afnemer, zoals bijvoorbeeld alle klachten over ontbrekende of foutieve facturen. De informatie die de huishoudelijke en kleine professionele energieafnemers toelaat om beter geïnformeerd de Vlaamse energiemarkt te betreden en op objectieve basis een energieleverancier te kiezen is de meest gezochte op de VREG-website.

De website blijft de hoeksteen van het communicatiebeleid. Alle informatie die de VREG breed wil verspreiden staat dan ook op de website. Naargelang van de aard van de doelgroep en van de informatie in kwestie, wordt de boodschap daarnaast ook via andere kanalen verspreid. De VREG verstuurt ook wekelijks een elektronische nieuwsbrief.

Leveranciersvergelijking

Op de website van de VREG kunnen afnemers op een eenvoudige manier prijzen en voorwaarden van leveranciers vergelijken. Dit instrument blijft een noodzakelijk element in de huidige Vlaamse energiemarkt. De klemtoon ligt op de vergelijking (het uitvlakken van de verschillen in de manier waarop de leveranciers zelf deze informatie aan de klant presenteren) en niet op een exacte voorspelling van de toekomstige evolutie van de energieprijzen. De energieprijzen die de bezoeker in de toekomst zal betalen, kan hoger of lager zijn omdat zijn verbruik hoger of lager kan zijn dan voorheen. De VREG houdt dan ook alleen rekening met volledig bekende factoren en anticipeert niet op distributienettarieven of heffingen die nog niet definitief zijn goedgekeurd. De leveranciersvergelijking op de VREG-website blijft grote hoeveelheden mensen aantrekken. Deze dienstverlening wordt ook via telefoon aangeboden. Dat blijft een belangrijke troef voor mensen die geen vlotte toegang hebben tot het Internet.

VREG infocel

De VREG ontvangt nog steeds veel vragen over de werking van de vrijgemaakte energiemarkt. De VREG richtte in 2002 een infocel op om de Vlaamse energieafnemers – zowel huishoudens als bedrijven – die met vragen zaten te informeren. Omwille van het grote aantal mensen dat dagelijks nog een beroep doet op de informatieverstrekende rol van de VREG, werd deze dienstverlening niet stopgezet na de opening van de particuliere energiemarkt. Deze dienstverlening blijft tot vandaag gehandhaafd.

Informatie-inspanningen door samenwerking met het vormingsinstituut SYNTRA-West

De VREG leidde een aantal trainers van SYNTRA-West op en actualiseert hun informatiemateriaal op permanente basis. Deze sprekers staan ter beschikking van organisatoren die een informatiemoment willen inrichten rond de vrijgemaakte energiemarkt.

Verhuisfolder

Omdat de VREG vaststelde dat verhuizingen vaak aanleiding geven tot problematische situaties op vlak van de energievoorziening, werd een praktische informatiefolder opgesteld. Deze folder bevat ook modelformulieren die als leidraad dienen voor het tijdig doorsturen van de juiste informatie naar de energieleveranciers. Met deze folder wordt een blijvende dienstverlening opgezet voor de Vlaamse burgers, die niet samenhangt met de liberalisering, maar die de burger wil bijstaan om de energievoorziening optimaal te regelen.

Opzetten van een geïntegreerde communicatiestrategie op lange termijn

De VREG zal het nodige doen om haar website aan te passen aan de context van BBB, met inachtnaam van de eigen identiteit ervan en van de specificiteit van de materie die op de website aan bod komt. De website zal ook verder evolueren in de richting van een "digitaal loket" voor de ondernemingen uit de energiesector, zodat hun administratieve verplichtingen op een efficiënte manier worden ingevuld. Ook zal de VREG horizontale initiatieven op het niveau van het MVG, zoals idTV en e-government van nabij opvolgen, om hierop te kunnen inspelen voor haar informerende en sensibiliserende rol.

Klachten en ombudsdienst

Tussen de vier Belgische regulatoren is een werkgroep opgestart om na te gaan op welke manier en op welk niveau zo snel mogelijk invulling kan worden gegeven aan een ombudsdienst of centraal klachtenmeldpunt. Bij de CREG is de mogelijkheid en het budget voorzien doch er is nog geen uitvoering aan gegeven. Eén van de denkpluizen is om te komen tot een centraal meldpunt op federaal niveau, om dan op niveau van de gewesten tussen te komen in die klachten die tot hun bevoegdheidsdomein behoren. Om dit werkbaar te maken dient er een samenwerking te komen tussen de federale en de gewestelijke overheden.

De VREG is bevoegd om klachten te behandelen van particulieren en marktpartijen over wettelijke en reglementaire bepalingen die niet worden nageleefd. In 2004 ontving de VREG 405 uitdrukkelijke klachten tegen netbeheerders en leveranciers. Midden 2005 had het aantal klachten al een niveau van iets meer dan 500 bereikt. Voor het merendeel van deze klachten is de VREG niet bevoegd. Klachten over contractuele aangelegenheden worden door de VREG altijd rechtstreeks doorgestuurd naar de contactpersonen bij de leverancier of netbeheerder in kwestie. Er wordt verzocht om contact op te nemen met de klant voor de afhandeling van de klacht. In bijna alle gevallen heeft de goede relatie tussen de VREG en haar contactpersonen bij de leveranciers en netbeheerders geleid tot een oplossing van de klacht.

Klachten over Handelspraktijken (klachten in verband met vermeende overtredingen van de wetgeving Handelspraktijken - agressieve deur-aan-deurverkoop, verkoop op afstand) maakt de VREG over aan de betrokken leverancier en aan de afdeling Algemene Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. Ook hier leidde het doorspelen van deze klachten aan de juiste contactpersonen meestal tot een bevredigende oplossing.

Bij gebrek aan een Ombudsdienst voor de energiesector, is de VREG echter vaak het enige contactpunt voor afnemers met klachten over en problemen met leveranciers en netbeheerders. De ontvangst van de diverse klachten stelt de VREG wel in staat om problemen in de markt te detecteren en, in samenwerking met de sector, algemene oplossingen te zoeken voor deze problemen. Dat gebeurde bijvoorbeeld naar aanleiding van talrijke klachten over onterechte leverancierswissels, laattijdige overmaking van meterstanden, verhuizen, ...

De Federale Elektriciteitswet voorziet in de oprichting van een ombudsdienst die bevoegd is 'voor alle geschillen tussen een eindafnemer en een producent, distributeur, leverancier of tussenpersoon.' In uitvoering hiervan wordt vanaf 10 oktober 2005 een Informatiedienst voor de geliberaliseerde energiemarkt actief in de schoot van de FOD Economie en de FOD Energie, bemand door 14 medewerkers. Twee derden van de medewerkers is Nederlandstalig. Via een 'groen' 0800-nummer beantwoordt de Informatiedienst alle vragen aangaande de vrijgemaakte energiemarkt. Verder kunnen ook vragen gesteld worden per brief en email. De concrete contactgegevens zijn echter nog niet beschikbaar.

Naast deze "front office" wordt gevraagd aan de VREG (en andere instanties) om ook in een "back office", dan wel een "contactpunt" te voorzien. Tevens wordt een terugkoppeling/rapportering van de gestelde vragen in het vooruitzicht gesteld door de Informatiedienst. De concrete uitwerking hiervan is echter nog niet voorhanden.

De Vlaamse regulator en administratie hebben in elk geval hun medewerking toegezegd voor het verstrekken van alle nodige informatie aan de Informatiedienst.

In een tweede fase wordt de oprichting voorzien van een ombudsdienst. Daartoe werd reeds een wetsontwerp goedgekeurd door de federale Ministerraad op 20 juli 2005, dat voor advies is voorgelegd aan de Raad van State.

2.4.2 Sanctionerende bevoegdheden van de VREG

Onvoldoende bevoegdheden voor de regulator om tussen te komen.

In eerste instantie is dit probleem te wijten aan de bevoegdheidsverdeling tussen het regionale en het federale niveau. Omwille van het feit dat de VREG enkel een toegewezen bevoegdheid heeft, is deze bovendien vanuit haar aard beperkt (tussenkomen in contractuele aangelegenheden tussen marktpartijen, opleggen van bijkomende verplichtingen aan DNB's en standaardleveranciers om opening van de markt te creëren). De decretale basis die nodig is om op bepaalde vlakken meer "regelgevend" te kunnen optreden ontbreekt. Ook de afdwingbaarheid van beslissingen van de VREG (vb afdwingbaarheid van het Technisch Reglement) kan beter. De VREG heeft op dit moment enkel de mogelijkheid om sanctionerend op te treden via het opleggen van administratieve boetes, het intrekken van leveringsvergunningen en het herroepen van de aanwijzing van een netbeheerder. Uit ervaring weet de VREG dat deze sancties praktisch gezien veel te ingrijpend zijn om bepaalde handelingen van, of juist het niet uitvoeren van bepaalde verplichtingen door, leveranciers en netbeheerders te bestraffen. Zo is het op het ogenblik praktisch gezien onmogelijk om de naleving van bepaalde indieningsdatums (bijvoorbeeld voor wettelijk opgelegde rapportering door de leveranciers of netbeheerders) af te dwingen d.m.v. het opleggen van een administratieve boete. Dit verzwakt de positie van de VREG. De VREG heeft bijgevolg nood aan snellere en eenvoudigere sanctioneringsmogelijkheden naar analogie van de mogelijkheden die de dienst voor de mededinging heeft bij het te laat indienen van informatie. In het toekomstige Energiedecreet kan hieraan tegemoet gekomen worden.

3 REALISATIE VAN DE VLAAMSE KYOTODOELSTELLING - PROJECTEN DIE DE ENERGIEVRAAG BEHEERSEN

3.1 Inleiding - ECO-beleid

Sinds 1988 beschikken de gewesten over een autonome bevoegdheid inzake energie, met als belangrijkste peiler het rationeel energiegebruik.

Het Vlaams beleid inzake het rationeel energiegebruik of de beheersing van de energievraag is gebaseerd op participatie en het creëren van een maatschappelijke draagvlak. Dit beleid is dus "efficiënt", "coherent" en "overlegd", waarbij Vlaamse overheid en Vlamingen (de energiegebruiker), samen als partner participeren.

Daarbij wordt door de overheid zo veel mogelijk een nieuwe manier van communiceren gehanteerd waarbij aangegeven wordt wie voor wat bevoegd is, en dus verantwoordelijk is, wie welke beslissing neemt, waarom een bepaalde beslissing genomen wordt, welke de beroepsmogelijkheden tegen een beslissing zijn, welke het uitvoeringstraject van een beslissing is, enz. Dit zijn telkens belangrijke elementen die bijdragen tot een "goed bestuur".

Tevens wordt nagegaan hoe het reeds ontwikkelde doelgroepenbeleid verder kan worden verankerd en of er moet worden overgegaan tot een verruimde en veralgemeende werking naar een aantal doelgroepen die vanuit energieoogpunt prioritair zijn.

Bedrijven

Het structureel overleg tussen overheid en bedrijven werd verankerd via respectievelijk de Commissie Benchmarking en de Auditcommissie. Via deze overlegkanalen wordt 80 à 90% van het industrieel energiegebruik bereikt. Zie pag. 36.

Energieprestatieregelgeving

Zowel tijdens de voorbereiding als uitvoering van deze regelgeving werden er een aantal structurele communicatiekanalen opgezet met de verschillende architectenorganisaties en bouwfederaties. Zie pag. 28 en 31.

Openbaredienstverplichtingen

Op regelmatige basis wordt er een consultatieronde (het zogenaamde ronde tafeloverleg) georganiseerd met de distributienetbeheerders en energieleveranciers. Zie pag. 42 en 54.

Beleidsvoorbereidend occasioneel overleg

Waar nodig worden occasionele overlegondes voorzien met specifieke doelgroepen. Voorbeelden van deze doelgroepen zijn:

- de brede waaier aan doelgroepen en maatschappelijke actoren in het kader van de Vlaamse klimaatconferentie. Zie pag. 56;
- de Vereniging van Steden en Gemeenten (VMSG) in het kader van de energieprestatieregelgeving. Zie pag. 28;
- de derdepartijfinancierders in het kader van nieuwe DPF-acties. Zie pag. 33;
- de Bond Beter Leefmilieu in het kader van de REG-openbaredienstverplichtingen. Zie pag. 42;
- het Vlaams Netwerk voor Verenigingen waar Armen het Woord nemen in het kader van de (voornamelijk sociale) openbaredienstverplichtingen. Zie pag. 54.

Er wordt ook een 'ECO-beleid' gevoerd inzake de milieuvriendelijke energieproductie. Zie terzake de 'Organisatie van het overleg met de doelgroep' op pag. 46.

3.2 REG in gebouwen

3.2.1 *Energieprestatieregelgeving*

Stand van zaken

De Vlaamse Regering is gehouden om tegen 1 januari 2006 de Europese richtlijn 2002/91/EC van 16 december 2002 betreffende de energieprestatie van gebouwen in een Vlaamse regelgeving om te zetten. Het Energieprestatiedecreet is op 7 mei 2004 bekrachtigd en afgekondigd. Op 11 maart 2005 heeft de Vlaamse Regering het uitvoeringsbesluit met de EPB-eisen definitief goedgekeurd.

De Vlaamse gebouwen scoren in Europese vergelijkingen vrij slecht op het niveau van energieprestatie. Er kan in Vlaanderen nog veel energie worden bespaard door meer thermische isolatie te plaatsen, hoogrendementsglas te gebruiken, zonnewinsten nuttig aan te wenden, verwarmingsketels met hoger rendement te installeren enzovoort.

Het uitvoeringsbesluit van 11 maart 2005 legt eiseniveaus voor thermische isolatie en energieprestatie op aan nieuwe gebouwen en aan te renoveren bestaande gebouwen, waarvoor vanaf 1 januari 2006 een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd. Omdat naast het behalen van een goed energieprestatieniveau en een goed isolatieniveau ook de binnenluchtkwaliteit belangrijk is, worden minimale ventilatievoorzieningen vereist.

De eiseniveaus zijn zo bepaald dat de bouwheer door de toepassing van beschikbare materialen en technologieën en door een beperkte extra investering al snel een energiezuinig gebouw krijgt en dus van een lagere energiefactuur zal genieten.

De goedgekeurde Vlaamse energieprestatieregelgeving is een zeer technische aangelegenheid. De berekening van de energieprestatie van een gebouw moet volgens de bijlage van de richtlijn volgende zaken in aanmerking nemen: de thermische isolatie, de luchtdichtheid, de verwarmings- en koelinstallatie, ventilatie, verlichting, passieve en actieve zonnepanelen, Het nieuwe regelgevend kader is daarom veel ingewikkelder dan de huidige isolatiereglementering die momenteel al problemen geeft op het vlak van een correcte implementatie door de architecten.

Om de nieuwe energieprestatieregelgeving met succes te kunnen invoeren, werd bij de opstart van het goedkeuringsproces voor het uitvoeringsbesluit in 2003 de algemene nood aan een gebruiksvriendelijke software erkend. Gelet op de beperkt beschikbare overheidsmiddelen, heeft het WTCB toen het voorstel uitgewerkt om in samenwerking met een privaat softwarebureau een softwareproject uit te werken en de Vlaamse overheid te verzoeken dit project financieel te ondersteunen met een facultatieve projectsubsidie. Het project heeft geen commercieel doel aangezien de software gratis ter beschikking zal worden gesteld van de doelgroep. Medio 2003 heeft de Vlaamse Regering beslist aan dit project een projectsubsidie toe kennen.

De softwareontwikkelaar heeft zijn ontwikkelingsplanning gebaseerd op de versie van het regelgevend kader die in januari 2004 beschikbaar was. De aanpassingen die aan de ontwerp-regelgeving werden aangebracht, moeten nog worden doorgevoerd. Hiervoor werd in 2005 een aanvullende ontwikkelingsovereenkomst uitgewerkt. De softwareontwikkelaar heeft er zich toe geëngageerd medio september 2005 een versie op te leveren die gebruikt kan worden voor de opleidingssessies en waarmee de betrokkenen de nodige doorrekeningen in verband met de naleving van de energieprestatie-eisen kunnen uitvoeren. Eind december zal een quasi volledig afgewerkte versie van de EPB-software beschikbaar zijn, excl. de EPB-aangifte-module. De behoeftenanalyse van de EPB-aangifte zal eind oktober worden voltooid, waarna de functionele analyse en de ontwikkeling kan starten van zodra de financiering rond is. Voor de ontwikkeling wordt op enkele maanden gerekend, zodat in juni 2006 een volledige EPB-software zal klaar zijn.

Energiezuinig bouwen en verbouwen start met de eerste pennentrek van de architect. Het is belangrijk om vanaf het ontwerp van het gebouw rekening te houden met het latere energieverbruik. Om de architecten zo goed mogelijk voor te bereiden op de nieuwe energieprestatie-eisen, werd voor hen een specifiek opleidingsprogramma uitgewerkt dat van start is gegaan in september 2005.

Het gegevensbeheer dat vereist is in het kader van de nieuwe regelgeving zal zo veel mogelijk worden geautomatiseerd in een databank om de administratieve taken voor de gemeenten, de administratie en de bouwheer zo eenvoudig mogelijk te houden. In de energiebegroting voor 2005 is voor de ontwikkeling van deze Energieprestatiedatabank een budget ingeschreven van 1,5 miljoen euro. De ontwikkelingsopdracht werd toevertrouwd aan de informatica-outsourcer van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, m.n. EDS-Telindus.

De Vlaamse Regering richt in 2005 haar communicatie-initiatieven rond het stimuleren van het rationeel energiegebruik voornamelijk op de energieprestatieregelgeving. Er werden voor de verschillende doelgroepen (architecten, aannemers, lokale besturen) al specifieke informatiesessies georganiseerd. Er werd een specifieke artikelenreeks over de nieuwe regelgeving uitgewerkt. In het najaar worden naar de bouwheer en de architecten informatiebrochures verspreid. Gelijktijdig wordt een uitgebreide mediacampagne opgestart.

In het handhavingskader van de Vlaamse energieprestatieregelgeving wordt een centrale rol toebedeeld aan de verslaggever. De verslaggever dient de EPB-aangifte op te maken. De definitie van EPB-aangifte in het Energieprestatiedecreet luidt als volgt: het dossier waarin de verslaggever alle uitgevoerde maatregelen tot naleving van de EPB-eisen beschrijft en ze al dan niet conform verklaart met deze eisen. Opdat de verslaggever zijn taak op een efficiënte en correcte manier zou kunnen uitvoeren, moet hij kunnen beschikken over erkende productdata. Aangezien aan de regelgeving een boetesysteem is gekoppeld, mag er immers geen twijfel bestaan over de correctheid van productgegevens die door

derden aan de verslaggever worden aangeleverd. In de praktijk zijn de leveranciers verantwoordelijk voor de productgegevens. Strikt genomen is de overheid dus niet verplicht om op dit vlak een bepaalde kwaliteitsbewaking te organiseren. Gelet op het belang van erkende productdata voor een correcte invoering en handhaving van de regelgeving is door de energieadministratie toch het initiatief genomen om een pragmatisch kader van vrijwillige kwaliteitsbewaking uit te werken. De overheid geeft, mits voldaan wordt aan een aantal criteria, de bouwpartners de garantie dat de weerhouden productgegevens in het kader van de controle van de EPB-regelgeving zullen worden aanvaard voor wat betreft het evalueren van eventuele niet-conformiteit met de wetgeving.

Gelet op het strikte handhavingskader met administratieve geldboetes wordt ervan uitgegaan dat de betrokkenen (bouwheren, verslaggevers, architecten, aannemers, ...) in eerste instantie zullen trachten de regelgeving na te leven. Bij de praktische toepassing ervan zullen zij waarschijnlijk op aspecten stoten die voor hen niet altijd even duidelijk zijn. Van de controlerende overheid mag dan worden verwacht dat het de nodige toelichtingen kan verstrekken zodat door de betrokkenen met de nodige kennis van zaken de regelgeving kan worden toegepast. De Vlaamse energieadministratie zal daarom meewerken aan een infopunt betreffende de energieprestatieregelgeving. Dit infopunt zal eind 2005 operationeel zijn en bestaan uit 2 luiken:

- ⇒ Een beperkt aantal inleidende webpagina's met algemene informatie die hoofdzakelijk verwijst naar andere websites (overheden, opleidingsorganisaties, ...) voor alle aanvullende informatie
- ⇒ Belangrijkste onderdeel: vraag en antwoord (Q&A) : vragen en antwoorden die relevant zijn voor een breder publiek worden op de website gepubliceerd. Via zoekfuncties kan iedereen ze dan consulteren.

De laatste twee projecten, met name de productdatabase en het infopunt, zullen worden uitgewerkt in samenwerking met de energieadministraties van het Waalse en het Brusselse Gewest. Het Brusselse Gewest zal de volledige Vlaamse berekeningsmethodiek voor de energieprestatieregelgeving overnemen. Het Waalse Gewest zal pas in het najaar een definitieve beslissing nemen.

Projecten voor 2006

Op 1 januari 2006 worden de EPB-eisen van kracht. Nieuw op te richten woon-, kantoor en schoolgebouwen mogen in een overgangsfase afwijken van een of meerdere EPB-eisen. Ze mogen afwijken van de E-peileis en de eis met betrekking tot de beperking van het risico van oververhitting indien er voldaan is aan de K-peileis. Gebouwen vallen onder de overgangsfase indien de stedenbouwkundige aanvraag ingediend is in de periode van 1 januari tot en met 30 juni 2006.

In juni 2006 wordt de definitieve software met de EPB-aangifte en module voor het elektronisch verzenden verwacht. Tussen het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning en het beëindigen van de werken loopt minimaal acht maanden zodat de eerste EPB-aangiftes worden verwacht na de zomer.

Met de strengere eisen op het vlak van energieprestatie, zoekt de industrie naar nieuwe, innovatieve technieken die het energieverbruik van gebouwen kunnen verlagen. Innovatieve technieken kunnen in de bestaande berekeningsmethodiek niet gewaardeerd worden. De invloed van de innovatieve techniek op het E-peil van een gebouw kan volgens het Energieprestatiedecreet wel met een alternatieve berekening aangetoond worden. Met het invoeren van de energieprestatieregelgeving ontstaat de nood om deze alternatieve berekeningen te erkennen zodat een aangifteplichtige en de verslaggever er zeker van zijn dat de resultaten door de overheid niet aangevochten zullen worden bij een controle. In 2006 zal een platform voor het waarderen van de innovatieve technieken worden opgezet.

Het Energieprestatiedecreet voorziet dat de Vlaamse Regering minstens om de twee jaar de EPB-eisen en de berekeningsmethode van de energieprestatie van gebouwen moet evalueren. In het kader van de Europese Richtlijn werd door de Europese Commissie aan CEN een mandaat gegeven om de voor de energieprestatieberekening ontbrekende Europese normen te ontwikkelen. De verwachting is dat deze Europese normen in de loop van 2006 en 2007 worden goedgekeurd. Bij de evaluatie eind 2007-begin 2008 van de berekeningsmethode zal met de nieuwe normen rekening moeten worden gehouden. De

berekeningsmethode zal tegen dan uitgebreid worden zodat aan andere specifieke bestemmingen zoals hotels, ziekenhuizen en handelsruimten een E-peil eis kan worden opgelegd.

3.2.2 Energieprestatiecertificatie

Stand van zaken

De Europese richtlijn 2002/91/EC legt de lidstaten van de Europese Unie ook op een energieprestatiecertificaat in te voeren bij de verkoop, de verhuur en de bouw van gebouwen als voor publieke gebouwen (groter dan 1000 m²).

Gezien de lange levensduur van de gebouwen en het lage vernieuwingspercentage, ligt het grootste potentieel voor het verbeteren van de energieprestaties op korte en middellange termijn bij het bestaande gebouwenpark. De invoering van het energieprestatiecertificaat moet de aandacht vestigen op de energieprestaties van bestaande gebouwen en de eigenaars en gebruikers aanmoedigen energiebesparende investeringen uit te voeren.

Het energieprestatiecertificaat legt op zich geen eisen op aan het gebouw maar informeert de eigenaars en de gebruikers door middel van een energielabel over de energetische kwaliteit van het gebouw en over energiebesparende maatregelen die zich op korte termijn terugverdienen.

Bij de verkoop en de verhuur van een gebouw stelt de eigenaar een energiecertificaat ter beschikking. Hierdoor kunnen de potentiële kopers en/of huurders de te koop of de te huur aangeboden gebouwen op basis van hun energetische kwaliteiten vergelijken. Een gebouw met een 'goed' energielabel heeft immers een lager energieverbruik en dus een lagere jaarlijkse energiefactuur. Zeker met de huidige hoge energieprijzen biedt het energielabel nuttige informatie aan de huurder of koper. In het kader van hun voorbeeldfunctie dienen ook de publieke gebouwen (overheidsgebouwen, ziekenhuizen, ...) een energieprestatiecertificaat op een voor het publiek zichtbare plaats uit te hangen.

Het energieprestatiecertificaat moet volgens de richtlijn worden opgemaakt door gekwalificeerde en/of erkende energiedeskundigen. Uit een onderzoek dat de energieadministratie heeft laten uitvoeren, blijkt dat het voor Vlaanderen niet haalbaar is om tegen 2006 over voldoende erkende energiedeskundigen te beschikken. De Vlaamse Regering heeft daarom beslist beroep te doen op de in de richtlijn voorziene uitstelperiode. De bijkomende drie jaar biedt de mogelijkheid om het energiecertificaat in Vlaanderen gefaseerd in te voeren.

Het door de Vlaamse Regering op 22 juli 2005 goedgekeurde stappenplan ziet er als volgt uit:

- 1 januari 2006: invoeren van het energieprestatiecertificaat voor nieuwe gebouwen, gelijktijdig met de invoering van de nieuwe Vlaamse energieprestatieregeling voor nieuwe gebouwen zodat de bijkomende administratieve vereisten tot een minimum worden beperkt.
- 2008: invoeren van een energieprestatiecertificaat voor gebouwen voor publieke dienstverlening en bij verkoop van woongebouwen
- 2009: invoeren van een energieprestatiecertificaat bij verkoop van niet-woongebouwen en bij verhuur van woon- en niet-woongebouwen.

Projecten voor 2006

Momenteel beschikt de Vlaamse overheid enkel over een rekenmethode voor de berekening van de energieprestatie van nieuwe woon-, kantoor- en schoolgebouwen. Om een energieprestatiecertificaat te kunnen afgeven, dient deze methode uitgebreid te worden naar bestaande gebouwen. Ook zal de berekening van de energieprestatie worden uitgebreid naar een totale energieprestatie- en adviesmethode, die de energieprestatie vergelijkt met een referentie-energieverbruik en die advies geeft voor kosteneffectieve energiebesparende maatregelen. Tegen 2008 zal de energieprestatie- en adviesmethode uitgebreid worden naar de gebouwen met een specifieke bestemming (hotel, restaurant, handel ...).

Het energieprestatiecertificaat informeert de potentiële kopers en huurders over de energetische kwaliteit van het gebouw en kan de beoordeling van een gebouw bij verkoop of verhuur beïnvloeden. Het is dan ook uitermate belangrijk dat een betrouwbaar energieprestatiecertificaat wordt afgegeven. In de begroting voor 2006 is een budget voorzien voor de ontwikkeling van een Energiecertificatendatabank. In deze databank zullen alle gegevens van de energieprestatiecertificaten worden verzameld, beheerd en verwerkt. Op kruissnelheid zal deze databank op jaarbasis de gegevens van 200.000 nieuwe certificaten moeten kunnen verwerken. Met de databank zal een kwaliteitsbewaking kunnen worden verzekerd en zal tevens de geldigheid van het energieprestatiecertificaat kunnen worden opgevolgd.

De Europese richtlijn vereist dat de energieprestaties van de gebouwen worden vergeleken met referentiewaarden zoals gemiddelde energieverbruiken, enz. Momenteel zijn de beschikbare gegevens hiervoor eerder beperkt en niet altijd even consistent. Eenmaal de Energiecertificatendatabank operationeel is, is het mogelijk om op basis van de informatie uit de energieprestatiecertificaten meer gedetailleerde referentiegetallen vast te leggen. In afwachting tot de Energiecertificatendatabank is het voor de gebouwen voor publieke dienstverlening noodzakelijk om referentiegetallen voor een aantal typegebouwen vast te leggen.

3.3 Andere REG-maatregelen voor huishoudens en gelijkgestelden

3.3.1 Stimuleren van energieadvies en energiediensten

3.3.1.1 Erkenningsregeling energiedeskundigen voor bestaande woningen

In de Vlaamse woningen kunnen nog belangrijke energiebesparingen gerealiseerd worden. Eén van de instrumenten om het energiegebruik in woningen te verminderen, is het laten uitvoeren van een energieaudit. In de eerste plaats wordt met zo een energieaudit uitgezocht waar de grote energievreters zich bevinden. Zodra die bekend zijn, wordt gezocht naar maatregelen en oplossingen om het energieverbruik terug te schroeven. In vele gevallen zal blijken dat met een beperkte investering een belangrijke energiebesparing kan worden gerealiseerd. Met de huidige energieprijzen zijn de terugverdientijden voor deze energiebesparende investeringen bovendien dikwijls kort.

Het uitvoeren van een dergelijke energieaudit vereist de nodige technische expertise. Daarom is een erkenningsregeling uitgewerkt (besluit van 17 juni 2005 houdende de erkenning als energiedeskundige voor woningen en houdende de uitvoeringsvoorwaarden van de energieaudit voor woningen) voor energiedeskundigen die deze energieaudits voor woningen mogen uitvoeren. Zo kan worden verzekerd dat het geleverde advies correct en betrouwbaar is.

Om erkend te kunnen worden, moeten de kandidaat-energiedeskundigen een getuigschrift van opleiding tot energiedeskundige kunnen voorleggen. Het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) is belast met het organiseren van deze opleidingen. Het VIZO beschikt over de pedagogische expertise en de organisatorische structuur om dergelijke opleidingen op een professionele manier in te richten.

De opleiding bestaat uit drie delen: een theoretisch luik, een praktisch luik over het gebruik van de auditsoftware en een praktische proef. De opleidingen zijn in september gestart in vier Syntra-opleidingscentra verspreid over Vlaanderen. Meer dan 120 kandidaat-energiedeskundigen hebben zich ingeschreven.

Kandidaat-energiedeskundigen die ervaring kunnen aantonen met het uitvoeren van energieaudits, kunnen tot eind 2005 gebruikmaken van een overgangsregeling om erkend worden als energiedeskundige.

De erkende energiedeskundigen worden verplicht om een softwarepakket, dat door de Vlaamse overheid wordt ter beschikking gesteld, te gebruiken om deze audits in eengezinswoningen uit te voeren. In de uitgewerkte aanpak wordt nagegaan hoe goed het gesteld is met de isolatie van de muren, het dak, de vloeren en de beglazing. Daarnaast wordt bekeken hoe efficiënt de verwarmingsinstallatie en de installatie voor de bereiding van warm water functioneren. Concrete verbeteringsmogelijkheden worden gerangschikt volgens de realiseerbare energiebesparing. Het eindresultaat is een gedetailleerd rapport waarmee onmiddellijk aan de slag kan worden gegaan.

De door de Vlaamse overheid erkende energiedeskundigen zullen een factuur kunnen afleveren, die recht geeft op een fiscale premie. De kostprijs van de energieaudit voor een woning wordt aldus voor een groot deel gefinancierd door de overheid.

3.3.1.2 Derdepartijfinanciering (DPF)

Uit overleg met derdepartijfinancierders is gebleken dat het grootste potentieel voor de toepassing van DPF voor energiebesparingsprojecten zich situeert bij de overheid, zowel bij het Vlaamse Gewest als bij de lokale overheden. De wetgeving op overheidsopdrachten vormt het grootste knelpunt voor de introductie van DPF. De aanbesteding kan immers niet gebeuren op basis van de laagste prijs, zoals bij klassieke aanbestedingen, maar moet gebeuren op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Omdat het cruciaal is dat de verschillende trajectonderdelen zoals studie, uitvoering en financiering van een energiebesparingsproject door één opdrachtnemer worden uitgevoerd, moet gezocht worden naar een aangepaste manier voor het beoordelen van de offertes en aangepaste gunningscriteria.

In 2006 worden de eerste stappen gezet om een proefproject op te starten in een Vlaams overheidsgebouw. In overleg met de afdeling gebouwen en met de Coördinatiecel interne milieuzorg, is een eerste screening gebeurd van gebouwen die in aanmerking kunnen komen. Het doel is om enerzijds zonder zelf financiële middelen te moeten voorzien, te investeren in de modernisering van de Vlaamse overheidsgebouwen, en anderzijds de aanpak als voorbeeld te stellen voor lokale overheden.

Op de rondetafel met de netbeheerders werd derdepartijfinanciering door de energieadministratie voorgesteld als mogelijke nieuwe actieverbintenis naar lokale besturen.

3.3.1.3 Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten

Het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie dateert van december 2003.

Het doel van de richtlijn bestaat erin om enerzijds energiebesparingsstreefwaarden aan de lidstaten op te leggen en anderzijds om de markt voor energiediensten en andere maatregelen voor verbetering van energie-efficiëntie te bevorderen.

Het voorstel van richtlijn houdt in dat de lidstaten in een periode van 6 jaar 6% besparen op het gemiddelde finale energieverbruik dat onder het toepassingsgebied van de richtlijn valt (uitgesloten zijn: zeevaart, luchtvaart, eindverbruikers onder het toepassingsgebied van emissiehandel en het leger). Lidstaten zullen er eveneens naar streven om na 3 jaar een tussentijdse doelstelling te bereiken. De hoogte van deze doelstelling werd nog niet bepaald.

Hoe de energiebesparingen gemeten en geverifieerd moeten worden, zal vastgelegd worden op Europees niveau. Energiebesparingen na inwerkingtreding van de richtlijn, maar als gevolg van maatregelen genomen vanaf 1995 mogen in rekening worden gebracht voor het halen van de doelstelling. In uitzonderlijke gevallen kan dit ook voor maatregelen genomen vanaf 1991.

De doelstelling is indicatief, al wordt er wel gesteld dat de lidstaten alle noodzakelijke en kosteneffectieve inspanningen moeten leveren om deze indicatieve doelstellingen te halen.

De publieke sector krijgt in de richtlijn een voorbeeldfunctie toebedeeld.

Door de verschillende visie van de Raad en het Parlement zal de besluitvorming rond deze richtlijn vermoedelijk nog een tijd aanslepen. Volgens de medebeslissingsprocedure, die bij de totstandkoming van deze richtlijn gevolgd wordt, moeten immers zowel de Raad als het Parlement akkoord gaan met dezelfde tekst.

3.3.2 Financiële ondersteuning

3.3.2.1 Fiscale maatregelen

Stand van zaken

Voor de volgende acht energiebesparende maatregelen kan via de personenbelasting een fiscaal voordeel worden bekomen:

- vervanging van een oude cv-ketel;
- plaatsen van isolerende beglazing;
- plaatsen van dakisolatie;
- plaatsen van thermostatische kranen;
- installatie van een zonneboiler;
- installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen;
- installatie van een warmtepomp;
- uitvoering van een energieaudit door een erkende energiedeskundige.

De fiscus betaalt tot maximaal 40% van deze energiebesparende investeringen terug. De maximum aftrek werd verhoogd tot 750 euro voor investeringen in bestaande woningen en 620 bij nieuwbouw (vanaf aanslagjaar 2006/inkomsten 2005).

Deze fiscale maatregel is een ideaal instrument voor het gefaseerd energiezuinig maken van bestaande woningen. Hij wordt dan ook maximaal gepromoot voor renovaties. De nadruk ligt daarbij op de vervanging van oude verwarmingsinstallaties en de plaatsing van dakisolatie en isolerende beglazing. Het nieuwe regelgevend kader voor de fiscaal aftrekbare energieaudits in woningen, die vanaf eind 2005 kunnen uitgevoerd worden door een erkende energiedeskundige (besluit van de Vlaamse Regering van 17 juni 2005), kan ook een bijkomende impuls geven. Persoonlijk advies over de mogelijke energiebesparende ingrepen kan de basis worden voor een doordacht energiebesparingsbeleid bij individuele renovaties.

De fiscale maatregelen hebben een positieve impact op de marktontwikkelingen. Zo veroveren condenserende aardgasketels in snel tempo de markt. Isolerende beglazing is de standaard geworden en gewone dubbele beglazing wordt meer en meer de uitzondering.

Doelstelling voor 2006

Met de huidige hoge energieprijzen hebben energiebesparende investeringen een hoge maatschappelijke opbrengst. Het is dus het aangewezen moment voor een bijkomende impuls.

De Vlaamse overheid spoort de federale overheid aan om maximaal gebruik te maken van de mogelijkheden die de wetgever al voorzien heeft, zoals een maximale aftrek tot minstens 1000 euro.

Bij de federale overheid wordt ook gepleit voor een uitbreiding van de fiscale maatregelen met betrekking tot renovatie, bijvoorbeeld voor muurisolatie. Voor nieuwbouw zou dan het fiscale voordeel voor isolerende beglazing en dakisolatie in de toekomst kunnen verdwijnen want met de invoering van de energieprestatieregelgeving zijn deze maatregelen bij nieuwbouw sowieso quasi verplichte investeringen.

3.3.2.2 Premies van de netbeheerders

Zie hoofdstuk 3.6 'REG-openbaredienstverplichtingen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders' vanaf pag. 42.

3.4 Bevorderen van aandacht voor REG in gemeenten

Sinds de start van de samenwerkingsovereenkomst "Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling" is het aantal intekeningen voor de cluster energie gestegen van 171 deelnemende gemeenten tot 211. Een derde van deze gemeenten kozen voor het ambitieuzere niveau 2. In 2005 tekenden maar liefst 27 nieuwe gemeenten in.

Verwacht wordt dat de evolutie van het stijgende aantal intekeningen zich zal blijven verder zetten. Het grote aantal gemeenten dat al opteerde om rond energie te werken, zal de andere gemeenten aansporen ook mee te doen. Ook het voorstel van GeDis om voor de gemeenten in hun distributiegebied een energieboekhoudpakket gezamenlijk aan te kopen en de volledige opvolging te verzekeren, kan nog een aanzienlijke stijging van het aantal intekeningen teweeg brengen.

In 2004 werd in het kader van de samenwerkingsovereenkomst voor 1315 gebouwen een energieboekhouding bijgehouden. Dit is bijna het dubbel van het aantal gebouwen, waarvoor volgens de contracttekst een boekhouding dient te worden gevoerd. Tevens schakelen de gemeenten meer over van eigen ontwikkelde boekhoudsystemen op professionele systemen, waardoor de kwaliteit van de energieboekhouding sterk verbetert. Hierbij mag echter niet uit het oog worden verloren dat de cluster energie meer is dan het opzetten van een energieboekhouding.

Ook het aantal subsidiereglementen voor hernieuwbare energie is opvallend gestegen. Ondanks het feit dat enkel op niveau 2 (67 gemeenten in 2004) moet worden gewerkt rond hernieuwbare energie, geven in 2004 101 (78 in 2003) gemeenten een subsidie voor de installatie van een zonneboiler en 73 (61 in 2003) gemeenten voor de installatie van PV-panelen.

In 2006 starten de nodige voorbereidingen opdat een vernieuwde cluster energie zou kunnen worden opgestart vanaf 2008.

3.5 Bevorderen van aandacht voor REG in de industrie

3.5.1 Algemeen beleid - Vrijwillige energiebeleids-overeenkomsten versus normering

De hoeksteen van het Vlaamse REG-beleid met betrekking tot de industriële eindgebruikers van energie wordt gevormd door de onderhandelde of vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten.

De bedrijven die toetreden tot een energiebeleidsovereenkomst moeten zich engageren om een stuk verder te gaan dan de energieverplichtingen die werden ingevoerd via de energie- en milieuwetgeving. Deze wetgeving, namelijk het besluit inzake energieplanning voor ingedeelde energie-intensieve inrichtingen van 14 mei 2004, tezamen met het verlies van een aantal tegenprestaties van de Vlaamse overheid, gelden dus als stok achter de deur voor bedrijven die tot de doelgroep van de energiebeleidsovereenkomsten behoren, maar niet wensen toe te treden.

Deze manier van werken biedt een aantal voordelen ten opzichte van verplichte, opgelegde regelgeving:

- De industrie kan tijdig starten met innovatieve technologische maatregelen, in plaats van (later) de kans te lopen minder efficiënte maatregelen te worden opgelegd;
- De bedrijven worden niet beperkt in hun ontwikkeling;
- Meer flexibiliteit. Hoe stringenter de regelgeving, hoe moeilijker vertaalbaar naar de heterogeniteit van de industriële processen.

De doelgroep waarop bovengenoemd beleid gericht is, betreft de vestigingen van industriële eindgebruikers van energie (inclusief de raffinaderijen) met een jaarlijks primair energiegebruik van minstens 0,1 PJ. Het betreft een 500-tal bedrijven.

Vestigingen met een jaarlijks primair energiegebruik van minstens 0,5 PJ en vestigingen die onder het systeem van de verhandelbare emissierechten vallen, kunnen toetreden tot het benchmarkingconvenant. Voor vestigingen met een jaarlijks primair energiegebruik tussen 0,1 en 0,5 PJ wordt het auditconvenant in het leven geroepen.

Het primaire energieverbruik van deze doelgroep bestrijkt bijna 90% van het totaal primair industrieel energiegebruik in Vlaanderen.

3.5.2 Bedrijven met een jaarlijks primair energieverbruik van ten minste 0,1 PJ

3.5.2.1 Besluit energieplanning

Het besluit energieplanning (besluit inzake energieplanning voor ingedeelde energie-intensieve inrichtingen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende de algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne) werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 14 mei 2004.

Met dit besluit worden een aantal verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie aan bepaalde ingedeelde energie-intensieve inrichtingen opgelegd. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de Europese IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control)-richtlijn (96/61/EC), die de lidstaten verplicht om in het kader van de milieuwetgeving ervoor te zorgen dat zowel bij de uitbating van de inrichting als bij de vergunningsaanvraag voor een nieuwe inrichting rekening wordt gehouden met de energie-efficiëntie van de installaties.

Voor Vlaanderen werd dit vertaald door het opleggen van verplichtingen betreffende het opstellen van een energieplan of een energiestudie, voor zover het inrichtingen betreft die onder de bepalingen van het besluit vallen. Zowel de energieplannen als energiestudies worden opgesteld door energiedeskundigen, die aanvaard zijn door de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie (ANRE). Het is de exploitant die een aanvraag tot aanvaarding indient bij ANRE. ANRE wordt bij de beoordeling van de kandidaat-energiedeskundige bijgestaan door het Verificatiebureau.

Een energieplan bevat een lijst met de meest economische maatregelen om het specifiek energiegebruik van een bestaande inrichting te verminderen. Een energiestudie toont aan dat de investeringen in een nieuwe of te wijzigen inrichting de meest energie-efficiënte zijn die economisch haalbaar zijn, m.a.w. dat er gewerkt wordt met de Best Beschikbare Technieken (BBT).

Een energieplan, goedgekeurd in het kader van een energiebeleidsovereenkomst, geldt als conform verklaard energieplan voor de toepassing van het besluit energieplanning.

Er moet geen energiestudie worden opgesteld voor de investeringen in een nieuwe of te wijzigen inrichting, voor zover deze investeringen werden opgenomen in een energiebeleidsovereenkomst.

Eind 2005 wordt het eerste evaluatieverslag gepubliceerd op de website www.energiesparen.be.

3.5.2.2 Energiebeleidsovereenkomsten - Engagements van de industrie

Het benchmarkingconvenant

Inleiding

Eind 2002 keurde het Vlaamse Gewest een eerste energiebeleidsovereenkomst goed voor de industrie: het benchmarkingconvenant.

Voor de grote energie-intensieve vestigingen met een jaarlijks verbruik van minstens 0,5 PJ en de vestigingen die onder de Europese richtlijn verhandelbare emissierechten vallen, vraagt de Vlaamse overheid om hun eigen prestaties op het vlak van energie-efficiëntie te laten toetsen aan die van andere goedpresterende vestigingen op wereldschaal, of met andere woorden te laten benchmarken. Op basis hiervan worden voor de onderneming energie-efficiëntiedoelstellingen vastgelegd in een benchmarkingconvenant die daarvoor tegenprestaties van de overheid mag verwachten (zie verder meer in detail in hoofdstuk 3.5.2.3).

Deze energie-intensieve industrie is het engagement aangegaan dat (op dit ogenblik) 178 van haar Vlaamse vestigingen uiterlijk in 2012 tot de wereldtop zullen behoren op het gebied van energie-efficiëntie. In ruil daarvoor zal de Vlaamse overheid de ondernemingen geen extra maatregelen opleggen gericht op energiebesparing of CO₂-reductie. Deze vestigingen vertegenwoordigen nu al meer dan 80% van het primair industrieel energiegebruik in Vlaanderen (inclusief de raffinaderijen, cokesproductie alsook het naar primaire energie omgerekende elektriciteitsverbruik).

Eerste resultaten - het benchmarkingconvenant werkt

Op 22 juli 2005 werd het Jaarverslag 2004 en Evaluatieverslag 2002-2004 van de Commissie Benchmarking betreffende de uitvoering van het benchmarkingconvenant voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering heeft deze documenten meegedeeld aan het Vlaams Parlement.

Van de 178 deelnemende vestigingen werd er door 164 vestigingen een energieplan ingediend en onderzocht door het Verificatiebureau. Uit de eerste resultaten kan worden geconcludeerd dat het benchmarkingconvenant tot een meer energie-efficiënte industrie leidt. Uit de energieplannen blijkt dat zij op energie-efficiëntiegebied gemiddeld al tot de wereldtop behoort. Tevens blijkt dat deze Vlaamse ondernemingen zich nog steeds verbeteren. De deelnemende industrie zal naar verwachting in 2012 haar energie-efficiëntie globaal met 7,8% verbeteren ten opzichte van het jaar 2002. Hiervan zal een vierde worden bereikt tegen eind 2005. Deze resultaten worden duidelijk nu de eerste verslaggeving van het benchmarkingconvenant is afgerond.

Uit de huidige gegevens blijkt dat 30% van de voornoemde besparingsmaatregelen uit de projectfiches horende bij de energieplannen worden gerealiseerd door de convenantvestigingen die, zoals uit de benchmarkingstudies blijkt, in 2003 al op wereldtopniveau waren. Aldus houden deze vestigingen, gemiddeld genomen, gelijke tred met de verdere ontwikkeling/verbetering van hun wereldtop over de komende jaren. Tegen einde 2012 zal de jaarlijkse energiebesparing op basis van de cijfers voor energieverbruik van 2002 (bij veronderstelling van constante productie) voor alle bij het benchmarkingconvenant aangesloten vestigingen samen 39,1 PJ of 11 miljoen megawattuur (MWh) bereiken. Dit correspondeert met een jaarlijkse besparing van 1,1 miljard liter gasolie, voldoende om 400.000 gezinnen te verwarmen. De maatregelen van het convenant laten tevens toe om, op basis van de productiegetallen 2002, tegen eind 2012 een jaarlijkse besparing van minimum 2,4 miljoen ton te bereiken op de CO₂-uitstoot. Via de aanpak van het benchmarkingconvenant wordt de maatstaf voor energie-efficiëntie van de Vlaamse energie-intensieve industrie in een internationale context geplaatst. Zo blijft er nog ruimte voor een verdere duurzame ontwikkeling, innovatie en groei binnen de geglobaliseerde en concurrentiële omgeving die we nu kennen. Dit is een belangrijke voorwaarde voor het handhaven van de energie-intensieve industriële activiteit als belangrijke niet zomaar vervangbare welvaart- en tewerkstellingsfactor in het Vlaamse Gewest.

Verfijning van de convenantwerking

De eerste resultaten van het benchmarkingconvenant zijn geen reden om stil te blijven staan. Ook in de loop van 2006 zal de overheid zich intensief blijven inzetten om, in overleg met de andere partijen van het convenant, de werking ervan te verbeteren en te verfijnen. Binnen de verschillende werkgroepen die

werden opgericht in de schoot van de Commissie Benchmarking, zal de overheid in het bijzonder aandacht hebben voor de administratieve lasten voor de bedrijven en waar mogelijk voorstellen doen om deze te stroomlijnen en/of te verlichten zonder aan de inhoud en de doelstellingen van het convenant te raken.

De enquêtes die werden uitgevoerd over de praktische werking van zowel het Verificatiebureau als het benchmarkingconvenant hebben intussen al aanleiding gegeven tot een aantal krachtlijnen en actiepunten die in de loop van 2005-2006 zullen worden uitgevoerd.

Het auditconvenant

Inleiding

In uitvoering van het regeerakkoord en de Ondernemingsconferentie, heeft de Vlaamse Regering op 10 juni 2005 het auditconvenant over energie-efficiëntie in de industrie definitief goedgekeurd.

Doelstelling en doelgroep

Het auditconvenant vormt één van de hoekstenen van het REG-beleid van de Vlaamse Regering: samen met het benchmarkingconvenant en het besluit energieplanning streeft het de verhoging na van efficiënt energieverbruik door de energie-intensieve industrie in Vlaanderen. Het auditconvenant is net zoals het benchmarkingconvenant een vrijwillige overeenkomst tussen de overheid en de onderneming.

Het auditconvenant richt zich op ondernemingen met één of meerdere middelgrote vestigingen met een jaarlijks primair energieverbruik tussen 0,1 PJ en 0,5 PJ.

Engagement van de onderneming

Een onderneming die tot het auditconvenant toetreedt voor één of meerdere middelgrote vestigingen verbindt zich ertoe een audit te laten uitvoeren om het energiebesparingpotentieel in kaart te brengen. De resultaten van deze audit worden vertaald naar energiebesparende maatregelen, die opgenomen worden in een energieplan.

Het energieplan in kader van het auditconvenant

Het energieplan wordt opgesteld door een energiedeskundige of, onder toezicht van een energiedeskundige, door een intern expert van de onderneming. De energiedeskundige dient voorafgaand aan het opstellen van het energieplan aanvaard te worden door het Verificatiebureau. Het Verificatiebureau baseert zich voor deze aanvaarding op de expertise en onafhankelijkheid van de energiedeskundige.

De geldigheidsduur van het auditconvenant bedraagt acht jaar. Het energieplan van een onderneming dient goedgekeurd te worden door het Verificatiebureau en heeft een geldigheidsduur van vier jaar. Na deze eerste periode van vier jaar moet de onderneming haar energieplan actualiseren. Het Verificatiebureau keurt het geactualiseerde energieplan goed voor een volgende geldigheidsperiode van vier jaar.

De onderneming engageert zich om alle rendabele energiebesparende maatregelen uit het energieplan effectief uit te voeren. Voor de eerste periode van vier jaar wordt een rendabele energiebesparende maatregel gedefinieerd als een maatregel met een interne rentevoet van minstens 15% na belastingen. Voor de tweede periode van vier jaar dient de onderneming alle energiebesparende maatregelen met een interne rentevoet van 13,5% na belastingen effectief uit te voeren. Hier gaat het auditconvenant verder dan het besluit energieplanning.

Een goedgekeurd energieplan in kader van het auditconvenant geldt als een conform verklaard energieplan in kader van het besluit energieplanning. Ook moet er in kader van datzelfde besluit geen energiestudie worden opgesteld voor de investeringen in een nieuwe of te wijzigen inrichting, voor zover deze investeringen werden opgenomen in het energieplan van het auditconvenant.

Engagement van de overheid

Het Vlaamse Gewest engageert zich o.a. om aan ondernemingen die hun engagementen in kader van het auditconvenant nakomen, geen bijkomende maatregelen op te leggen inzake energie- of CO₂-reductie.

Het Vlaamse Gewest belooft eveneens verder in overleg te treden om de ondernemingen ook vrij te stellen van analoge Belgische of Europese maatregelen.

Zie hieronder meer in detail in hoofdstuk 3.5.2.3.

Toetreding tot het auditconvenant

Ondernemingen kunnen voor hun middelgrote vestigingen toetreden tot het auditconvenant voor zover het niet gaat over vestigingen waarvoor de onderneming toegetreden is tot het benchmarkingconvenant. De uiterste datum voor bestaande vestigingen om toe te treden tot het auditconvenant is zes maanden na de definitieve goedkeuring van het auditconvenant door de Vlaamse Regering, i.e. 10 december 2005.

Na het verstrijken van deze termijn is toetreding niet meer mogelijk en vallen ze onder het toepassingsgebied van het besluit energieplanning van 14 mei 2004.

Besluit

Het auditconvenant is een beleidsinstrument om de bedrijven te sensibiliseren omtrent hun maatschappelijke rol in de energieproblematiek en de uitvoering van het Protocol van Kyoto. Hierbij worden de kosten geminimaliseerd voor de bedrijven die reeds energie-efficiënt functioneren. Het auditconvenant is geconcipeerd als een maatregel om bedrijven die nog een aanzienlijk potentieel hebben inzake energie-efficiëntie meer aandacht te laten besteden aan de energieproblematiek (opmaak energieplan) en hen te wijzen op bedrijfseconomisch verantwoorde energiebesparende investeringen (actieverplichting). Het auditconvenant vormt voor deze doelgroep tevens een verzekering tegen of een alternatief op andere mogelijke toekomstige beleidsmaatregelen die uitvoering geven aan het Protocol van Kyoto.

3.5.2.3 Energiebeleidsovereenkomsten - Tegenprestaties (versus mogelijke sancties) van de Vlaamse overheid**Inleiding**

De bedrijven die toetreden tot een energiebeleidsovereenkomst moeten zich engageren om een stuk verder te gaan dan de energieverplichtingen die werden ingevoerd via de energie- en milieuwetgeving. Deze bedrijven krijgen hiervoor een aantal tegenprestaties van de Vlaamse overheid.

Voordelen voor de bedrijven van zowel het benchmarking- als het auditconvenant

In kader van het benchmarking- en auditconvenant engageert de Vlaamse Regering er zich toe om aan ondernemingen die hun engagementen in kader van een energiebeleidsovereenkomst nakomen, geen bijkomende maatregelen op te leggen inzake energie- of CO₂-reductie. Dit engagement heeft betrekking op een vrijstelling van specifieke maatregelen die gericht zijn op het rationeel omgaan met energie door de onderneming en waarvoor het convenant dus in de plaats zal treden of verder zal gaan om de Kyotodoelstelling te halen.

Het Vlaamse Gewest belooft eveneens verder in overleg te treden om de ondernemingen ook vrij te stellen van analoge Belgische of Europese maatregelen.

Een goedgekeurd energieplan in kader van het benchmarking- of auditconvenant geldt als een conform verklaard energieplan in kader van het besluit energieplanning. Ook moet er in het kader van datzelfde besluit geen energiestudie worden opgesteld voor de investeringen in een nieuwe of te wijzigen inrichting, voor zover deze investeringen werden opgenomen in het energieplan van de betreffende energiebeleidsovereenkomst.

Op aandringen van het Vlaamse Gewest heeft de federale overheid de Vlaamse convenantbedrijven vrijgesteld van een aantal energieheffingen. Het betreft hier enerzijds bepaalde verlaagde tarieven inzake accijnzen (de belasting van energieproducten en elektriciteit) en de vrijstellingen die betrekking hebben op de federale bijdrage op elektriciteit.

De Vlaamse overheid heeft al meermaals bij de federale overheid aangedrongen om over deze vrijstelling van energieheffingen (voor convenantbedrijven) een samenwerkingsakkoord af te sluiten. Het vastleggen van wederzijdse engagementen moet toelaten dat de nodige vrijstellingen gedurende langere tijd in de wetgeving ingebouwd zouden worden. Een samenwerkingsakkoord zal daardoor een consistent en stabiel vrijstellingsbeleid bieden en moet beletten dat het klimaatbeleid van het Vlaamse Gewest ten aanzien van de betrokken bedrijven zou worden ondermijnd.

Ten slotte dient ook vermeld te worden dat de steun tot bevordering van energie-efficiëntie vanwege de Vlaamse overheid, gedifferentieerd kan worden op basis van de al dan niet toetreding tot deze energiebeleidsovereenkomsten. In voorkomend geval zal een bedrijf van de doelgroep meer steun ontvangen indien dit effectief tot een convenant is toegetreden.

Voordelen voor de bedrijven van het benchmarkingconvenant

Emissierechten

Voor elke handelsperiode van het Europese systeem van emissiehandel, dient een toewijzingsplan te worden opgesteld die de initiële toekenning van een aantal emissierechten aan de verschillende deelnemende installaties inhoudt. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de afspraken binnen het Protocol van Kyoto.

Een belangrijke tegenprestatie van de Vlaamse overheid bestaat er in dat deze bedrijven de emissierechten, die vereist zijn om te voldoen aan de Europese richtlijn inzake emissiehandel, toegewezen krijgen op basis van het energieplan opgesteld overeenkomstig het convenant. Het globaal pakket aan emissierechten voor de toegetreden ondernemingen werd goedgekeurd door de Europese Commissie op 20 oktober 2004. De effectieve toekenning per betrokken installatie werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 18 februari 2005. De nodige emissierechten voor de betreffende vestiging worden ter beschikking gesteld indien de vestiging de – in het energieplan afgesproken – energie-efficiëntieverbetering realiseert. Deze industriële installaties krijgen daarom emissierechten op basis van een benchmarking van de energie-efficiëntie van de betrokken installatie en vestiging. De vestigingen die niet zijn toegetreden tot het benchmarkingconvenant krijgen slechts een bepaald percentage van de emissies uit een referentieperiode (85%). Om maximale afstemming te bereiken tussen het bepalen van het aantal emissierechten voor installaties binnen vestigingen die zijn toegetreden tot het benchmarkingconvenant en de tegenprestatie van de Vlaamse overheid in kader van het benchmarkingconvenant, wordt gebruik gemaakt van een groeifactor in de toewijzingsformule.

Ecologiepremie

De Vlaamse overheid heeft de nodige voorzieningen getroffen om de ecologiepremie te differentiëren naargelang de ondernemingen al dan niet zijn toegetreden tot het benchmarkingconvenant, uiteraard voor zover de betreffende ondernemingen onder de initiële doelgroep van het benchmarkingconvenant vallen. De doelgroepbedrijven die niet zijn toegetreden, krijgen vanaf 1 juli 2005 geen ecologiepremie meer. Zie ook punt 1.3 op pag. 58.

Een koppeling tussen het auditconvenant en de ecologiepremie zal worden bekeken wanneer het aantal effectieve toetredingen tot het auditconvenant gekend is.

Sanctionering

Het benchmarking- en auditconvenant vormen voor de betrokken doelgroep een verzekering tegen, of een alternatief op andere mogelijke toekomstige beleidsmaatregelen die uitvoering geven aan het Protocol van Kyoto. Het onderschrijven van deze convenanten vormt geen vrijgeleide, ze moeten ook worden uitgevoerd. De uitvoering wordt van nabij gemonitord door een neutrale organisatie en de Vlaamse Regering brengt op regelmatige basis verslag uit over de resultaten van deze

energiebeleidsovereenkomsten. Bij niet-naleving van een convenant verliest het bedrijf zijn voordelen en wordt het gesanctioneerd door het opleggen van de (eventueel nieuwe of bijkomende) wettelijke energieverplichtingen en door intrekking van de toegezegde financiële voordelen.

3.5.3 Kleine energieverbruikende bedrijven en energieconsulenten

Een algemene vaststelling is dat de bestaande maatregelen (ecologiepremie, verhoogde fiscale aftrek voor energiebesparende maatregelen en premies van de netbeheerders) vooral de grote en middelgrote ondernemingen bereiken. Het beleidsinstrument van de energiebeleidsovereenkomsten is niet geschikt voor kleine ondernemingen omwille van de hoge administratieve kosten voor de bedrijven en de hoge monitoringskost voor de overheid. Voor deze bedrijven is energiezorg minder een aandachtspunt dan voor bedrijven waarvoor de energiekost een substantieel aandeel van de kostenstructuur betekent. Voor de grote groep van kleinere bedrijven is eerder externe ondersteuning en begeleiding aangewezen.

Uit contacten met de sectoren blijkt vooral dat er niet zozeer een gebrek aan kennis bestaat, tenzij over een aantal specifieke processen, maar vooral een gebrek aan middelen en instrumenten om kennis en advies te verspreiden of te introduceren bij de kleinere bedrijven.

Op het gebied van algemene informatieverbreiding en adviesverlening naar de KMO's toe, bestaat er vanuit de Vlaamse overheid, hetzij specifiek naar de KMO's toe, hetzij via hun sectoren, bijna geen of toch onvoldoende ondersteuning. In opdracht van de Vlaamse overheid wordt momenteel enkel een structurele ondersteuning inzake energieadvies aangeboden door een aantal GOM's, via hun energieconsulenten, waarbij echter maar een zeer beperkt aantal kleine bedrijven kunnen worden bereikt in drie provincies.

In Vlaanderen bestaan er nochtans heel wat adviessystemen die de bedrijven ondersteunen of waarop de bedrijven een beroep kunnen doen voor een bedrijfsadvies. In deze vraaggebonden adviesinstrumenten (bijvoorbeeld de adviescheques) krijgt het energiegebeuren bijna geen aandacht. Dit staat in schril contrast met typische economische of meer gekende leefmilieuvraagstukken die in de huidige adviesverleningssystemen wel aan bod komen.

Daarom dient er, in plaats van te wachten op de activering van de bestaande vraaggebonden adviesinstrumenten, binnen het energiebeleid geopteerd te worden voor een aanbodgericht optreden op het vlak van de energieadviesverlening.

De energieadviesverlening zal in het kader van de haalbaarheid van REG-maatregelen steeds een technologische inslag hebben, maar dient tevens ingekaderd te worden in de energiebeleidsinitiatieven die ten aanzien van de bedrijven werden of worden genomen ter uitvoering van het Protocol van Kyoto.

Voor deze grote groep van bedrijven dient een extra externe ondersteuning en begeleiding via de interprofessionele organisaties van de werkgevers te worden voorzien die hiervoor een samenwerking opzetten met de sectorfederaties.

De nodige middelen dienen de interprofessionele organisaties toe te laten voor een zekere periode meerdere energieconsulenten aan te trekken die aan de bedrijven een volledige energieondersteuning zullen kunnen geven. Deze energieconsulenten zullen de bedrijven informeren, adviseren en begeleiden, ook naar subsidiemogelijkheden, omtrent de haalbaarheid van REG-maatregelen. Dergelijke regeling dient dan ook als een impulsprogramma te worden beschouwd om de kleinere bedrijven versneld vertrouwd te maken met de verschillende energiebeleidsinitiatieven. Zowel de overheid als deze bedrijven hebben er immers alle belang bij dat er op zo kort mogelijke termijn op de overheidsinitiatieven wordt ingespeeld.

3.6 REG-openbaredienstverplichtingen van de elektriciteits-distributienetbeheerders

Zoals reeds beschreven in mijn beleidsnota werden in het besluit van de Vlaamse Regering van 29 maart 2002, gewijzigd door het besluit van 26 september 2003, openbaredienstverplichtingen ter bevordering van rationeel energiegebruik opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders.

Resultaten REG-actieplannen 2004

In mei 2005 dienden de netbeheerders een rapport in over de behaalde resultaten van het werkingsjaar 2004. De voorlopige analyse van de rapporten toont aan dat de netbeheerders in totaal met hun acties 2,92% op laagspanning en 1,44% op hoogspanning bespaarden. In totaal realiseerden ze zo ongeveer 800 GWh aan primaire energiebesparingen, waarvan 292 GWh afkomstig was van de uitvoering van de energiebonactie.

Om dit resultaat te bereiken, hebben de netbeheerders in 2004 samen ongeveer 18,3 miljoen euro besteed.

De acties spitsten zich in 2004 vooral toe op premies voor superisolerende beglazing, condensatieketels, dakisolatie en hoogrendementsketels. Ook de acties energieboekhouding, zonneboilerpremie en subsidie voor frequentieomvormers hadden veel succes. De netbeheerders ondersteunen daarnaast de lokale besturen bij de implementatie van een lokaal energiebeleid en leveren extra financiële inspanningen voor beschermde afnemers.

Premies van de netbeheerders 2005

Naast de financiële tegemoetkomingen vanuit de overheden, zoals ondermeer fiscale aftrek, ecologiepremie en de premies van gemeente- en provinciebesturen, verstrekken de netbeheerders in het kader van hun REG-actieplannen 2005 verschillende premies voor energiebesparende maatregelen.

Zo worden er bijvoorbeeld voor huishoudelijke afnemers premies gegeven voor dakisolatie, condensatieketels en zonneboilers. Voor bedrijven worden vooral frequentieomvormers, hoogrendementsmotoren, rechtstreekse aardgasverwarming, condensatietechnieken, dakisolatie, zonneboilers en energieaudits ondersteund. Elke netbeheerder kiest uit een catalogus van acties zelf welke maatregelen hij wenst te ondersteunen. Voor een gedetailleerd overzicht van de premies per netbeheerder verwijs ik naar de premiemodule op de website www.energiesparen.be.

Evaluatie eerste fase energiebonactie

Naar aanleiding van een resolutie aangenomen in het Vlaams Parlement op 27 februari 2002 betreffende het stimuleren van rationeel energiegebruik bij gezinnen (stuk 926(2001-2002) nr.4), werd de energiebonactie als actieverplichting opgenomen in de REG-actieplannen van de netbeheerders. In de eerste fase (2004-2005) werd aan elk gezinshoofd een spaarlamp, spaardouchekop of energiemeter aangeboden. In de tweede fase (2006-2007) zou volgens het besluit elk ander gezinshoofd een spaarlamp ontvangen.

Zoals voorzien in het besluit van 29 maart 2002, moet aan de Vlaamse Regering in 2005 een evaluatierapport worden voorgelegd waarin de effecten van de resultaats- en actieverplichtingen, de kosteneffectiviteit van de acties en het doelgroepenbeleid worden geëvalueerd en waarin eventueel wordt voorgesteld om de resultaats- en actieverplichtingen te wijzigen. De evaluatie van de energiebonactie vormt een onderdeel van deze algemene evaluatie.

Voor de evaluatie van de eerste fase werd gebruik gemaakt van verschillende bronnen. In eerste instantie werden de rapporteringen van de netbeheerders over het actieplan 2004 gehanteerd om correcte responscijfers en kostengegevens van de actie te bekomen. Daarnaast werd ook gebruik gemaakt van de resultaten van een telefonische enquête waarin gepeild werd naar de effectiviteit van de energiebonactie. Met de netbeheerders werd overleg gepleegd in verband met hun bevindingen bij de

uitvoering van de eerste fase van de actie en hun verwachtingen met betrekking tot de tweede fase. Vanzelfsprekend werden ook de vele reacties van burgers meegenomen in het evaluatieproces.

In totaal werden in 2004 1.079.964 spaarlampen, 84.521 spaardouchekoppen en 1.230 energiemeters verdeeld. Hiertegenover staan een kostprijs van 6,86 miljoen euro en primaire energiebesparingen ten belope van 292,364 GWh.

De resultaten van de telefonische enquête toonden aan dat een niet onbelangrijk deel van de bevolking de lamp niet of op een niet correcte manier gebruikt. Ook de communicatie die rond de actie werd gevoerd, werd als niet-optimaal beschouwd. Daarnaast werd gepolst naar wat de respondenten gaan doen met de extra spaarlampen die zij zullen ontvangen in 2006 en 2007.

Vervolgens werden de netbeheerders geconsulteerd. Zij geven aan dat de actie vrij vlot is verlopen, rekening houdend met de grootschaligheid. Zij stellen zich echter vragen bij de effectiviteit van de actie en merken op dat de energiebonactie hun eigenlijke REG-werking heeft ontregeld. De actie heeft immers een belangrijke impact gehad, zowel naar inzet van mensen als van middelen. Hierdoor kon er minder tijd en aandacht worden besteed aan andere acties. Algemeen geven de netbeheerders ook aan dat de kostprijs van het uitvoeren van de tweede fase, omwille van de modellering naar aantal gezinsleden, veel hoger zal liggen dan in de eerste fase. Bovendien worden veel meer klachten verwacht.

Tenslotte werd rekening gehouden met de vele reacties van burgers. Naar hun mening liep er vooral wat fout wat betreft het soort lamp dat werd verdeeld, de communicatie die werd gevoerd, de manier van verdeling en het niet ontvangen van bon of lamp.

Hoewel er niet aan wordt getwijfeld dat een volgende spaarlampbedeling nog positieve effecten kan teweegbrengen, zullen een groot aantal lampen toch ongebruikt blijven, zeker wanneer ze gratis en in meerdere exemplaren aan de deur worden aangeboden. De lampen die nog zullen gebruikt worden, zullen bovendien op minder nuttige plaatsen worden ingedraaid.

Evaluatie en bijsturing REG-openbaredienstverplichtingen elektriciteitsnetbeheerders

Zoals al aangegeven in mijn beleidsnota, wordt in 2005 het huidige systeem van REG-openbaredienstverplichtingen geëvalueerd. Het systeem heeft immers, ondanks een heel aantal belangrijke voordelen, ook een aantal onvolkomenheden.

Op basis van een evaluatie door de energieadministratie evenals verschillende overlegmomenten, werden een aantal aandachtspunten geïdentificeerd.

- De financiering van de REG-openbaredienstverplichtingen via de elektriciteitstarieven verduidelijken. De netbeheerders betwijfelen dat de CREG alle gemaakte kosten effectief zal vergoeden via een verrekening in de distributienettarieven.
- Het gebrek aan uniformiteit wegwerken. Momenteel is het niet enkel zo dat de gevoerde acties verschillen over Vlaanderen, ook de premievoorwaarden en de hoogte van de premies variëren van netbeheerder tot netbeheerder. Zij verschillen dan ook nog eens van de voorwaarden voor bijvoorbeeld de fiscale aftrek.
- De aandacht versterken voor de introductie van nieuwe acties. Omwille van budgetbeperkingen en de absolute focus op de realisatie van de resultaatsverplichtingen, worden vooral acties gevoerd met een gegarandeerd succes en die eigenlijk niet meer ondersteund dienen te worden (bijvoorbeeld spaarlampen, thermostaatkranen). Andere acties die nog minder ingeburgerd zijn en/of meer financiële inspanningen vergen, vallen dikwijls uit de boot (bijvoorbeeld warmtepompen).
- De hoogte van de resultaatsverplichting moet beter worden afgestemd op het besparingspotentieel, de doelstelling van het Regeerakkoord inzake de vermindering van het energieverbruik van de gezinnen (-7,5% in de periode 1999-2010) en op de doelstelling van het voorstel van richtlijn. Zoals hiervoor reeds toegelicht voorziet het huidige voorstel dat de lidstaten in een periode van 6 jaar 6% moeten besparen op het gemiddelde finale energieverbruik dat onder het toepassingsgebied van de richtlijn valt. Dit betekent dat het REG-beleid zal moeten worden geïntensifieerd.

- De doelgroepenaanpak is in het huidige regelgevend kader onvoldoende uitgewerkt. Vooral de doelgroep van de beschermde afnemers wordt momenteel onvoldoende bereikt. Naar de lokale besturen toe biedt derdepartijfinanciering meer mogelijkheden.

Het evaluatieproces wordt intussen verdergezet. Voor het einde van 2005 zal een voorontwerp van wijzigingsbesluit worden uitgewerkt waarin de noodzakelijke bijstellingen van het beleidsinstrument zullen worden opgenomen.

3.7 Energiebeleidsovereenkomsten met de energiesector

Ingevolge artikel 19, §1 van het REG-decreet werd met de vertegenwoordigers van de aardgas- en petroleumleveranciers een overleg opgestart voor de uitwerking van energiebeleidsovereenkomsten. Zowel de KVBG (Koninklijke Vereniging van Belgische Gasvaklieden) als Informazout (die eveneens namens de steenkoolleveranciers kan spreken) benadrukten de noodzaak om rekening te houden met de specifieke situatie dat beide brandstoffen met elkaar in concurrentie staan en er bijgevolg voor beide sectoren evenwaardige acties moesten worden afgesproken. Bovendien verklaarden beide organisaties dat zij geen mogelijkheden hebben om hun leden tot actie te dwingen en dat de organisaties zelf, met beperkte middelen, volledig afhankelijk zijn van de financiële bijdragen van hun leden.

De hoofdbedoeling van beide organisaties is de bevordering van het imago en uiteindelijk dus ook het gebruik van de eigen energievorm. Niet alle bedrijven uit de betrokken sectoren zijn lid van deze organisaties. Zowel KVBG als Informazout dringen erop aan dat deze niet-leden ook de energiebeleidsovereenkomst zouden moeten onderschrijven.

Beide verenigingen staan nochtans positief tegenover een engagement om REG bij hun leden en klanten te promoten. Gelet op bovenstaande randvoorwaarden konden zij zich echter niet verder engageren dan een algemene informatieverstrekking over REG en het beklemtonen van de voordelen van de voor hun sector specifieke technologieën of kwaliteitslabels.

In het kader van de huidige werkzaamheden rond een allesomvattend Energiedecreet wordt nu onderzocht op welke wijze de problemen inzake concurrentie tussen brandstoffen en tussen individuele brandstoffenleveranciers kunnen worden ondervangen.

3.8 Communicatiecampagnes gericht op gedragsverandering

De communicatiecampagnes gericht op gedragsverandering zijn in 2005 vooral geconcentreerd op de invoering van de energieprestatieregelgeving vanaf 1 januari 2006 (zie 3.1.1.).

Ook in 2006 zal het communicatiebudget grotendeels worden besteed aan de ondersteuning van de invoering van de energieprestatieregelgeving. De accenten in de campagne zullen tweeledig zijn. Enerzijds blijft het continu informeren over de nieuwe wetgeving met zijn specifieke eisen, zowel voor de architect als de bouwheer belangrijk. Het publiek van bouwers en verbouwers vernieuwt immers continu. Hierbij zal de nadruk worden gelegd op de noodzaak van deze wetgeving in functie van onze bindende klimaatengagementen en ook op de blijvende financiële en comfortvoordelen voor de bouwheer. Energiebesparing is momenteel een van de meest lonende investeringen. Hierbij dient de aandacht voor een doordacht ventilatiesysteem nog aangescherpt te worden. Anderzijds zal in de campagnes ook de nadruk worden gelegd op de naleving en de controle van deze wetgeving. Binnen enkele jaren wil ik bereiken dat een energiezuinig bouwbeleid de standaard wordt in de bouwsector en tegelijkertijd een commercieel marktvoordeel biedt. Ik verwacht dat de bouwsector binnen enkele jaren vanuit een innovatieve marktgerichte aanpak zichzelf steeds hogere standaarden zal opleggen op het vlak van energieprestaties.

Het aanbod aan publicaties inzake het rationeel gebruik van energie en hernieuwbare energie zal in 2006 verder worden uitgebreid en vernieuwd. De vernieuwingen zullen zich in hoofdzaak concentreren op :

- de invoering van de energieprestatieregelgeving;
- de mogelijkheden tot de uitvoering van een energieaudit via een erkende energiedeskundige;
- de begeleiding van bedrijven die zich engageren tot het afsluiten van een auditconvenant;
- de milieuvriendelijke energieproductie (warmtekrachtkoppeling, groene stroom, groene warmte).

De website www.energiesparen.be kende de afgelopen jaren reeds een grote toename in aantal bezoekers (2002 : 23.247 ; 2003 : 98.346 ; 2004 : 200.715 ; raming 2005 : 250.000). De premiezoeker op postcode blijft daarbij de grootste attractiepool. In 2006 zal de website verder gebruiksvriendelijker worden gemaakt op basis van een doorlichting van het huidige surfprofiel van de gebruiker. Extra aandacht zal daarbij gaan naar de verdere actieve ondersteuning bij de invoering van de energieprestatieregelgeving. Meer en meer zal de website een volwaardig alternatief en vervangmiddel worden voor de grootschalige communicatiecampagnes inzake energiebesparing. Er wordt daarbij aandacht besteed aan het aflaadbaar maken van zoveel mogelijk pdf-bestanden, ter vervanging van de groeiende vraag naar gedrukte publicaties. De informatie van de website zal ook verder uitgebreid worden met eerstelijnsinformatie voor bedrijven.

4 REALISATIE VAN DE VLAAMSE KYOTODOELSTELLING - PROJECTEN DIE HET ENERGIEAANBOD BEHEERSEN

4.1 Inleiding

Zoals aangegeven in vorig hoofdstuk (hoofdstuk 3 vanaf pag. 27), is het beleid betreffende de beheersing van de energievraag in grote mate een gewestelijke aangelegenheid (uitgezonderd de tarieven). In schril contrast hiermee, vallen belangrijke aspecten die een impact hebben op de Vlaamse productie- en importcapaciteit van energie en op de gevolgen ervan voor de uitvoering van het Protocol van Kyoto, nog steeds onder de federale bevoegdheid.

Nochtans kunnen de twee belangrijke componenten van het energiebeleid, namelijk de energievraag en het energieaanbod, niet los van elkaar gezien worden en dient het beleid terzake zoveel mogelijk op elkaar te worden afgestemd. De Belgische bevoegdheidsverdeling inzake energie, die zich van andere beleidsdomeinen onderscheidt door haar bijzonder complexe structuur, bemoeilijkt momenteel deze optimale afstemming. Dit geldt in het bijzonder voor wat betreft de uitvoering van het Protocol van Kyoto.

In bovengaand kader opteert de Vlaamse overheid er dan ook voor om haar bevoegdheden maximaal uit te spelen om het beleidskader zo coherent mogelijk te maken. De bevoegdheden waarmee de Vlaamse overheid ingrijpt of kan ingrijpen op het energieaanbod ter uitvoering van het Protocol van Kyoto, situeren zich vooral op het vlak van het leefmilieu (klimaatbeleid - beperking van de CO₂-uitstoot) en de milieuvriendelijke energieproductie (hernieuwbare energie en WKK).

4.2 Toewijzingsplan elektriciteitssector verhandelbare emissierechten

Voor elke handelsperiode van het Europese systeem van emissiehandel, dient een toewijzingsplan te worden opgesteld die de initiële toekenning van een aantal emissierechten aan de verschillende deelnemende installaties inhoudt. Daarbij dient rekening gehouden te worden met het pad naar de tijdige realisatie van de doelstellingen die voortvloeien uit het Protocol van Kyoto.

Voor de eerste handelsperiode van 2005 tot 2007 werd de totale beschikbare hoeveelheid emissierechten voor de energieproductie in Vlaanderen bepaald. Daarna werd deze totale hoeveelheid emissierechten onder de verschillende installaties van de energieproductiesector verdeeld.

Het volgende toewijzingsplan (handelsperiode 2008 tot 2012) zal tegen midden 2006 worden opgemaakt. Analoot aan de eerste handelsperiode zal opnieuw rekening worden gehouden met het beleid betreffende REG, hernieuwbare energie en WKK voor het bepalen van de beschikbare hoeveelheid emissierechten.

4.3 Milieuvriendelijke energieproductie

4.3.1 Organisatie van het overleg met de doelgroep

Het beleid inzake de milieuvriendelijke energieproductie is gebaseerd op participatie en het creëren van een maatschappelijke draagvlak (voor REG, zie 'ECO-beleid' op pag. 27).

Het overleg met de betrokken actoren wordt gestroomlijnd via twee informatieantennes:

- Cogen Vlaanderen wordt door de Vlaamse overheid ondersteund als promotieorgaan voor warmtekrachtkoppeling in Vlaanderen. Cogen Vlaanderen richtte een WKK-overlegplatform op;
- ODE Vlaanderen wordt door de Vlaamse overheid ondersteund als promotieorgaan voor hernieuwbare energie in Vlaanderen. ODE Vlaanderen richtte respectievelijk een windenergie-, een bio-energie- en een zonne-energieplatform op.

Vertegenwoordigers van de betrokken organisaties (installateurs, exploitanten van productie-installaties, grote energieverbruikers, wetenschappelijke instellingen, energieadministratie) overleggen regelmatig in het kader van de verschillende overlegplatformen.

Waar nodig organiseert de overheid specifieke overlegondes met de doelgroep. Als voorbeeld wordt verwezen naar het overleg met de sector betreffende het Actieplan Groene Stroom op pag. 48.

4.3.2 Warmtekrachtkoppeling (WKK)

De gelijktijdige opwekking van warmte en elektriciteit (warmtekrachtkoppeling), levert een aanzienlijke energiebesparing op in vergelijking met de gescheiden opwekking van warmte en elektriciteit.

WKK-certificaten:

Om deze energiezuinige manier van energieopwekking aan te moedigen, startte op 1 januari 2005 het WKK-certificatensysteem. Daarbij worden certificaten toegekend voor de primaire energiebesparing gerealiseerd door een kwalitatieve WKK-installatie. Tegelijkertijd worden de elektriciteitsleveranciers verplicht voor een bepaald percentage van hun leveringen WKK-certificaten voor te leggen. Daardoor wordt een vraag naar WKK-certificaten gecreëerd en krijgen de WKK-certificaten een marktwaarde. Het systeem is sterk analoot aan het groenestroomcertificatensysteem.

Het WKK-certificatensysteem werd door de Europese Commissie goedgekeurd op 3 mei 2005. De Commissie bevestigt dat ze dergelijk certificatensysteem niet als staatssteun beschouwt, en dat zelfs indien het als staatssteun beschouwd wordt, de regeling voldoet aan het Europese milieusteunkader.

Invoering garanties van oorsprong en aanpassing referentierendementen bio-WKK's:

In de loop van 2005 werd een ontwerpbesluit voorbereid voor de omzetting van de Europese richtlijn die de invoering voorziet van garanties van oorsprong voor elektriciteit opgewekt in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties.

Het ontwerpbesluit voorziet ook een aanpassing van het referentierendement voor gescheiden opwekking van elektriciteit met biomassa als energiebron. Dit referentierendement wordt gebruikt om de primaire energiebesparing te berekenen door toepassing van warmtekrachtkoppeling op biomassa. Een verlaging van het referentierendement betekent meer primaire energiebesparing, meer WKK-certificaten

en daardoor een extra steun voor dergelijke kwalitatieve benutting van biomassa. De beschikbare biomassa kan immers via warmtekrachtkoppeling met het hoogste mogelijke rendement omgezet worden in nuttige warmte en elektriciteit (hoger dan bij de gescheiden opwekking van groene warmte en groene stroom).

Om de investeringszekerheid te verhogen, voorziet het ontwerpbesluit eveneens dat de certificatenaanvraag reeds kan ingediend worden in een vroeg stadium van de projectplanning. Op basis van de meegedeelde gegevens over het brandstofverbruik, de warmtebenutting en de elektriciteitsproductie, krijgt de initiatiefnemer reeds in een vroeger stadium een verduidelijking van de VREG over het aantal te verwachten WKK-certificaten, en kan hij zijn investeringskeuze en financiering hierop baseren.

Potentieel 2020 – bepalen van langetermijndoelstellingen:

Aangezien de planning en realisatie van een WKK-project enkele jaren in beslag neemt, en de installatie een levensduur heeft van 10-20 jaar, is een op lange termijn stabiel ondersteuningsbeleid cruciaal.

In de loop van 2005 voerde VITO in opdracht van de Vlaamse overheid een onderzoek uit naar het potentieel voor kwalitatieve warmtekrachtkoppeling tot 2020.

Vervolgens zullen doelstellingen voor de verdere ontwikkeling van WKK in Vlaanderen na 2012 worden vastgelegd.

Om de investeringszekerheid te verhogen, zal in het Energiedecreet een minimumwaarde voor warmtekrachtcertificaten vastgelegd worden, zoals reeds in het Elektriciteitsdecreet opgenomen voor groenestroomcertificaten.

4.3.3 Groene warmte

Onder het begrip groene warmte worden uiteenlopende technologieën ingedeeld: (meestal) grootschalige toepassingen van biomassa, en (meestal) relatief kleinschalige toepassingen van zonne-energie, koude-warmte-opslag en warmtepompen.

Extra steun voor bio-WKK:

Bio-WKK's worden reeds ondersteund door het groenestroom- en het WKK-certificatensysteem. Voor de grootschalige toepassingen van biomassa biedt warmtekrachtkoppeling echter het hoogste energetisch rendement. Daarom wordt de gecombineerde productie van groene warmte en groene stroom extra aangemoedigd door de toekenning van bijkomende warmtekrachtcertificaten.

Deze bijkomende warmtekrachtcertificaten volgen uit de berekening van de warmtekrachtbesparing ten opzichte van een lager referentierendement voor gescheiden elektriciteitsopwekking uit biomassa, zoals voorzien in het ontwerpbesluit. Zie ook hierboven onder punt 4.3.2.

Geïntegreerd kwaliteitssysteem voor zonneboilers, zonnepanelen en warmtepompen:

Voor de kleinschalige opwekking van groene warmte (meestal via zonneboilers, warmtepompen of pelletketels), is vooral de uitwerking van een kwaliteitssysteem belangrijk om voor deze minder toegepaste technologieën voldoende opbrengstgaranties en bedrijfszekerheid te kunnen bieden.

Voor zonneboilers, fotovoltaïsche zonnepanelen en warmtepompen werden reeds plaatsingsvoorschriften en kwaliteitslabels uitgewerkt of voorbereid. In de loop van 2006 zullen deze in overleg met de sectorfederaties geïntegreerd worden tot één kwaliteitssysteem, met specifieke luiken per technologie.

Steun voor groene warmte

In de loop van 2005 werd een studie uitgevoerd naar de haalbaarheid en milieueffecten van houtpelletketels en -kachels.

4.3.4 Groene stroom

Inleiding – Actieplan Groene Stroom

De totale groenestroomproductie in het Vlaamse Gewest die als doelstelling tegen 2010 wordt vooropgesteld in het regeerakkoord, kan geraamd worden op 3630 GWh (6% op het totale bruto elektriciteitsverbruik, voor 2010 geraamd op 60.480 GWh, d.w.z. een groei van 1,3% per jaar vanaf 2003 met totale leveringen van 55.250 GWh in 2003). Deze doelstelling komt overeen met de indicatieve doelstelling voor België vooropgesteld in de Europese Richtlijn ter bevordering van elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen op de interne markt. De quota opgelegd via het Vlaamse certificatsysteem stijgen tegen 2010 tot ongeveer 2760 GWh (6% op de certificaatplichtige leveringen, voor 2010 geraamd op 45 976 GWh, d.w.z. bij een veronderstelde groei van 1,3% per jaar op de certificaatplichtige leveringen van 42.548 GWh in 2004).

Voor het bereiken van deze doelstellingen zijn vooral de bijdragen van biomassa en windenergie belangrijk. Tegen 2010 wordt verwacht dat biomassa en windenergie elk instaan voor ongeveer de helft van de productie. Binnen het aandeel windenergie wordt verwacht dat ongeveer één derde van off shore windenergie afkomstig zal zijn. Uit waterkracht en zonne-energie kunnen tegen 2010 maximaal enkele tientallen gigawattuur groene stroom worden opgewekt.

Wegwerken van resterende belemmeringen

In overleg met de sector werden de juridische en praktische belemmeringen die zich (kunnen) voordoen bij het in het Vlaamse Gewest opwekken van groene stroom, in kaart gebracht en worden, in samenspraak met de bevoegde ministers, voorstellen voorbereid om op termijn deze belemmeringen ongedaan te maken.

Op 12 juli 2005 keurde de Vlaamse Regering het resulterende Actieplan Groene Stroom goed. De maatregelen die hierin opgenomen zijn, worden hieronder toegelicht.

Jaarlijks zal aan de Vlaamse Regering een mededeling voorgelegd worden met:

- een beknopte beschrijving van de geboekte vooruitgang in de realisatie van de maatregelen opgenomen in het Actieplan;
- de stand van zaken inzake de realisatie van de groenestroomdoelstelling.

Algemene maatregelen

⇒ Verdere afstemming van de overheidssteun op de onrendabele toppen voor groenestroomproductie

De belangrijkste steunmaatregelen ter bevordering van de groenestroomproductie zijn momenteel:

- Het groenestroomcertificatsysteem. De elektriciteitsleveranciers dienen jaarlijks een aantal groenestroomcertificaten voor te leggen. Deze certificaten worden uitgereikt aan de groenestroomproducenten (1 certificaat stemt overeen met een groenestroomproductie van 1000 kilowattuur). De leveranciers die onvoldoende certificaten voorleggen, dienen een boete te betalen van 125 euro per ontbrekend certificaat. De maximumwaarde van de certificaten wordt bepaald door deze boete. De minimumwaarde van deze certificaten is vastgelegd in het Elektriciteitsdecreet en varieert tussen de verschillende hernieuwbare energiebronnen (windenergie en biomassa 80 euro, waterkracht 95 euro). In 2005 schommelde de certificaatwaarde tussen 106 en 111 euro;
- Ecologiesteun. Het ecologiesteunpercentage varieert volgens de gebruikte technologie (3-4% voor windenergie, 15-20% voor biomassa);
- Verhoogde investeringsaftrek. De verhoogde fiscale aftrek op de belastbare winst bedraagt 13,5%. Rekening houdend met de vennootschapsbelasting komt dit neer op een reële subsidie van ongeveer 4,5%;
- Deze steunmechanismen kunnen cumulatief toegepast worden.

Over het algemeen kan worden gesteld dat de van toepassing zijnde ondersteuningsmechanismen volstaan om rendabele groenestroomprojecten in Vlaanderen te realiseren, op voorwaarde dat deze ondersteuning kan gegarandeerd worden over de ganse afschrijvingsperiode van de investering, waarbij voor dergelijke investeringen uitgegaan wordt van een afschrijvingsperiode van 10 jaar (voor zonne-energiepanelen 20 jaar).

De berekeningen gebeurden voor representatieve nieuwe projecten, al kunnen individuele projecten sterk verschillen.

Om enerzijds een voldoende investeringszekerheid voor groenestroomproducenten te garanderen, en anderzijds overcompensatie te vermijden, wordt voorgesteld de minimumwaarden voor de certificaten opgenomen in het Elektriciteitsdecreet beter af te stemmen op deze onrendabele toppen voor nieuw te bouwen installaties. De betreffende decreetsbepaling zal worden opgenomen in het Energiedecreet.

Aan de netbeheerders zal worden voorgesteld met de Vlaamse Regering een energiebeleidsovereenkomst af te sluiten waarin zij zich ertoe verbinden de minimumwaarde van de certificaten in een typecontract met de groenestroomproducent vast te leggen over een periode van 10 jaar.

⇒ **Meer rechtszekerheid voor het groenestroomcertificatensysteem**

Door een aantal rechtszaken is het vertrouwen in het rechtszeker karakter van het certificatensysteem aangetast. Het certificatensysteem zal daarom verder uitgebouwd worden tot een stabiele, rechtszekere regelgeving.

Naast de minimumcertificaatwaarde zal bijvoorbeeld in het Energiedecreet ook een bepaling worden opgenomen waardoor in eerste instantie off-shore certificaten en verder ook certificaten uit andere gewesten kunnen toegelaten worden in de Vlaamse quotaverplichting. Teneinde de bestaande certificatenmarkt niet te verstoren, zal de Vlaamse Regering de voorwaarden vastleggen waaraan deze certificaten moeten voldoen en een samenwerkingsakkoord afsluiten met de betrokken overheden.

De juridische onzekerheid wordt ook sterk overschat. Het groenestroomcertificatensysteem werd voor advies voorgelegd aan de Raad van State en goedgekeurd door de Europese Commissie. In 2005 werd ook het warmtekrachtcertificatensysteem goedgekeurd door de Europese Commissie, en werd zeer duidelijk herbevestigd dat dergelijke certificaten systemen geen staatssteun vormen. Dergelijke goedkeuring is steeds een goedkeuring van de ganse Europese Commissie en betreft dan ook de interne markt aspecten. De meeste procedures hadden in het verleden te maken met de gratis distributie van groene stroom, die inmiddels is stopgezet en losstaat van het certificatenstelsel.

Een arrest van de Raad van State had betrekking op het alleen aanvaarden van Vlaamse certificaten voor de quotaverplichting (en niet de Waalse of Brusselse certificaten). Het betwiste artikel in het besluit van de Vlaamse Regering van 5 maart 2004, werd inmiddels aangepast. Volgens het Elektriciteitsdecreet komen enkel Vlaamse groenestroomcertificaten in aanmerking voor het voldoen aan de certificatenquota. Ook de Europese richtlijn hernieuwbare energiebronnen vermeldt uitdrukkelijk dat lidstaten voor quotasystemen kunnen beslissen om enkel de eigen certificaten te aanvaarden.

De uitspraak van het Arbitragehof en de nog lopende procedures bij dit hof hebben betrekking op de appreciatiebevoegdheid van de VREG bij het opleggen van boetes, af te leiden uit het gebruik van het woord "onverminderd" in art. 37, §2 van het Elektriciteitsdecreet.

⇒ Hogere marktwaarde van de fysische groene stroom

De inkomsten van groenestroomproducenten bestaan uit de verkoop van groenestroomcertificaten én de verkoop van de fysische (groene) stroom.

De marktwaarde voor stroom uit windenergie bedraagt in Vlaanderen ongeveer één derde van de marktwaarde in Nederland (31 euro per megawattuur). Ook voor andere hernieuwbare energiebronnen ligt de marktwaarde van de geproduceerde stroom laag.

De lage verkoopsprizen zijn onder andere te wijten aan de hoge evenwichtskosten die evenwichtsverantwoordelijke partijen aan leveranciers en producenten aanrekenen. Elke groenestroomproducent dient een evenwichtsverantwoordelijke aan te duiden, die het evenwicht tussen elektriciteitsproductie en elektriciteitsafname dient te garanderen. Het evenwicht kan het gemakkelijkst gegarandeerd worden door evenwichtsverantwoordelijken indien ze hiervoor voldoende meetgegevens hebben om hun klantenportefeuille op te volgen. Dit laatste is niet het geval aangezien ELIA, de transmissienetbeheerder die instaat voor de facturatie van deze onevenwichten aan de evenwichtsverantwoordelijke partijen, bij gebrek aan accurate afnamegegevens binnen de distributienetten, er niet toe in staat is deze facturatie definitief te doen. Bij gebrek aan deze facturatie kunnen bijgevolg evenwichtsverantwoordelijken hun onevenwicht onvoldoende inschatten en hun voorspellingen hieraan aanpassen. Ondanks dat de tarieven voor onevenwicht sinds januari 2005 in lijn liggen met deze van onze buurlanden, zijn de evenwichtskosten die evenwichtsverantwoordelijken aan leveranciers en producenten aanrekenen in België een factor hoger dan in andere landen hetgeen mogelijks het gevolg is van de concentratie van de elektriciteitsproductie in België.

De evenwichtskosten die evenwichtsverantwoordelijken aanrekenen aan producenten en leveranciers zouden een weerspiegeling dienen te zijn van de onevenwichtsfacturen die deze evenwichtsverantwoordelijke partijen dienen te ontvangen van ELIA. Deze onevenwichtsfacturen zijn gebaseerd op tarieven die partijen ertoe dienen aan te zetten om zo goed als mogelijk de injecties af te stemmen op de afnames van hun klantenportefeuille. Onevenwichten worden aangerekend door ELIA indien de injecties lager liggen dan de afnames, en vergoed door ELIA indien de injecties hoger liggen dan de afnames. Binnen een marge van 10% van de globale klantenportefeuille (afname) van een evenwichtsverantwoordelijke partij worden de onevenwichten aangerekend door ELIA, respectievelijk vergoed door ELIA, aan tarieven die gelinkt zijn aan de beursprijs voor elektriciteit. Sinds 1 januari 2005 zijn deze tarieven van toepassing met een marge tot 100% indien de afwijkingen van evenwichtsverantwoordelijke partijen het globale onevenwicht van de Belgische regelzone verminderen (wat voor kleine evenwichtsverantwoordelijke partijen relatief meer het geval is). Enkel in gevallen waarbij afwijkingen van evenwichtsverantwoordelijke partijen het onevenwicht van de Belgische regelzone veroorzaken of versterken, dient een 'tekort' aan energie van meer dan 20% van de klantenportefeuille van die evenwichtsverantwoordelijke partij vergoed te worden aan een tarief dat gemiddeld 3 maal hoger ligt (tot 150 euro/MWh).

De studie van London Economics "Structure and Functioning of the Electricity Market in Belgium in a European Perspective", oktober 2004, meldt: "There is high volatility on the system, and there is no apparent economic justification for the scale of escalation in the balancing formulae. Consideration of the economic cost of balancing should be given in the interim, until a market-based balancing regime can be put in place." De aanpassingen aan de onevenwichtstarieven van ELIA sinds 1 januari 2005, zoals hierboven beschreven, komen reeds deels tegemoet aan de verzuchtingen vermeld in de studie (in het geval waar het onevenwicht het globale Belgisch onevenwicht vermindert). Het opstarten van een balancing-markt en een goede informatie-uitwisseling rond meetgegevens met de distributienetbeheerders blijven nog te realiseren doelstellingen.

Het onevenwichtstarief van ELIA kan nog meer kostenreflectief gemaakt worden (in het geval het onevenwicht het globale Belgische onevenwicht versterkt). Het onevenwichtstarief moet gebaseerd zijn op de kosten, respectievelijk inkomsten die ELIA ondergaat in het regelen van het evenwicht van de globale Belgische regelzone. De huidige onbalansvergoeding voor afwijkingen boven de 20% van de klantenportefeuille, in de gevallen waarbij deze afwijkingen het onevenwicht van de zone

veroorzaken, is echter eerder een boete en is niet rechtvaardigbaar (zeker niet voor de toepassing van windenergie). Windturbine-exploitanten kunnen wel de kosten vergoeden voor het onevenwicht dat zij veroorzaken als het te veel of te weinig waait, maar het heeft geen zin hen daarvoor een boete te laten betalen.

Verdere aanpassingen om de onevenwichtstarieven meer kostenreflectief te maken, zijn reeds door ELIA voorzien voor 2006.

De Vlaamse energieadministratie heeft een onderzoek opgestart naar technieken die de onbalans, veroorzaakt door het fluctuerende windaanbod, kunnen verminderen. Een mogelijkheid om onbalans te verminderen voor de windenergieproductie, is onder andere een betere kortetermijnvoorspelling van het windaanbod.

⇒ **Meer langetermijnzekerheid omtrent de beleidsdoelstellingen**

De investeerders in groenestroomprojecten hebben een verzekerde opbrengst van hun groenestroomcertificaten gedurende de ganse economische levensduur van het project nodig om financiering te vinden. De prijs van de groenestroomcertificaten wordt bepaald door de vraag, welke op haar beurt afhankelijk is van de beleidsdoelstelling. De beleidsdoelstelling is momenteel nog maar vastgelegd tot 2010.

In overeenstemming met het regeerakkoord 2004-2009 en de beleidsnota Energie 2004 - 2009, zullen in 2006 langetermijndoelstellingen voor de productie van groene stroom na 2010 worden vastgesteld, zodat de langetermijnstrategie van de Vlaamse overheid verankerd wordt.

Voor het bepalen van deze langetermijnpotentiëlen werd in de loop van 2005 in opdracht van de Vlaamse overheid een onderzoek uitgevoerd door VITO.

Maatregelen voor de uitbouw van windenergie

⇒ **Een definitiever beoordelingskader voor de inplanting van windturbines**

De omzendbrief EME2000.01 "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines", opgesteld in 2000, werd opgevat als een overgangsregeling. Inmiddels werd een belangrijk aantal windenergieprojecten beoordeeld en gerealiseerd. De ervaring opgedaan bij de beoordeling van deze projecten, onder meer binnen de Interdepartementale Windwerkgroep, en door adviserende en vergunningsverlenende administraties, leert dat sommige bepalingen in de omzendbrief achterhaald zijn. De overgangsbepalingen dienen dan ook omgezet te worden in een definitiever beoordelingskader. Hiervoor zal de omzendbrief worden herschreven en geactualiseerd, ten laatste tegen 2006.

⇒ **Opname van inplantingsdoelstellingen windenergie in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen – Ruimtelijke UitvoeringsPlannen**

Voor bepaalde functies werden in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen reeds doelstellingen opgenomen. In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen 2020 dient een hoofdstuk windenergie opgenomen te worden, dat tijdig de nodige ruimte schept voor de windturbines op land die nodig zijn om de Vlaamse groenestroomdoelstelling te realiseren.

⇒ **Realistische bebakeningsvoorschriften**

De bebakeningsvoorschriften die momenteel opgelegd worden door de luchtvaartautoriteiten veroorzaken dikwijls een weigering van de vergunningsaanvraag omwille van de te grote landschappelijke impact.

Nochtans zijn in een aantal buurlanden (Nederland en Duitsland) andere bebakeningsvoorschriften van kracht die minder aanleiding geven tot hinder voor omwonenden en landschapsverstoring. In deze landen is windenergie reeds veel eerder en sterker doorgedrongen. Zij beschikken dus over een langere ervaring en grondige studies omtrent bebakening. De federale Regering dient daarom bij het vastleggen van bebakeningsvoorschriften een grondig onderzoek te voeren naar de bebakeningsvereisten in de buurlanden en de Belgische vereisten hierop af te stemmen om te komen tot realistische, binnen West-Europa gebruikelijke, eisen.

⇒ **Creatie van een maatschappelijk draagvlak voor windenergie**

Het creëren van een draagvlak voor windenergieprojecten kan slechts door de omwonenden en lokale besturen goed te informeren en bij concrete projecten te betrekken. Uit eerdere projecten blijkt dat de participatie van omwonenden cruciaal is voor de aanvaarding van een project.

Ook de eerder vermelde viWTA-studie "Is er plaats voor hernieuwbare energie in Vlaanderen" pleit zeer sterk voor een participatie van het lokale niveau.

Een actuele brochure voor gemeenten omtrent windenergie is reeds beschikbaar.

Subsidies voor sensibiliseringsprojecten van gemeenten of provincies kunnen toegekend worden via het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

Belemmeringen voor de uitbouw van biomassa

⇒ **Moeilijk vergunningstraject**

Initiatiefnemers krijgen bij de opstart van biomassaprojecten te maken met een complexe wetgeving (ruimtelijke ordening, energiewetgeving, emissiewetgeving, afvalwetgeving en mestwetgeving).

De inplanting van bepaalde categorieën mestbe- en verwerkingsinstallaties in landbouwgebied is mogelijk via de omzendbrief RO/2000/02 met richtlijnen voor de beoordeling van aanvragen om een stedenbouwkundige vergunning voor bedrijfsgebonden mestbe- en verwerkingsinstallaties of voor mestbe- en verwerkingsinstallaties van beperkte schaal in agrarisch gebied. Deze omzendbrief legt beoordelingscriteria vast om te bepalen welke installaties thuishoren in landbouwgebied, en welke op lokale of regionale bedrijventerreinen. Nagegaan wordt of voor de betreffende installaties bepaalde aanpassingen dienen te gebeuren.

Verbranding van biomassa gaat gepaard met de emissies van schadelijke stoffen die onder controle moeten gehouden worden via de emissieregelgeving. In dit kader zijn ook de voorziene Vlaremwijzigingen van belang betreffende de emissiegrenswaarden (o.m. voor CO, SO₂, NO_x en organische stoffen) voor gasmotoren, dieselmotoren, stookinstallaties en gasturbines. Vooral voor de toepassing van biogassen en stortgas zijn deze emissiegrenswaarden vaak niet haalbaar. Er wordt een voorstel uitgewerkt om deze emissiegrenswaarden op een haalbaar niveau te brengen, in overeenstemming met de normen in de ons omringende landen en het protocol van Göteborg. Deze aanpassingen zullen ter gelegenheid van het eerstvolgende Vlaremwijzigingsbesluit doorgevoerd worden.

Bij de wijziging van Vlare II (13/2/04) voor de omzetting van de Europese Richtlijn 2000/76 inzake afvalverbranding, werd een duidelijker onderscheid gemaakt tussen afval enerzijds en anderzijds biomassa en biomassa-afval. Voor afvalverbranding werden verstrengde emissiegrenswaarden van kracht, voor biomassa en biomassa-afval bleven grotendeels de bestaande emissiegrenswaarden voor afvalverbranding van toepassing. Voor deze categorie biomassa en biomassa-afval, bestaande uit zuiver plantaardige producten, afval van de landbouw, bosbouw, levensmiddelenindustrie en papierindustrie, en houtafval, gelden echter nog steeds strengere emissienormen, meet- en andere procedures dan voor fossiele brandstoffen. Vermits deze biomassastromen net zoals fossiele brandstoffen ingezet worden als hoogwaardige brandstof voor energieproductie en evenmin gevaarlijke stoffen bevatten, zal een wijzigingsbesluit worden voorbereid dat voor deze biomassa-

(afval)brandstoffen dezelfde emissie- en vergunningsvoorwaarden vastlegt als voor fossiele brandstoffen. Zodoende zal ook de onduidelijkheid worden weggewerkt die is ontstaan omtrent het onderscheid tussen biomassa(-afval) en brandstoffen (vb. voor houtpellets gelden strengere emissienormen, administratieve procedures en meetprocedures, omdat dit beschouwd wordt als biomassa, terwijl palmolie beschouwd wordt als brandstof, terwijl beiden hoogcalorische, zuiver plantaardige, ongevaarlijke brandstoffen zijn). Voor dit onderscheid bestaat momenteel geen duidelijke wettelijke regeling.

De in het Regeerakkoord 2004-2009 voorziene integratie van de milieu- en bouwvergunning zal tevens de vergunningsprocedure voor een biomassa-installatie minder complex maken.

⇒ **Onvoldoende beschikbaarheid van biomassa**

Initiatiefnemers zullen pas overgaan tot het bouwen of aanpassen van installaties als een voldoende aanbod van biomassa verzekerd is. Biomassa moet tegen een concurrerende prijs te verkrijgen zijn voor meerdere jaren. Momenteel is de beschikbaarheid van voldoende biomassa niet verzekerd.

In het Europees project 'BioXchange' wordt een virtueel biomassa-handelsforum ontwikkeld. Het studie bureau 3E is de Belgische partner die dit project mee realiseert met cofinanciering vanuit de begroting Energie. Het biomassa-handelsforum is operationeel sinds medio 2005.

Hierop aansluitend is het noodzakelijk om over een inventaris te beschikken die aangeeft welke biomassa stromen in aanmerking komen voor energetische valorisatie en hoeveel biomassa in Vlaanderen beschikbaar is. Deze biomassa stromen (hoofdzakelijk afval) zijn momenteel slechts gedeeltelijk in kaart gebracht. OVAM zal de inventaris van deze potentiële energiebronnen tegen 2006 verfijnen en regelmatig actualiseren.

⇒ **Informatieverspreiding**

Voor verbranding, vergassing of vergisting van biomassa is een grote diversiteit aan complexe technologieën beschikbaar. Dit maakt de technologiekeuze voor de investeerder uitermate lastig. Ook het beoordelen van vergunningsaanvragen voor bio-energieprojecten wordt bemoeilijkt door de complexiteit en diversiteit van technieken.

Specifiek aan de toepassing van biomassa is ook de geringe bekendheid bij het grote publiek, wat mede veroorzaakt wordt door het grote aantal verschillende biomassa stromen en verschillende toepassingstechnieken. Verschillende biomassa stromen en technieken hebben ook vaak een zeer verschillend draagvlak (vb. afvalverbrandingsovens tegenover energieteelten). Om het grote publiek te informeren, zullen in 2005 en 2006 beknopte folders worden opgesteld en verspreid worden via gemeentebesturen, bibliotheken en beurzen.

Nieuw ondersteuningsmechanisme voor fotovoltaïsche zonne-energie

In 1998 startte de Vlaamse overheid met de ondersteuning van het opwekken van elektriciteit uit zonlicht door middel van fotovoltaïsche zonnepanelen. Tot en met 2005 bestond dit ondersteuningsmechanisme uit investeringssteun, die een percentage bedraagt van de investeringskost. Hierbij werd er uitsluitend gefocust op de particuliere sector als doelgroep.

Een belangrijk kenmerk van een dergelijk ondersteuningsmechanisme is, zoals ook de sector op Vlaams en Europees niveau ervaart, het stop-and-go effect. Subsidieaanvragen worden ingediend tot het voorziene budget is uitgeput. Dit gebeurt geconcentreerd in de eerste helft van het subsidiejaar. Daarna wordt afgewacht tot er voldoende zekerheid is over het budget en de subsidievoorwaarden van het volgende jaar om een nieuwe aanvraag in te dienen.

Onder andere om het stop-and-go effect van investeringssubsidies te vermijden en de ontstane groeitrend te behouden, werd op vraag van en in overleg met de sector een nieuw

ondersteuningssysteem uitgewerkt voor installaties geplaatst en in dienst genomen vanaf 1 januari 2006. Deze ondersteuning zal gebaseerd zijn op een vergoeding voor de elektriciteit geproduceerd met fotovoltaïsche zonnepanelen, een aanpak die door de Europese sectorfederatie wordt verkozen als meest optimaal ondersteuningsmechanisme. Dat het Vlaams ondersteuningsbeleid voor PV in een Europese context als vooraanstaand mag worden beschouwd, blijkt uit de uitnodiging die de Vlaamse energieadministratie van de Europese sectorfederatie EPIA mocht ontvangen voor de 20^e Europese PV conferentie in Barcelona in juni 2005. Vlaanderen werd hierbij gevraagd als spreker op het politiek forum over het subsidiebeleid in de Europese landen. Dit naast toonaangevende landen als Duitsland en Spanje.

In de nieuwe subsidieregeling zal de eigenaar van de PV-installatie per 1000 kWh geproduceerde elektriciteit een groenestroomcertificaat ontvangen dat aan de distributienetbeheerder kan worden verkocht voor een gegarandeerde waarde van 450 euro. Dit tot 20 jaar na de indienstname van de installatie. Ook ondernemingen zullen van deze verhoogde minimumvergoeding gebruik kunnen maken, zodat de doelgroep wordt verbreed. Een bijkomend beoogd effect hierbij is dat tevens de grootte van de gemiddelde installaties kan toenemen, wat zou moeten bijdragen tot een verdere kostprijdaling.

Daarnaast wordt ook het paradoxale effect van de investeringssubsidies op de kostprijs van fotovoltaïsche zonnepanelen weggewerkt. Er werd de voorbije jaren immers vastgesteld dat enkel bij een vermindering van de investeringssubsidies de kostprijs van de zonnepanelen verminderde. Enkel bij een lagere investeringssubsidie zagen de leveranciers zich klaarblijkelijk verplicht om scherpere prijzen aan te bieden.

Als overgangsmaatregel wordt voor de particuliere sector in 2006 en 2007 budget voorzien om de minimumvergoeding voor groenestroomcertificaten te combineren met een beperkte investeringssteun van 10%. Bij het vaststellen van dit gecombineerd ondersteuningssysteem werd er ook voor gezorgd dat er geen oversubsidiëring ontstaat.

5 EVALUATIE EN BIJSTURING SOCIALE OPENBAREDIENTVERPLICHTINGEN

De sociale openbaredienstverplichtingen worden in 2005 uitgebreid geëvalueerd.

Op basis van het evaluatierapport van het 'Vlaams Netwerk voor Verenigingen waar Armen het Woord nemen' en een reeks van overlegvergaderingen met netbeheerders, leveranciers en de VREG werden de mogelijke knelpunten in kaart gebracht.

De belangrijkste punten, die moeten worden bijgestuurd zijn:

- **De bewijslast voor beschermde afnemers**
Om te kunnen genieten van de voordelen van beschermde klanten, moeten deze laatste volgens de huidige regelgeving zelf de nodige bewijsstukken bij de leverancier of netbeheerder indienen. Hierdoor dreigen een aantal klanten benadeeld te worden. Om de rechten automatisch te kunnen toekennen, werd, samen met de federale overheid en de andere gewesten, een overleg opgestart met de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.
- **De procedures tot opzegging van het leveringscontract en het plaatsen van een budgetmeter**
Uit de praktijk blijkt dat slechts weinig klanten erin slagen om binnen de periode van 20 dagen een nieuwe leverancier te vinden. Bovendien krijgen weinig leveranciers binnen deze beperkte periode de leverancierswissel administratief rond. Tot slot blijkt het plaatsen van een budgetmeter binnen de voorzien periode van 10 dagen in de praktijk niet mogelijk te zijn. De gehanteerde termijnen zullen worden herbekeken.

- **Het opladen van de budgetmeter**

De huidige eisen i.v.m. het aantal oplaadpunten bieden weinig meerwaarde voor de gebruikers van een budgetmeter. Bovendien zijn de financiële gevolgen van deze eisen groot. Het aantal oplaadpunten moet daarom worden bepaald in functie van de noodwendigheden zonder daarbij uit het oog te verliezen dat elke gebruiker zijn budgetmeter binnen een redelijk afstand moet kunnen opladen. Bovendien moeten de oplaadmogelijkheden gebruiksvriendelijker worden gemaakt.

- **De procedure voor afsluiting en het begrip klaarblijkelijke onwil**

Het begrip klaarblijkelijke onwil is nog steeds voor veel interpretatie vatbaar. Bovendien hanteert iedere netbeheerder bij gebrek aan een wettelijke regeling eigen richtlijnen om de procedure tot afsluiting op te starten. Een wettelijke procedure voor het indienen van een dossier bij de Lokale Adviescommissie (LAC) moet worden vastgelegd en het begrip klaarblijkelijke onwil moet worden vervangen door een duidelijke omschrijving van de gevallen waarin men mag overgaan tot afsluiting.

- **De werking van de Lokale Adviescommissie (LAC)**

De rol van de LAC is niet steeds duidelijk. Bovendien hanteert iedere LAC een eigen werkwijze. De taken en de werking van de LAC moeten worden geherdefinieerd.

- **De regeling voor de afname van elektriciteit en aardgas zonder leveringscontract**

Momenteel bestaat er geen wetgeving als het leveringscontract van een huishoudelijke klant wordt opgezegd omwille van een andere reden dan wanbetaling en als er sprake is van een problematische verhuis waarbij de nieuwe bewoner geen leverancier heeft of vergeet zijn leverancier te verwittigen. Hierdoor worden deze situaties door de diverse netbeheerders op een verschillende manier behandeld. Een wettelijke procedure dringt zich bijgevolg op.

- **De rapporteringsverplichting voor de netbeheerders en leveranciers**

Eenzijds worden er vanuit beleidsoogpunt momenteel een aantal gegevens opgevraagd die weinig relevant zijn en waarvan het objectieve karakter niet kan worden verzekerd, anderzijds ontbreken een aantal relevante gegevens. Er moet bijgevolg een beter evenwicht gezocht worden tussen beleidsrelevante informatie en de rapporteringslast voor de netbeheerders en leveranciers.

De bijsturingen worden intussen verder uitgewerkt en zullen zowel met de netbeheerders en de leveranciers als met het 'Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord nemen' worden overlegd. Tegen het einde van 2005 zal een voorontwerp van wijzigingsbesluit worden uitgewerkt. Een aantal bijsturingen zullen een decreetswijziging vereisen (o.a. de hervorming van de LAC). Deze

wijzigingen zullen worden geïntegreerd in het Energiedecreet (zie coördinatie van de energiewetgeving op pag. 65).

Daarnaast blijft ook de communicatie naar de kwetsbare maatschappelijke groepen een probleem vormen. Ondanks de geleverde inspanningen, blijkt uit het rapport van de armenvereniging dat sociaal zwakkeren te weinig of zelfs niet op de hoogte zijn van de gevolgen van de liberalisering van de energiemarkt, noch van hun specifieke rechten. Daarom zal er samen met de voornoemde vereniging, worden gezocht naar de meest geschikte kanalen en middelen om sociaal zwakkeren te bereiken.

In 2006 zal ik een project "energie en armoede" opstarten. Doel van dit project is om de energiearmoede beter in kaart te brengen en maatregelen te nemen om ze te bestrijden. De concrete aanpak en de inhoud van het project worden momenteel vastgelegd in samenspraak met de armenvereniging. Een betere informatieverlening naar de sociaal zwakkeren zal alleszins centraal staan. Ook specifieke acties rond rationeel energiegebruik kunnen een onderdeel van het project vormen.

6 BELEIDSAFSTEMMING

6 NAAR EEN VLAAMS INCLUSIEF BELEID

Naast een voortgezette defederalisering, dient ook zorg te worden besteed aan horizontale bevoegdheidssamenwerking.

6.1 Afstemming van het energiebeleid op het klimaatbeleid

Op 8 maart 2004 besliste het Overlegcomité dat de gewesten verantwoordelijk zijn voor het neerleggen van de emissierechten onder het Kyoto-protocol. Onder dit akkoord dient het Vlaamse Gewest een emissieniveau te bereiken dat 5,2% onder het niveau van 1990 ligt.

De recentste Vlaamse cijfers tonen aan dat het met de uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen niet de goede kant uitgaat. In 2004 stegen de emissies met 3,6% ten opzichte van 1990. Als we de lopende en geplande beleidsmaatregelen zoals opgenomen in het Voortgangsrapport 2004 van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005 uitvoeren, eindigen we op +2%. Om de Vlaamse Kyotodoelstelling tijdig te halen, zullen we per Vlaming een sprong moeten maken van de huidige jaarlijkse uitstoot van 15,4 ton broeikasgassen naar 13,8 ton. Dit is een daling met 10,4% in de iets meer dan 6 jaren die nog voor ons liggen.

Voor de periode na 2012 valt te verwachten dat er nog veel verdergaande reductiedoelstellingen zullen vooropgesteld worden. De regeringsleiders hebben tijdens de Europese Lentetop dit jaar het standpunt ingenomen dat voor de groep van ontwikkelde landen reductiestreefcijfers voor broeikasgassen van 15-30% tegen 2020 t.o.v. 1990 moeten worden overwogen. Het Europees Parlement schoof voor de geïndustrialiseerde landen een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met 60 tot 80% tegen 2050 naar voor.

Er zijn meer inspanningen nodig om het energieverbruik en bijgevolg de CO₂-uitstoot in Vlaanderen te verminderen. Enkel overleg en dialoog met het middenveld en alle betrokken doelgroepen zal de gewenste resultaten kunnen opleveren. Immers, het realiseren van ambitieuze reductiedoelstellingen is enkel mogelijk indien er voldoende bewustzijn en maatschappelijk draagvlak bestaat. Vanuit deze overtuiging werd op 6 juni 2005 de Vlaamse klimaatconferentie als overlegproces opgestart.

Niet minder dan 275 betrokkenen en experts namen deel aan de klimaatconferentie om van gedachten te wisselen over de gezamenlijke uitdaging tot het verminderen van de broeikasgasemissies. In diverse werkgroepen rond de sleutelthema's 'strategie', 'wetenschap en innovatie', 'mobiliteit', 'REG in gebouwen', 'duurzame energie', 'landbouw' en 'bedrijven' is gezocht naar reductiemaatregelen die enerzijds resultaat opleveren tegen 2012 en anderzijds passen in een te ontwikkelen klimaatstrategie voor de lange termijn na 2012.

De resultaten van deze dialoog zullen een belangrijke bijdrage leveren aan het nieuwe Vlaams klimaatbeleidsplan 2006-2012, dat ik eind 2005 aan de Vlaamse Regering zal voorleggen.

De Vlaamse overheid en de belangrijkste maatschappelijke partijen (VOKA, UNIZO, BBL, Natuurpunt, Boerenbond, VVSG, VVP, ACV, ABW en ACLVB) ondertekenden op 6 juni een intentieverklaring waarin zij zich engageren om binnen het kader van de Vlaamse klimaatconferentie te zoeken naar creatieve oplossingen voor knelpunten in het klimaatbeleid en deze te ondersteunen met de instrumenten die hen ter beschikking staan. Zij engageren zich om ook na de opmaak van het nieuw Vlaams klimaatbeleidsplan samen te werken aan de ontwikkeling van een lange termijnstrategie, die de transitie beoogt naar een koolstofarme samenleving.

6.2 Energieonderzoek en -ontwikkeling

In de periode 1999-2003 ging in totaal ongeveer 62,25 miljoen euro steun naar energiegerelateerde projecten.

De belangrijke grote bronnen voor de financiering van het energie-O&O met industriële finaliteit in die periode zijn het IWT-Vlaanderen en de Vlaamse onderzoeksinstituten. Een overzicht van de bestedingen wordt weergegeven in Tabel 2.

Ondergaande tabel houdt geen rekening met de middelen die via federale en/of Europese kanalen naar Vlaams onderzoeksprojecten gaan.

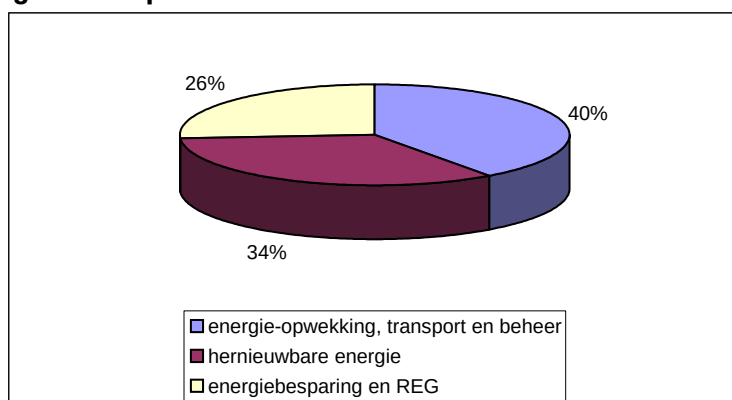
Tabel 2: Besteding in Vlaanderen van O&O-overheidssteun met industriële finaliteit binnen het energiedomein (MEUR) (bron departement WIM)

1999	2000	2001	2002	2003	Totaal
7,311	9,513	10,164	13,994	21,266	62,247

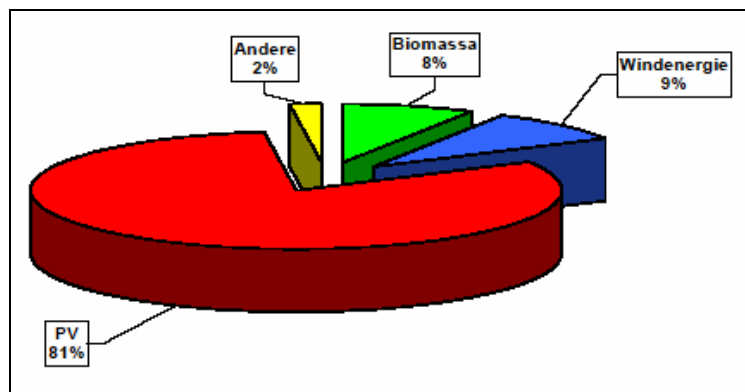
Inhoudelijk kunnen de energiegerelateerde projecten worden onderverdeeld in drie hoofdgroepen, zie hieronder Figuur 10:

- projecten rond traditionele energieopwekking, het transport en het beheer van energie, met een aandeel van 40% van de middelenbesteding;
- projecten rond de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, met een aandeel van 34% van de middelenbesteding;
- projecten met vooral energiebesparing of rationeel energiegebruik tot doel, met een aandeel van 26% van de middelenbesteding.

Figuur 10: Verdeling van de steun over traditionele energiebronnen, hernieuwbare energie en energiebesparing voor de periode 1998-2003

Qua energiebesparing komen procesprojecten aan bod in verschillende sectoren, met als belangrijkste thema rationeel verbruik in gebouwen. Voor de hernieuwbare energiebronnen gaat de aandacht vooral naar zonnecellen, op ruime afstand gevolgd door windenergie en biobrandstoffen, zoals hieronder blijkt uit Figuur 11.

Figuur 11: O&O bestedingen Hernieuwbare Energiebronnen in Vlaanderen (1999-2003)

Algemeen kan worden gesteld dat het innovatief onderzoek in Vlaanderen zich prioritair richt op de efficiëntieverbetering van bestaande technologieën en processen, met het oog op een implementatie op korte en middellange termijn. Dit ligt grotendeels in lijn met het zwaartepunt van het tot nu toe gevoerde energiebeleid in Vlaanderen. Met uitzondering van het onderzoek rond zonneceltechnologie blijft het langere termijnonderzoek gericht op energietechnologie-innovatie eerder beperkt.

Waar voor de meeste landen de kredieten voor energieonderzoek een dalende trend vertonen of stagneren stegen de middelen in Vlaanderen bestendig, waardoor in 2003 een vergelijkbaar niveau wordt bereikt als in Denemarken en Duitsland.

In het kader van de Vlaamse klimaatconferentie van 6 juni werden drie grote actielijnen geïdentificeerd:

- De vraag om technologiekeuzes te maken voor de langere termijn;
- De vraag voor een betere netwerkvorming, met inbegrip van specifieke aandacht voor marktvaaggerichte acties;
- De opvolging en communicatie rond de Europese Kaderprogramma's verder optimaliseren.

6.3 Ecologiepremie

Om het investeringsklimaat in Vlaanderen nog meer in de richting van een duurzame ontwikkeling te stimuleren en de ondernemingen een bijkomende impuls te geven een bijdrage te leveren aan het Kyoto-engagement, heeft de Vlaamse overheid de regelgeving voor steun aan ecologie-investeringen vereenvoudigd en aantrekkelijker gemaakt. De ecologiepremie is bedoeld als financiële stimulans voor ondernemingen die in het Vlaamse Gewest "ecologie-investeringen" willen realiseren op het vlak van milieu (=milieutechnologie) of energiebesparing (= energietechnologie). De ecologiepremie is bijvoorbeeld mogelijk voor investeringen in duurzame energie (windenergie, energie uit biomassa, fotonvoltaïsche zonnepanelen, zonneboiler, waterkracht, ...), WKK-installaties en tal van milieu-investeringen. Er is een limitatieve technologieënlijst (LTL) van een 500-tal technologieën beschikbaar die in aanmerking komen voor de ecologiepremie.

In bepaalde gevallen is een CO₂-emissiereductie verplicht om de ecologiepremie te kunnen bekomen.

Doelgroep zijn de (private) ondernemingen (geen vzw of ondernemingen met een overheidsparticipatie van 25% of meer) die een aanvaardbare hoofdactiviteit (NACE-code) uitvoeren en de investeringen realiseert in het Vlaamse Gewest.

Conform artikel 12, lid 5 van het benchmarkingconvenant, zal de Vlaamse Regering aanvullende Vlaamse steun tot de bevordering van energie-efficiëntie, in eerste instantie richten op de ondernemingen die zijn toegetreden tot het benchmarkingconvenant. De Vlaamse overheid heeft intussen de nodige voorzieningen getroffen om de ecologiepremie te differentiëren naargelang de ondernemingen al dan niet zijn toegetreden tot het benchmarkingconvenant, uiteraard voor zover de betreffende ondernemingen onder de initiële doelgroep van het benchmarkingconvenant vallen. De doelgroepbedrijven die niet zijn toegetreden, krijgen vanaf 1 juli 2005 geen ecologiepremie meer.

Een koppeling tussen het auditconvenant en de ecologiepremie zal worden bestudeerd samen met de minister van economie.

6.4 REG in het mobiliteitsbeleid

Voortbouwend op de gedachtenwisselingen van de Vlaamse klimaatconferentie van 6 juni 2005, zal dit thema in het vervolgtraject benaderd worden vanuit de perspectieven 'personen' en 'goederen'. Voor elk van beide aspecten werden verschillende werkgroepen opgericht. Deze werkgroepen ijveren voor een set van maatregelen die bijdragen tot een verlaging van de CO₂-emissies doch niet contraproductief werken ten aanzien van de andere mobiliteitsdoelstellingen zoals veiligheid en bereikbaarheid. Van deze maatregelen zal de financiële, technologische en maatschappelijke haalbaarheid bekeken worden, aangevuld met een screening van maatregelen naar mate van win-win-opbrengsten. De potentiële effecten naar CO₂ worden indicatief ingeschat.

Wat betreft de inzet van biobrandstoffen, wordt verwezen naar het volgende hoofdstuk 6.5.

6.5 Het energie-, landbouw- en mobiliteitsbeleid

Landbouw als leverancier van milieuvriendelijke brandstoffen

De Europese Commissie beoogt in elke lidstaat het gebruik van biobrandstoffen als vervanging van diesel of benzine in het vervoer te bevorderen om zo bij te dragen tot de doelstellingen op het vlak van klimaatverandering, hernieuwbare energiebronnen en voorzieningszekerheid. Om deze doelstelling te bereiken, werden 2 richtlijnen uitgevaardigd.

De Europese richtlijn 2003/30/EG inzake biobrandstoffen stelt als doel het gebruik van biobrandstoffen te verhogen tot 2% van de energie-inhoud van de totale hoeveelheid diesel- en benzineverbruik in 2005 en tot 5,75% in 2010. In het kader van deze richtlijn inzake biobrandstoffen moet België maatregelen nemen voor de introductie van biobrandstoffen op de transportbrandstofmarkt. Tevens werd ook de richtlijn 2003/96/EG inzake belastingverlagingen voor biobrandstoffen goedgekeurd waardoor de lidstaten een instrument ter beschikking hebben voor de bevordering van biobrandstoffen.

De Vlaamse Regering heeft op 25 februari 2005 beslist om in toepassing van de EU-richtlijn 2003/30, het indicatieve streefcijfer voor het Vlaamse Gewest op 31 december 2005 vast te stellen op 2% biobrandstof, berekend op basis van de energie-inhoud van de totale hoeveelheid benzine en diesel op de markt gebracht in het Vlaamse Gewest voor verbruik tijdens het voorgaande kalenderjaar. De Federale Regering werd hiervan in kennis gesteld met de mededeling dat dit streefcijfer enkel zal kunnen worden gerealiseerd indien de Federale Regering op korte termijn de nodige maatregelen neemt inzake productnormering en accijnsvrijstelling. Daarbij aansluitend werd ook voorgesteld om een gecoördineerd beleid te voeren omtrent de gezamenlijke implementatie van de Europese richtlijn en de bevordering van het gebruik van biobrandstoffen, zonder dat dit aanleiding kan geven tot vertraging bij de uitvoering van de nodige vermelde federale maatregelen.

Op 8 maart 2005 werd op initiatief van de minister-president een rondetafel over biobrandstoffen georganiseerd met de betrokken overheden en de verschillende belanghebbende marktspelers. De Vlaamse Regering heeft op deze rondetafel benadrukt dat het van groot belang is dat bovenvermelde Europese richtlijnen snel en op een juridisch correcte manier worden omgezet, want dat dit er zal toe bijdragen om op langere termijn een duidelijk kader te creëren voor mogelijke investeringen. Een verder gecoördineerd beleid tussen de beleidsvelden Landbouw en Energie is nodig om vraag en aanbod van producten en stimuli op elkaar af te stemmen. Om dit te onderbouwen heb ik het initiatief genomen om een potentieelstudie uit te voeren.

Deze potentieelstudie zal een overzicht geven van de huidige toestand van productie en gebruik van biomassa, transportbrandstof en biobrandstoffen in het Vlaamse Gewest. Er zullen scenario's voor het op

de markt brengen van de biobrandstoffen opgesteld worden. Hieruit kunnen aanbevelingen voor het beleid voor de introductie van biobrandstoffen worden geformuleerd.

De Europese regelgeving waarin wordt vastgesteld dat er maximaal 45 euro/ha steun kan worden verleend voor de teelt van energiegewassen op akkergrond en waarbij braakgronden gebruikt mogen worden voor energieteelten, wordt omgezet in twee ministeriële besluiten.

De bevordering van investeringen gericht op de productie en het gebruik van hernieuwbare energie op het land- en tuinbouwbedrijf zal de komende jaren ook meer aandacht krijgen binnen het Vlaamse Landbouw- investeringsfonds (VLIF).

Naast de reeds lopende demonstratieprojecten in verband met hernieuwbare energie binnen de landbouwsector, wordt in de oproep van 2005 voor de steunaanvraag voor het uitvoeren van deze projecten opnieuw het thema biobrandstoffen opgenomen.

Op federaal niveau werden reeds enkele wetten goedgekeurd om de introductie van biobrandstoffen op de Belgische markt mogelijk te maken.

- Op 11 juli 2005 werd de Programmawet goedgekeurd waarin vastgelegd is dat de biobrandstoffen in een mengsel van diesel met minimum 2,45% volume-inhoud biodiesel en een mengsel van benzine met minimum 7% volume-inhoud bio-ethanol vrijgesteld zullen worden van accijnzen. Pure plantaardige olie wordt volledig vrijgesteld van accijnzen. De bijmenging is verplicht op niveau van de raffinaderij. In het najaar van 2005 zal een kwaliteitsnorm voorzien worden voor pure plantaardige olie.
- Het Koninklijk besluit van 4 maart 2005 betreffende de benamingen en de kenmerken van de biobrandstoffen en andere hernieuwbare brandstoffen voor motorvoertuigen en voor niet voor de weg bestemde mobiele machines maakt het mogelijk biobrandstof in onvermengde of vermengde vorm op de markt te brengen. De Europese streefcijfers zijn integraal in dit besluit overgenomen.
- Op 27 december 2004 werd de Programmawet goedgekeurd waarin de Europese standaard voor biodiesel wordt omgezet in een Belgische NBN-standaard.

Op 29 april 2005 werd een omzendbrief van kracht die aangeeft dat bij verwerving van dienstvoertuigen voor het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap rekening moet gehouden worden met de milieuvriendelijkheid van de voertuigen.

Landbouw als actor binnen het Vlaamse klimaatbeleid

Behoudens een bijdrage aan de productie van milieuvriendelijke brandstoffen, heeft het landbouwbeleid nog andere raakvlakken met het Vlaamse klimaatbeleid.

In uitvoering van het duurzaam actieplan voor de tuinbouw, werkt de energieadministratie mee aan de voorbereiding van het technisch-economisch onderzoek naar de uitbreiding van het aardgasnet. Een enquête wordt opgesteld die het NIS bij de landbouwtelling in 2006 aan de tuinders zal voorleggen en die inzicht moet verschaffen in hun energieverbruiken, toekomstplannen m.b.t uitbreiding en/of vervanging van de stookinstallaties en overwegingen om over te schakelen naar een andere energiebron.

Voor het bouwen van nieuwe warmtekrachtinstallaties wordt steun toegekend via de warmtekrachtcertificaten. Voor de verdere uitbating van bestaande installaties loopt overleg met de elektriciteitsnetbeheerders, de huidige exploitanten, Cogen Vlaanderen, de tuinbouwsector en de administratie Land- en Tuinbouw. Dit overleg dient uit te wijzen hoe de bestaande installaties verder kunnen uitgebaat worden door de netbeheerders, of eventueel kunnen worden overgedragen naar de netbeheerders indien ze momenteel door anderen worden uitgebaat en de uitbating dreigt stopgezet te worden.

De Boerenbond heeft op 6 juni 2005 tijdens de startdag van de klimaatconferentie mee de intentieverklaring ondertekend waarin zij zich engageert om te zoeken naar creatieve oplossingen voor het klimaatprobleem.

Tijdens de startdag en het vervolgtraject van de klimaatconferentie worden de knelpunten m.b.t REG en mogelijke acties in de glastuinbouw besproken. Naast het verbeteren van de aardgasvoorziening en het stimuleren van warmtekrachtkoppeling, wordt aandacht besteed aan de potentiële verhoging van de financiële en fiscale steun voor REG-investeringen, het beter adviseren en ondersteunen van de tuinder op het vlak van REG, en de energiebesparingsmogelijkheden door vernieuwing van de glasopstand, de uitbouw van glastuinbouwparken en de introductie van de gesloten kas.

6.6 REG in het onderwijs

Het onderwijs vormt een uitstekend kanaal om de leerlingen al op jonge leeftijd een energiebesparend gedrag aan te leren. Om de leerkrachten bij te staan om het thema energie, dat een zeer technische en complexe materie is, in hun lessen te integreren, werd reeds een educatief pakket voor het basis- en het secundair onderwijs ontwikkeld. In het pakket voor het secundair onderwijs ontbreekt echter materiaal over rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen dat afgestemd is op gespecialiseerde richtingen uit het technisch en beroepssecundair onderwijs. Dit zijn bij uitstek de richtingen waarin de thema's rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen zouden moeten worden ingepast, omdat deze jongeren later veelvuldig in contact zullen komen met de gebruikers en op die manier energiebesparende technieken kunnen aanbevelen. Ik heb dan ook de opdracht geven om specifieke lesbrieven voor deze richtingen te ontwikkelen. Deze educatieve pakketten zullen begin 2006 beschikbaar zijn.

Tevens werd met de steun van de Vlaamse overheid door WWF een energiedoos ontwikkeld voor leerlingen van 10 tot 14 jaar. Het doel van de energiedoos is om leerlingen op een ludieke en speelse manier via een energyspel en experimenten kennis te laten maken met hernieuwbare energie.

6.7 REG in overheidsgebouwen

Een ander aandachtspunt is het financieren van energiezuinige investeringen in bestaande gebouwen. Door een gebrek aan financiële middelen wordt het grote energiebesparingspotentieel grotendeels niet ingevuld. Met de bevoegde ministers zal worden nagegaan hoe het energiebesparingspotentieel in gebouwen daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.

In opdracht van de afdeling gebouwen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap werd een energieboekhouding opgezet voor 350 van haar gebouwen en werden energieaudits uitgevoerd voor 105 gebouwen. Dit leverde 46 auditrapporten op waaruit een zeer groot potentieel blijkt aan energiebesparende maatregelen bij de Vlaamse overheid. Sinds begin 2005 is er op regelmatige basis overleg tussen de afdeling gebouwen, de energieadministratie en de Centrale Coördinatiecel Milieuzorg met als doel deze energiebesparingen te realiseren in de praktijk.

Op 20 mei 2005 besliste de Vlaamse Regering dat energie, naast dienstvervoer, de centrale doelstelling is voor milieuzorg bij de Vlaamse overheid in 2005. Dit houdt in dat een actieplan energie 2005-2010 wordt opgesteld en dat concrete acties worden uitgevoerd.

6.8 Milieuvriendelijke energieproductie en andere beleidsvelden

Hiervoor wordt verwezen naar het nieuwe Actieplan Groene Stroom dat wordt voorgesteld onder punt 4.3.4 (zie pagina 48).

7 INTERGEWESTELIJKE EN FEDERALE DOSSIERS

7.1 Overleg met het federale niveau

Er is niet alleen binnen de Vlaamse bevoegdheidsdomeinen beleidsafstemming nodig, maar ook met het federale niveau dienen een aantal specifieke elementen of energiedossiers voor overleg te worden voorgelegd. In het huidige kader, en dus behoudens verdere stappen in de staatshervorming, worden hieronder een aantal energiedossiers illustratief (dus niet-limitatief) besproken.

Dossiers waarvoor er al vordering is gemaakt

In uitvoering van de afspraken inzake enerzijds de doorverwijzing van vragen en klachten tussen de regulatoren en anderzijds de oprichting van een ombudsdienst voor de energiesector, werd een eerste belangrijke stap gezet met de oprichting van de Informatiedienst voor de geliberaliseerde energiemarkt die begin oktober van start is gegaan binnen de federale FOD Economie en FOD Energie. De VREG verleent constructief haar medewerking aan deze informatiedienst.

De onduidelijkheid over de financiering van de REG-openbaredienstverplichtingen, namelijk het aanvaarden van de volledige kostprijs van de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders in de distributie- en transporttarieven, werd uitgeklaard.

De Federale Regering is met haar beslissing van september 2005 grotendeels tegemoet gekomen aan de vraag van de Vlaamse Regering om het plafondbedrag voor de fiscale aftrek van energiebesparende investeringen in woningen te verhogen tot minstens 1000 euro. Deze beslissing heeft betrekking op het inkomstenjaar 2006. Daarnaast vraagt de Vlaamse overheid echter ook nog om de fiscale maatregelen met betrekking tot renovatie uit te breiden (bvb. naar muurisolatie).

Op vraag van de Vlaamse overheid worden de Vlaamse convenantbedrijven vrijgesteld van een aantal energieheffingen. Hierbij kan verwezen worden zowel naar het koninklijk besluit houdende maatregelen voor de toepassing van bepaalde tarieven inzake accijnzen. De Vlaamse overheid heeft echter al meermaals bij de federale overheid aangedrongen om over deze vrijstelling van energieheffingen (voor convenantbedrijven) een samenwerkingsakkoord af te sluiten.

Hoewel in 2005 al vooruitgang werd geboekt, dient het onevenwichtstarief voor groene stroom van ELIA nog meer kostentreflectief gemaakt te worden in 2006.

Inzake de omzetting van de Europese richtlijn betreffende de biobrandstoffen word door de federale overheid een aantal positieve stappen op het vlak van productnormering genomen. Het blijft echter wachten op de finalisering van de fiscale steunmaatregel vooraleer er effectief op significante schaal biobrandstof op de markt kan worden gebracht.

Dossiers waarvoor er weinig of geen vordering is gemaakt

Met betrekking tot de vraag van de Vlaamse overheid om een permanente regeling te treffen aangaande een 6% BTW-tarief op renovatiewerken, heeft de federale overheid nog geen enkele beslissing genomen die betrekking heeft op het jaar 2006 of later.

Aangaande de bebakeningvoorschriften voor windturbines is de federale omzendbrief (circulaire GDF-03) reeds maanden in een ontwerpfase, maar de gewesten worden nog steeds niet geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen of betrokken bij het lopende overleg. Minister Landuyt werd verzocht om de bebakeningsvoorschriften af te stemmen op de gangbare voorschriften in de buurlanden.

In afwachting van productie-investeringen door de nieuwkomers op de elektriciteitsmarkt, dient de toegang tot de bestaande productie- en importcapaciteit te worden verbeterd, onder meer via de veiling van een significante hoeveelheid productiecapaciteit.

Het voeren van REG-maatregelen in de ICT-sector is vooral mogelijk op basis van labels. Zo zouden REG-inspanningen inzake ICT opgenomen kunnen worden in het milieulogo voor bedrijven. De Vlaamse overheid is vragende partij dat het federale niveau hier concreet werk zou van maken in uitvoering en omzetting van de betreffende Europese richtlijn 2003/66/EG.

Inzake de verhoogde fiscale aftrek voor REG-investeringen in bedrijven zijn de gewesten belast met het uitreiken van de nodige attesten. Het Vlaamse Gewest pleit voor een significante verhoging van het aftrekpercentage tot 25%. Het door de federale overheid aangekondigde overleg met de gewesten heeft nog niet plaatsgevonden.

Om adequaat en accuraat uitvoering te kunnen geven aan Europese regelgeving wenst het Vlaamse Gewest van bij de aanvang een actievere rol te spelen bij de communautaire besluitvorming.

7.2 Regulatorenoverleg

De vier Belgische regulatoren voor de energiemarkt, CREG, VREG, CWaPE en BIM, ontmoeten elkaar op regelmatige basis voor informatie-uitwisseling en overleg over thema's die de bevoegdheden van de verschillende regulatoren of beleidsniveaus doorkruisen.

De werkgroep **Informatie-uitwisseling** van het Regulatorenoverleg beoogt een vermindering van de administratieve lasten voor netbeheerders, leveranciers en producenten door de onderlinge uitwisseling van informatie en het op elkaar afstemmen van bevragingen en definities.

Begin 2005 werden door deze werkgroep voor het eerst ook marktstatistieken op niveau van België opgesteld. De komende jaren wordt deze oefening herhaald en verfijnd, zodat evoluties kunnen waargenomen worden. Het belangrijkste project voor 2005 betreft de harmonisatie van de jaarlijkse opvolgingsdossiers van de leveranciers. Daarna zullen ook andere projecten aangevat worden, bijvoorbeeld de jaarlijkse opvolgingsdossiers voor de netbeheerders.

In de Werkgroep **Hernieuwbare energie en WKK** werd een analyse gemaakt van de verschillende quotaregelingen in de drie gewesten. Met deze analyse werd nagegaan of de voorwaarden aanwezig zijn voor een wederzijdse aanvaarding van certificaten. De VREG vindt dat deze gelijkwaardigheidsvoorwaarden op dit ogenblik niet aanwezig zijn, noch op technisch, noch op economisch vlak. Dit ondanks het intrinsieke voordeel van een zo ruim mogelijk actieterrein voor de leveranciers. Er vond ook overleg plaats over de invoering van de garantie van oorsprong in de verschillende gewesten. In de drie gewesten is voor de elektriciteitsleveranciers een quotaregeling van toepassing. Daarom is een afstemming van de functionaliteiten van de uitgereikte certificaten (voor de quotaverplichting, de verkoop van stroom uit hernieuwbare energiebronnen en de weergave van de herkomst van de geleverde stroom op de factuur) wenselijk.

In het kader van het regulatorenoverleg werd een werkgroep opgericht met betrekking tot **Klachtenbehandeling**. Deze werkgroep moet de doorverwijzing van vragen en klachten tussen de regulatoren stroomlijnen. Er werden afspraken gemaakt over de doorverwijzing van vragen en klachten tussen de regulatoren en de voorstellen voor de oprichting van een ombudsdienst voor de energiesector werden besproken.

Werkgroep **Tarieven**: het opvolgen van de prijzevoluties op de Vlaamse markt vergt veel uitwisseling van informatie met de federale regulator CREG. Die staat in voor het goedkeuren van de nettarieven. Naast de distributienettarieven werd de toepassing van verschillende heffingen, bijdragen en taksen, de maximumprijs en aansluitings- of injectiekosten behandeld.

Werkgroep **Technische Reglementen**: het doel is afstemming tussen regionale reglementaire bepalingen en een gecoördineerde aanpak naar de toekomst toe. Op die wijze wordt de marktwerking in het ganse land beter op elkaar afgestemd met minder kosten tot gevolg voor de verschillende marktpartijen, zowel leveranciers als netbeheerders.

De doelstelling van de werkgroep **Aansprakelijkheid** bestaat in een onderzoek en formuleren van een standpunt over de aansprakelijkheid van netbeheerders in het algemeen, dus zowel ten aanzien van leveranciers als ten aanzien van netgebruikers.

De werkgroep **Noodleverancier** heeft als doel het formuleren van een gezamenlijk standpunt over wat dient te gebeuren als een actieve leverancier zijn activiteiten stopzet.

De specifiek opgerichte werkgroepen, worden aangestuurd vanuit **plenaire vergaderingen**, waarin onder meer volgende onderwerpen aan bod kwamen: UMIX, de oprichting van een ombudsdienst en de behandeling van klachten door de diverse regulatoren, overleg met de EU en andere buitenlandse regulatoren en instanties, algemene zaken, ...

8 NAAR EEN EFFICIËNTER EN KLANTVRIENDELIJKE OVERHEIDSOPTREDEN

1 BETER BESTUURLIJK BELEID

1.1 VREG

De Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt, afgekort VREG, werd opgericht in het Elektriciteitsdecreet als een Vlaamse Openbare Instelling. In het kader van het project Beter Bestuurlijk Beleid tot hervorming van de Vlaamse overheid, werd ervoor gekozen om de VREG om te vormen tot een Publiekrechtelijk vormgegeven Extern Verzelfstandigd Agentschap. Deze omvorming werd geregeld in het decreet van 30 april 2004, dat op 1 januari 2006 in werking zal treden.

Als gevolg van de omvorming van de VREG tot een EVA, dienen in de tweede helft van 2005 en het begin van 2006 een aantal handelingen te worden gesteld:

- Zo dienen de bestuurs- en beheersstructuren van de VREG te worden aangepast. Er zal een Raad van Bestuur dienen te worden opgericht, bestaande uit minstens drie bestuurders, die zal worden aangeduid door de Vlaamse Regering. De bestuurders dienen te voldoen aan strenge onafhankelijkheidsvereisten, zowel ten opzichte van de energiesector als de politieke overheden.
- Het dagelijks bestuur van de VREG zal in handen liggen van een gedelegeerd bestuurder, aan te stellen door de Vlaamse Regering.
- De relatie tussen de Raad van Bestuur en de gedelegeerd bestuurder moet worden vastgesteld in een huishoudelijk reglement.

Ten slotte zal er een beheersovereenkomst moeten worden afgesloten worden tussen de VREG en de Vlaamse Regering. De onderhandelingen over de opmaak van de beheersovereenkomst zullen plaatsvinden in de eerste helft van 2006. In de tweede helft van het jaar 2006 zal de definitieve ontwerpbeheersovereenkomst voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement. Daarna worden de beheersovereenkomsten officieel ondertekend door de Vlaamse Regering en het agentschapshoofd, met wellicht als formele ingangsdatum van de beheersovereenkomst 1 januari 2007.

1.2 VEA

Op 15 juli 2005 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gehecht aan het besluit tot wijziging van artikel 21 van het KB van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel

energieverbruik en tot opheffing van artikel 17 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 april 2004 tot oprichting van het IVA Vlaams Energieagentschap.

De doorgevoerde wijzigingen aan het oprichtingsbesluit van het Vlaamse Energieagentschap zijn enkel van technische aard. Oorspronkelijk was het Vlaams Energieagentschap toegewezen aan het beleidsdomein "Economie, Werkgelegenheid en Toerisme" en aan het gelijknamige Vlaamse ministerie. Inmiddels werd het Vlaams Energieagentschap door het organisatiebesluit toegewezen aan het beleidsdomein "Leefmilieu, Natuur en Energie" en ondergebracht in het gelijknamige Vlaamse ministerie. Het initieel besluit diende te worden aangepast aan de nieuwe benamingen van de beleidsdomeinen en de ministeries.

De Vlaamse Regering zal eveneens met het Vlaams Energieagentschap een beheersovereenkomst afsluiten. In de tweede helft van 2006 zal de ontwerpbeheersovereenkomst worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

2 COÖRDINATIE VAN DE ENERGIEWETGEVING

Tot het einde van de jaren negentig was de energiewetgeving zeer beperkt. Zij bestond uit:

- Het Koninklijk Besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energieverbruik (ondersteuning van demonstratieprojecten);
- Het decreet van 29 april 1991 tot aanvulling van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, wat de thermische en de ventilatievoorzieningen van gebouwen betreft (decretale basis voor isolatiereglementering).
- Het decreet van 20 december 1996 tot regeling van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water, voor wat elektriciteit en aardgas betreft (decreet minimale levering).

Twee belangrijke ontwikkelingen, met name de liberalisering van de Europese elektriciteits- en gasmarkt en internationale afspraken in verband met het terugdringen van de broeikasgasemissies (het Kyoto Protocol), hebben de voorbije jaren aanleiding gegeven tot volgende nieuwe wetgeving:

- het decreet van 17 juli 2000 houdende organisatie van de elektriciteitsmarkt (het "Elektriciteitsdecreet");
- het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt (het "Aardgasdecreet");
- het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van de flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto (het "REG-decreet");
- het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt ("Oprichtingsdecreet van de VREG als EVA");
- het decreet van 7 mei 2004 houdende eisen en handavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot uitvoering van een energieprestatiecertificaat (het "Energieprestatiedecreet").

Deze verschillende nieuwe regelgevingen werken voor een groot stuk op mekaar in. De liberaliseringsdecreten bevatten een decretale basis voor het opleggen van REG-acties (openbare dienstverplichtingen inzake REG) en een ondersteuningsteunmechanisme voor investeringen in hernieuwbare energiebronnen (groenestroomcertificatensysteem) en warmtekrachtkoppeling (warmtekrachtcertificatensysteem). Ook het REG-decreet bevat bepalingen om energie-efficiëntie en milieuvriendelijke productievormen van energie te ondersteunen. Het Energieprestatiedecreet is erop gericht om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren.

De Vlaamse Regering keurde het Actieplan Reguleringsmanagement goed. Dit plan omvat meer dan 90 concrete projecten en 36 structurele ingrepen om de administratieve overlast in Vlaanderen te verminderen. Het plan kadert in de ambitie van de Vlaamse Regering om de regelgeving te vereenvoudigen en de regellast beduidend naar beneden te brengen. Samen beogen de erin opgenomen vereenvoudigingsprojecten een daling van de administratieve lasten, een gevoelige vermindering van de

hoeveelheid Vlaamse regelgeving en een beter onderbouwde, gestructureerde en toegankelijke regelgeving.

De coördinatie van de Vlaamse energiewetgeving is opgenomen als één van de "grote projecten" inzake Juridisch-Technische Vereenvoudiging (JTV) in dit actieplan.

Onder impuls van de liberalisering van de energiemarkten enerzijds en de toenemende bewustwording van de klimaatproblematiek anderzijds, is in Vlaanderen op korte tijd zeer veel nieuwe energieregelgeving tot stand gekomen. Die wetgeving werd gefaseerd uitgewerkt om snel de meeste noodzakelijke bepalingen te regelen. De keerzijde is echter dat de betrokken decreten reeds herhaaldelijk zijn gewijzigd en dat de uitvoeringsregeling versnipperd is over een vijftiental besluiten. Dit gaat ten koste van de toegankelijkheid, de legistieke kwaliteit en inhoudelijke samenhang van de reglementering. Via coördinatie en codificatie van deze regelgeving (decreten en besluiten) kunnen deze problemen worden verholpen. Daarom zullen het Elektriciteits- en Aardgasdecreet worden geïntegreerd in één decreet en wordt de bijbehorende uitvoeringsreglementering opgenomen in één uitvoeringsbesluit. Bij die coördinatie zal bovendien reeds rekening worden gehouden met de latere uitbreiding van het project tot redactie van één Energiedecreet en één Energiebesluit waarin alle regelgeving zal worden geïntegreerd (vrijmaking van de markt, rationeel energiegebruik, hernieuwbare energiebronnen,...). Het project moet leiden tot een beter samenhangende en meer transparante energiewetgeving. Er wordt gezorgd voor een logische opbouw van de hoofdstukken. Procedures worden op elkaar afgestemd. Beperkte inhoudelijke wijzigingen moeten het geheel coherenter maken. Onder meer door schrapping van overgangsbepalingen die niet langer van toepassing zijn, zal ook de omvang van de reglementering worden gereduceerd.

Het voorontwerp van decreet houdende algemene bepalingen van het energiebeleid is de uitwerking van de eerste fase van dit project, met name de coördinatie van de verschillende decreten. De volgende stap is de coördinatie en codificatie van de bestaande uitvoeringsbesluiten tot één uitvoeringsbesluit bij het Energiedecreet. De opmaak van dit "Energiebesluit" zal in de loop van 2006 worden aangevat.

Het voorontwerp van Energiedecreet zal nog in 2005 een eerste maal aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden voor principiële goedkeuring met het oog op adviesvraag bij de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en aanmelding bij de Europese Commissie. Verwacht wordt dat een tweede voorlegging aan de Vlaamse Regering met het oog op adviesvraag bij de Raad van State in het voorjaar 2006 zal geschieden. Afhankelijk van het verloop van de aanmeldingsprocedure bij de Europese Commissie zal het voorontwerp van decreet een derde en laatste maal voor principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden in 2006, waarop het voorontwerp van Energiedecreet vervolgens door de minister bij het Vlaams Parlement ter behandeling zal worden ingediend.

BELEIDSVELD NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

DEEL 1 IMPLEMENTATIE OPPERVLAKTEDELFSTOFFENDECREET EN OPPERVLAKTEDELFSTOFFENPLANNEN

Uitvoering 2005

Het beleidsveld Natuurlijke Rijkdommen spitst zich in Vlaanderen voornamelijk toe op de minerale grondstoffen. Dit zijn, net zoals bv. olie en aardgas, basisgrondstoffen die een bijdrage leveren aan de Vlaamse welvaart. Binnen de context van een duurzame ontwikkelingsstrategie moet voor deze grondstoffen een voorzieningszekerheid op lange termijn worden verzekerd. Dit weliswaar tegelijkertijd met bijzondere aandacht voor een rationeel gebruik ervan, vermits het eindige grondstoffen betreft. Verder moeten ontginningen gepaard gaan met doordachte nabestemmingen voor de ontgonnen gebieden.

Voor de bevoorradingszekerheid inzake fossiele brandstoffen is Vlaanderen afhankelijk van import en dus van de wereldmarktprijzen. Gelet op het geologisch voorkomen van verschillende delfstoffen in Vlaanderen die de maatschappelijke behoeften ten minste voor een deel kunnen invullen, kan een gelijkaardige importafhankelijkheid voor minerale grondstoffen worden vermeden.

Een beleidsdoelstelling is om de voorzieningszekerheid van Vlaamse oppervlakedelfstoffen voor de toekomstige generaties niet onder druk te laten komen. De juridische basis om deze doelstelling op een milieubewuste en maatschappelijk aanvaardbare manier te bewerkstelligen, is gelegd in het Oppervlakedelfstoffendecreet.

De inwerkingtreding van het Oppervlakedelfstoffendecreet en zijn uitvoeringsbesluit VLAREOP vanaf medio 2004 gaf in 2005 aanleiding tot de verwerking van concrete dossiers, namelijk:

- Opmaak van het voorontwerp Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan en voorontwerpen van een aantal Bijzondere Oppervlakedelfstoffenplannen (BOD's);
- Aanvragen voor een certificaat van herkomst in het kader van een milieuhygiënisch delfstoffenverzet;
- Aanvragen voor een ontginningsmachtiging of onteigening in het kader van optimale ontginning;
- De te stellen financiële zekerheden in het kader van de overgangsmaatregel voor vergunningen afgeleverd vóór 8 juli 2004 teneinde de eindafwerking van ontginningsputten te garanderen.

Met betrekking tot de oppervlakedelfstoffenplannen is de stand van zaken als volgt:

- Het Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan

Het voorontwerp van het Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan werd opgesteld zodat de Vlaamse Regering een beslissing kan nemen over de voorlopige vaststelling met het oog op een adviesvraag aan SERV en MiNa-raad.

- Het BOD "Klei van de Kempen"

De ambtelijke stuurgroep heeft een advies uitgebracht zodat de Vlaamse Regering een beslissing kan nemen over de voorlopige vaststelling.

- Het BOD "Zand in Limburg"

De Verkenningnota werd opgesteld ten behoeve van het vooroverleg.

Er werd een adviesronde georganiseerd. Er werd een studie uitbesteed om van de verkenningnota een plan-MER waardig voorontwerp van bijzonder oppervlaktedelfstoffenplan te maken, waarna dit voorontwerp op de ambtelijke stuurgroep kan worden geagendeerd.

- Het BOD "Vlaamse Leemstreek"

De Verkenningnota werd opgesteld ten behoeve van het vooroverleg.

Er werd een adviesronde georganiseerd. Ook hier werd een studie uitbesteed in functie van de plan-MER aspecten, waarna dit voorontwerp op de ambtelijke stuurgroep kan worden geagendeerd.

- Het BOD "Klei van Ieper en alluviale klei"

De opmaak van de Verkenningnota ten behoeve van het vooroverleg zal in 2005 worden gefinaliseerd.

- Het BOD "Zanden van Oost-Vlaanderen"

Tegen eind 2005 zal ten behoeve van het vooroverleg een Verkenningnota worden opgesteld.

Voor het stellen van financiële zekerheden in het kader van vergunningen afgeleverd na 8 juli 2004 en voor de afbouw van financiële zekerheden zijn nog geen dossiers binnengekomen.

Wat betreft de overgangsmaatregel financiële zekerheden heeft de Vlaamse Regering op 15 juli 2005 haar goedkeuring gehecht aan het voorstel dat door de administratie werd uitgewerkt. Voor alle bestaande vergunningen samen gaat het in totaal over een ontgonnen oppervlakte van 790,71 ha, waarvoor onmiddellijk een financiële zekerheid moet gesteld worden van 9.567.630 euro. Voor de nog te ontginnen percelen kunnen de te stellen financiële zekerheden worden opgebouwd volgens een zonering en fasering die door de vergunninghouder wordt voorgesteld. Voor deze oppervlakte (866,73 ha) moeten de financiële zekerheden dus nog niet meteen volledig worden gesteld.

Er werden in 2005 al een aantal certificaten van herkomst toegekend. De grote dossierstroom wordt verwacht in het eerste semester van 2006. De ontginningsgebieden die onder het toepassingsgebied van de regelgeving vallen, moeten uiterlijk op 8 juli 2006 over een certificaat van herkomst beschikken.

Uit de eerste aanvraagdossiers voor een ontginningsmachtiging blijkt reeds dat het niet vanzelfsprekend is dat de ontginning en de eigenaars in onderling overleg een vergoedingsbedrag kunnen overeenkomen. De procedure van aanstelling van deskundigen werd dan ook aangevat. Deze deskundigen zullen dus hun rol moeten spelen om het vergoedingsbedrag of eventueel het verkoopsbedrag te bepalen.

Projecten voor 2006

Na ruim een jaar ervaring met deze regelgeving wordt een evaluatie opgemaakt met concrete aanpassingsvoorstellen aan het uitvoeringsbesluit VLAREOP.

Zo leek het Oppervlaktedelfstoffendecreet een ruime keuzemogelijkheid te bieden inzake de vorm van financiële zekerheid (een verzekering, een garantie van een financiële instelling of een andere persoonlijke of zakelijke zekerheid) maar andere bepalingen uit het decreet en zijn uitvoeringsbesluit vormen dan weer verregaande beperkingen op deze ogenschijnlijk erg ruime keuzemogelijkheid.

Verder wordt ervaren dat een certificaat van herkomst weinig of geen meerwaarde biedt wanneer de ontgonnen oppervlaktedelfstoffen, eventueel na winning maar zonder enige andere behandeling op de plaats van ontginning, zonder tussentijdse opslag getransporteerd worden van de plaats van ontginning

naar de plaats van een productieproces waarbij deze oppervlakedelfstoffen als grondstof ingezet worden. Voor die gevallen is het aangewezen een uitzondering te voorzien op de verplichting over een certificaat van herkomst te beschikken.

Tevens zal in het kader van het terugdringen van de planlast, worden onderzocht op welke manier de procedure voor de opmaak van bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen kan worden vereenvoudigd. Deze plannen vormen volgens het Oppervlakedelfstoffendecreet immers een basis voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) die een gelijkaardige totstandkomingsprocedure volgen. Het moet mogelijk zijn deze procedures meer te laten samenlopen.

HET GRINDDECREET

Uitvoering 2005

Begin jaren negentig is geoordeeld dat de economische baten van grindontginning niet opwogen tegen de aangerichte schade op ecologisch vlak en de maatschappelijke weerstand in het algemeen. Men ging er toen ook vanuit dat binnen het vastgestelde tijdsperspectief grind als grondstof vervangen kon worden door substitutiematerialen en het saldo ingevoerd kon worden.

Vanuit die optiek werd er via het Grinddecreet een concreet sectoraal afbouwscenario ingesteld, waarbij de effectieve grindwinning in het kader van het grinddecreet tegen 1 januari 2006 zou worden beëindigd. Tot die datum werd een globaal productiequotum van 59,5 miljoen ton valleigrind en 41,4 miljoen ton berggrind vooropgesteld.

In de beleidsnota Natuurlijke Rijkdommen en Energie 2004-2009 werd aangegeven dat deze oorspronkelijke beleidsvisie niet houdbaar is.

In 2005 werden, in het kader van de evaluatie van het Grinddecreet, dan ook volgende beslissingen genomen:

- De Vlaamse Regering heeft op 15 juli 2005 de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van gebieden voor de winning van oppervlakedelfstoffen 'Berggrindontginning Kempens Plateau' goedgekeurd, teneinde voldoende ontginningsterrein te voorzien om het productiequotum berggrind te kunnen halen.
- De Vlaamse Regering heeft geoordeeld dat het niet aangewezen was om de voorziene quota in een inhaaloperatie nog vóór eind 2005 versneld af te wikkelen. Zodoende was er een duidelijke noodzaak om de werking van het Grinddecreet te verlengen. Het Decreet tot wijziging van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning werd door de Vlaamse Regering bekrachtigd en afgekondigd op 15 juli 2005 (B.S. 16.08.05). Dit wijzigingsdecreet schrapt de einddatum van 1 januari 2006 en maakt een einde aan de grindwinning van zodra de totale grindwinning het toegewezen quotum van 41.400.000 ton berggrind en 59.500.000 ton valleigrind bereikt heeft.

Projecten voor 2006

In het kader van de voorbereidingen van het decreet tot wijziging van het Grinddecreet heeft de Vlaamse Regering op 14 januari 2005 beslist de Vlaamse minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, te gelasten in overleg met de provincie Limburg, met de grindgemeenten en met de andere betrokkenen na te gaan of er een draagvlak aanwezig is voor het bereiken van een consensus inzake verdere grindwinning na afronding van het Grinddecreet, en desgevallend de randvoorwaarden hiervoor vast te leggen.

In de memorie van toelichting bij het wijzigingsdecreet van 15 juli 2005 werd dan ook vermeld dat, wanneer uit overleg met alle betrokkenen in Limburg blijkt dat er een consensus is, er dan bijkomende quota kunnen worden toegestaan al of niet beperkt tot grindwinning als nevenproductie.

In 2006 zal dit maatschappelijk debat in Limburg worden opgestart op basis van documenten en nota's die door de administratie werden voorbereid.

KENNIS VAN DE DIEPERE ONDERGROND

Uitvoering 2005

In 2005 leverde het Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond (VLAKO) dat binnen de VITO werd opgericht, een eindrapport af betreffende het potentieel van mijnsteen als alternatief voor kleien. Tevens werd vanuit het VLAKO input geleverd om de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) verder uit te bouwen.

Projecten voor 2006

In 2006 worden volgende onderzoeksopdrachten gepland:

- de ontwikkeling van een 3-D lagenmodel voor Vlaanderen;
- het inventariseren en opstellen van een databank betreffende de karakteristieken van de Vlaamse delfstoffen en het afwerken van een programma voor de berekening van de gasinhoud in de steenkoollagen.

DATABEHEER VAN DE ONDERGROND

Uitvoering 2005

De bulkimport van geologische archiefgegevens van de Vlaamse ondergrond in de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) werd grotendeels beëindigd en er werd gestart met een systematische kwaliteitscontrole hiervan. Nu ligt de taak in het centraliseren, valoriseren en invoeren van meer recente gegevens en nieuwe datatypes. Zo werden in de loop van 2005 al heel wat granulometrische gegevens van de Vlaamse delfstoffen beschikbaar gesteld voor beleidsondersteunende en geowetenschappelijke studies. Daarnaast werd ook gestart met de invoer van de gestandaardiseerde boorgegevens van de jongste sedimenten, hetgeen praktisch kan aangewend worden in bijvoorbeeld de milieu- en bouwsector. Aansluitend werd het kaartenbestand van de Vlaamse ondergrond uitgebreid met de geuniformiseerde en gebiedsdekkende quartairkaart van Vlaanderen op schaal 1/200.000 en met de kaart van de diepe ondergrond van het Brabant Massief. Deze laatste vormt de basis in bijvoorbeeld voorbereidende studies van putboorders.

De migratie van de DOV-omgeving naar één webgerichte en beveiligde architectuur werd verdergezet. Deze "Viewer" maakt datamanagement mogelijk op maat van elke partner, met de bedoeling dat er op termijn partners buiten het huidige samenwerkingsverband hun eigen gegevens via DOV kunnen beheren. Gekoppeld aan deze nieuwe Viewer werd ook gewerkt aan een kaartenbeheersmodule. Deze module zal toelaten om op een flexibele manier zelf het kaartmateriaal op een snelle en efficiënte manier te beheren en aan te bieden aan derden binnen de nieuwe architectuur.

Projecten voor 2006

DOV wil dat éne centrale infoloket met vlot raadpleegbare ondergrondgegevens blijven. De taak voor 2006 ligt er dan ook in om de nieuwe Viewer kenbaar te maken aan zowel gewone gebruikers als aan eventuele partners buiten het huidige samenwerkingsverband. Bedoeling is om zoveel mogelijk instellingen en organisaties aan te sporen om DOV als hun eigen datamanagementsysteem te gaan

gebruiken, zodanig dat de gebruiker over een maximum aan informatie beschikt op een geïntegreerde manier.

Voor DOV zal het BBB-verhaal in 2006 een extra dimensie bieden. Personeelsleden van de afdeling Water, de afdeling Land en de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie zullen in één afdeling worden samengebracht. Aangezien het geologische en hydrogeologische luik onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, opent dit perspectieven naar een nog nauwere samenwerking en zal dit de interactie tussen de verschillende doelgroepen doen intensifiëren. Hierdoor zal er nog korter op de bal kunnen gespeeld worden qua noden van de verschillende gebruikers en doelgroepen.

BIJLAGE 1: RESOLUTIES EN MOTIES DIE DOOR HET PARLEMENT AANGENOMEN ZIJN

Resolutie van 13 april 2005 betreffende de aanmoediging van de productie en het gebruik van biobrandstoffen uit teeltgewassen

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° zo veel mogelijk gebruik te maken van de succesvolle ervaringen in andere EU-lidstaten inzake de ontwikkeling van energie uit biomassa en complementair wetenschappelijk onderzoek aan te moedigen;
- 2° een programma te starten om de productie van biobrandstoffen te stimuleren;
- 3° de productie van groene stroom uit biomassa te stimuleren via een stabiel systeem van groenestroom- en WKK-certificaten die voor een voldoende lange termijn een minimale opbrengst garanderen;
- 4° de Europese steunmaatregelen aan teelten voor alternatieve energie maximaal te gebruiken;
- 5° de volgende beleidsoptie in de beleidsnota Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid 2004-2009 snel concreet vorm te geven: "In het kader van de VLIF-reglementering zullen investeringen op het land- of tuinbouwbedrijf die verband houden met de productie van hernieuwbare energie gesubsidieerd worden.";
- 6° werk te maken van een voorbeeldfunctie voor de overheid, onder andere door het gebruik van biobrandstoffen voor bussen van De Lijn en wagens en machines van de Vlaamse administratie;
- 7° er bij de Federale Regering op aan te dringen:
 - a) de accijnzen op motorbrandstoffen te differentiëren afhankelijk van de CO₂-uitstoot, teneinde het gebruik van biodiesel, bio-ethanol en, nog in sterkere mate, koud geperste plantenolie te bevorderen;
 - b) de sector te verplichten een minimum aandeel van de op de markt geleverde brandstoffen in te vullen met biobrandstoffen;
 - c) er maximaal voor te trachten te zorgen dat een eigen productie van biobrandstoffen uit biomassa wordt uitgebouwd en de eigen duurzame teelt van biomassagewassen wordt aangemoedigd, opdat zo snel mogelijk 2% van de beschikbare vervoersbrandstoffen biobrandstoffen zijn, oplopend tot 5,75% tegen 2010.

Uitvoering van de resolutie:

- Punt 1°, zie 'Energieonderzoek en -ontwikkeling' op pag. 57;
- Punt 2°, zie respectievelijk 'Het energie-, landbouw- en mobiliteitsbeleid' op pag. 59 en de beleidsbrief Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid 2006;
- Punt 3°, zie 'Milieuvriendelijke energieproductie' op pag. 46;
- Punt 4°, zie respectievelijk 'Het energie-, landbouw- en mobiliteitsbeleid' op pag. 59 en de beleidsbrief Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid 2006;
- Punt 5°, zie de beleidsbrief Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid 2006;
- Punt 6°, zie 'REG in het mobiliteitsbeleid' op pag. 59 en 'Het energie-, landbouw- en mobiliteitsbeleid' op pag. 59;
- Punt 7°, zie respectievelijk 'Het energie-, landbouw- en mobiliteitsbeleid' op pag. 59 en de beleidsbrief Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid 2006, waaruit blijkt dat de meeste van deze punten werden ingevuld.

Met redenen omklede motie van 9 maart 2005 betreffende de beleidsnota Energie en Natuurlijke Rijkdommen en 2004-2009

Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° bij de Federale Regering aan te dringen op een bevoegdheidsherschikking die het de gewesten mogelijk moet maken een coherent en consistent energiebeleid te voeren en te ijveren voor voldoende productiefaciliteiten, een toereikende importcapaciteit, een daadwerkelijke concurrentie en lage tarieven;

- 2° verdere initiatieven te nemen, zodat de federale overheid de engagementen van de uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu van 22 februari 2001 effectief uitvoert;
- 3° overleg te plegen met de federale overheid, zodat er een duidelijk en vast kader bepaald wordt ter ondersteuning van de verbintenissen in de gewestelijke milieuconvenants, overeenkomsten en sectorakkoorden, om een coherent klimaatbeleid te kunnen ontwikkelen;
- 4° werk te maken van zowel voorzieningszekerheid, op het vlak van bevoorrading en levering, als van rechtszekerheid voor burgers en bedrijven, door onder andere de bestaande energieregerelateerde decreten in één ontwerp van energiedecreet onder te brengen en van de gelegenheid gebruik te maken om aanpassingen voor te stellen die rekening houden met de beoordeling van de ervaring met de vrijmaking van de markt;
- 5° na te gaan of en hoe de distributie van aardgas en elektriciteit en de eraan verbonden openbare dienstverplichtingen, door regies en intercommunales nog effectiever en nog efficiënter zou kunnen gebeuren;
- 6° te zorgen voor een afdoende bescherming van zowel de beschermde als de opgezegde klanten, alsook van de andere afnemers die in bestaansonzekerheid leven;
- 7° de relevante actoren van nabij te betrekken, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering van het beleid inzake rationeel energiegebruik, het gebruik van warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen;
- 8° ook buiten de bevoegdheid voor energie inspanningen te leveren om de economische, ecologische, sociale en andere doelstellingen te halen, met name op het vlak van onderwijs en onderzoek, transport en mobiliteit, huisvesting, enzovoort;
- 9° uitvoering te geven aan een delfstoffenbeleid dat rekening houdt met zowel de sociaal-economische slagkracht als met de ecologische draagkracht en voornamelijk een evenwicht bewerkstelligt tussen de behoefte aan grondstoffen en de behoefte aan een duurzaam toekomstperspectief.

Uitvoering van de motie:

- Punt 1°, 2° en 3°, zie 'Overleg met het federale niveau' op pag. 62;
- Punt 4°, zie '**COÖRDINATIE VAN DE ENERGIEWETGEVING**' op pag. 65;
- Punt 5°, zie 'Zorgen voor een onafhankelijk en slagvaardig distributienetbeheer tegen een aanvaardbare kost', respectievelijk op de pagina's 9, 19 en 24;
- Punt 6°, zie '**EVALUATIE EN BIJSTURING SOCIALE OPENBAREDIENSTVERPLICHTINGEN**' op pag. 54;
- Punt 7°, inzake REG, zie 'Inleiding - ECO-beleid' op pag. 27; inzake de milieuvriendelijke energieproductie, zie respectievelijk 'Organisatie van het overleg met de doelgroep' op pag. 46 en het overleg met de sector in 'Inleiding - Actieplan Groene Stroom' op pag. 48;
- Punt 8°, zie '**NAAR EEN VLAAMS INCLUSIEF BELEID**' op pag. 56;
- Punt 9°, zie 'Implementatie Oppervlakedelfstoffendecreet en oppervlakedelfstoffenplannen' op pag. 68.

BIJLAGE 2: UITVOERING VAN DE BEGROTING 2005

1 Energie

De beschikbare beleidskredieten ter ondersteuning van het energiebeleid bedragen voor het begrotingsjaar 2005 28 miljoen euro.

Deze kredieten zijn samengesteld uit:

- de kredieten die uit de reguliere uitgavenbegroting komen ten belope van 8 miljoen euro;
- een raming van de kredieten ad 20 miljoen euro die voor gans 2005 beschikbaar zijn op basis van de aan het Fonds Hernieuwbare Energie toegewezen ontvangsten.

De reguliere begroting Energie (exclusief begrotingsfondsen)

Voor de uitvoering van het energiebeleid belopen de in de reguliere begroting voorziene beleidskredieten voor 2005 8 miljoen euro.

De voornaamste uitgavenposten worden gevormd door:

- dotatie aan de VREG (2,6 miljoen euro);
- subsidieprogramma fotovoltaïsche zonnepanelen (1,6 miljoen euro);
- ontwikkeling Energieprestatiedatabank (1,5 miljoen euro);
- subsidies, incl. subsidies ODE en COGEN (0,9 miljoen euro);
- beleidsvoorbereidende en -uitvoerende studies (0,7 miljoen euro);
- communicatieacties (0,3 miljoen euro);
- werkings- en investeringskosten (0,3 miljoen euro).

Het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen

Het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 voorziet in de oprichting van een Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

Het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen is een begrotingsfonds dat instaat voor de medefinanciering van het beleid inzake hernieuwbare energie van de Vlaamse Regering.

Aan dit begrotingsfonds worden rechtstreeks de inkomsten toegewezen voortvloeiend uit:

- de opbrengst van de administratieve geldboeten die betrekking hebben op het systeem van groenestroomcertificaten;
- de aan dit fonds toegewezen opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen.

De Vlaamse Regering beschikt over de kredieten van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen voor al wat dienen kan in het raam van het beleid inzake de hernieuwbare energiebronnen.

Door de aankondiging en inwerkingtreding van het systeem van groenestroomcertificaten is de productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen de voorbije jaren sterk gestegen.

In het kader van het groenestroomcertificatensysteem dat werd ingesteld met het Elektriciteitsdecreet, zijn de leveranciers verplicht jaarlijks aan te tonen dat een bepaald percentage van hun elektriciteitsleveringen werd opgewerkt op basis van hernieuwbare energiebronnen. Zij dienen hiertoe jaarlijks (per 31 maart) groenestroomcertificaten in te dienen bij de VREG. Aan de leveranciers die hun verplichting niet nakomen, legt de VREG een administratieve geldboete op per ontbrekend certificaat. Deze administratieve geldboetes moeten worden gestort in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

Het groenestroomcertificatensysteem is in werking getreden op 1 januari 2002.

In het kader van de eerste inleveringsronde (31 maart 2003) werden door de VREG administratieve geldboetes gevestigd voor een bedrag van 14,8 miljoen euro. Het grootste gedeelte van de gevestigde boetes (12,6 miljoen euro) wordt door de betrokken leveranciers via een juridische procedure betwist. Een eerste uitspraak in dit juridisch geschil wordt verwacht eind 2005. Een aantal leveranciers hebben de gevestigde boetes-2003 wel betaald (2.210.850 euro).

Na evaluatie van de tweede inleveringsronde (31 maart 2004) heeft de VREG administratieve geldboetes gevestigd voor een totaal bedrag van 21,1 miljoen euro. De boetes werden grotendeels gevestigd ten aanzien van dezelfde leveranciers als in 2003. De betrokken leveranciers hebben opnieuw een juridische procedure gestart zodat ook in 2004 slechts een fractie (923.600 euro) effectief werd gestort in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

In het kader van de derde inleveringsronde (31 maart 2005) heeft de VREG administratieve geldboetes gevestigd voor een totaal bedrag van 25 miljoen euro. Hiervan werd effectief 18,4 miljoen euro gestort.

In 2005 worden er middelen besteed aan volgende actieplannen:

- Verbreden van het maatschappelijk draagvlak voor hernieuwbare energie
- Sectorbegeleidende maatregelen
- Demonstratieprojecten – marktintroductieprojecten op het gebied van hernieuwbare energie

In het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen is momenteel nog 19,73 miljoen euro beschikbaar (stand van zaken 20 september 2005).

Het Energiefonds

Het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 voorziet in de oprichting van een Energiefonds.

Aan dit Energiefonds worden volgende inkomsten toegewezen:

- opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het Energiefonds worden toegewezen;
- middelen voor de financiering van openbardienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen;
- middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen.

De Vlaamse Regering bepaalt waarvoor de middelen van het fonds gebruikt zullen worden. Het begrotingsfonds zal opgedeeld worden in luiken (subrubrieken) waarbij een duidelijk onderscheid gemaakt zal worden volgens de bestemming van de middelen:

- middelen bestemd voor de financiering van openbardienstverplichtingen;
- middelen ter financiering van het beleid van de Vlaamse Regering inzake de bevordering van het rationeel energiegebruik.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 29 maart 2002 inzake de openbardienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik, wordt aan de netbeheerders een resultaatsverplichting opgelegd om een jaarlijkse energiebesparing te realiseren bij de afnemers die aangesloten zijn op hun netten. De te realiseren jaarlijkse besparing wordt uitgedrukt in primaire energie en moest per categorie van afnemers in 2003 minstens gelijk zijn aan 1 % van het elektrische eindverbruik van de gezamenlijke afnemers die tot deze categorie behoren. De resultaatsverplichting is in werking getreden vanaf 2003. Uit de rapporteringen voor 2003 en 2004 blijkt dat de resultaatsverplichtingen werden nageleefd. Het Energiefonds heeft tot op heden nog geen inkomsten gerealiseerd.

Eventuele inkomsten uit de invoering van een systeem van certificaten voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling worden ook niet in 2005 verwacht omdat het ondersteuningsmechanisme pas in werking treedt vanaf 1 januari 2005.

2 Natuurlijke Rijkdommen

Voor de uitvoering van het beleid inzake natuurlijke rijkdommen belopen de beleidskredieten voor 2005 471.000 euro. De implementatie van het Oppervlaktedelfstoffendecreet zal vooral budgettaire middelen vereisen voor de uitvoering van het actieplan alternatieven.

Het Grindfonds bevat 25,4 miljoen euro (stand van zaken 1 september 2005). Zodoende zijn voldoende middelen beschikbaar voor de afwerking van de ontgrinde terreinen en zijn er eveneens voldoende middelen gereserveerd voor het sociale luik en het onderzoeksluik van het Grinddecreet.

BIJLAGE 3: BELEIDSINVULLING VAN DE BEGROTING 2006

1 Energie

De beschikbare kredieten ter ondersteuning van het energiebeleid bedragen voor het begrotingsjaar 2006 27 miljoen euro.

Deze kredieten zijn samengesteld uit:

- de kredieten die uit de reguliere uitgavenbegroting komen ten belope van 8 miljoen euro;
- een raming van de kredieten ad 19 miljoen euro die voor gans 2006 beschikbaar zullen zijn op basis van de aan het Fonds Hernieuwbare Energie toegewezen ontvangsten.

De reguliere begroting Energie (exclusief begrotingsfondsen)

De voornaamste uitgavenposten worden gevormd door:

- dotatie aan de VREG (2,6 miljoen euro)
- subsidieprogramma fotovoltaïsche zonnepanelen (1,6 miljoen euro)
- ontwikkeling Energieprestatiedatabank (1,5 miljoen euro)
- subsidies, incl. subsidies ODE en COGEN (1,3 miljoen euro)
- beleidsvoorbereidende en -uitvoerende studies (0,7 miljoen euro)
- communicatieacties (0,3 miljoen euro)
- werkingskosten (0,1 miljoen euro)

Het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen

De prognoses van de VREG van 10 mei 2005 aangaande de volgende inleveringsronde van groenestroomcertificaten (31 maart 2006) geven aan dat een evenwicht tussen vraag en aanbod kan worden bereikt.

Voor het begrotingsjaar 2006 worden bijgevolg geen inkomsten voor het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen verwacht.

Het Energiefonds

De eerste evaluatie van de inleveringsronde betreffende het systeem van certificaten voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling vindt plaats in 2006.

Inkomsten uit de niet-naleving van de energieprestatieregelgeving worden niet verwacht voor eind 2007. Het Energieprestatiedecreet heeft betrekking op stedenbouwkundige vergunningen die worden aangevraagd vanaf 1 januari 2006. Rekening houdend met de vergunningstermijn en de tijd die nodig is voor de uitvoering van een bouwproject, worden de eerste EPB-aangiftes pas verwacht in de tweede helft van 2007.

Voor de eerstvolgende jaren worden er bijgevolg nog geen substantiële inkomsten voor het Energiefonds verwacht.

In het kader van de uitwerking van het Energiedecreet (cf. pag. 65), wordt een samenvoeging van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen met het Energiefonds voorzien.

2 Natuurlijke Rijkdommen

Voor de uitvoering van het beleid inzake natuurlijke rijkdommen belopen de beleidskredieten voor 2006 521.000 euro.

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Energie, Leefmilieu en Natuur*
Kris Peeters
